Dziennik Urzędowy

Kuratorium Okręgu Szkolnego Łódzkiego

Nr 9-10 ŁÓDŹ, wrzesień-październik 1948 r. Rocznik III

TREŚĆ:

CZĘŚĆ URZĘDOWA

CZĘŚĆ NIEURZĘDOWA

Część urzędowa

Poz. 134

ROZPORZĄDZENIE
Ministra Oświaty
z dnia 16 marca 1948 r. (Nr I Pers-5200/48)
w sprawie wymiaru godzin nauczania oraz innych zajęć obowiązkowych nauczycieli i kierowników szkół

Na podstawie art. 29 ust. (1) ustawy z dnia 1 lipca 1926 r. o stosunkach służbowych nauczycieli (Dz. U. R. P. Nr 104/1932, poz. 873) zmienionej rozporządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 28 października 1933 roku (Dz. U. R. P. Nr 85, poz. 630) i ustawą z dnia 9 kwietnia 1938 r. (Dz. U.R.P. Nr 27, poz. 243) zarządzam, co następuje:

§ 1. W rozporządzeniu Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 10 sierpnia 1937 r. o wymiarze godzin nauczania oraz innych zajęć obowiązkowych nauczycieli i kierowników szkół (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr 10, poz. 316), zmienionego rozporządzeniami Ministra Oświaty z dnia 10. XII. 1945 r. (Dz. Urz. Min.Ośw. Nr 7, poz. 267), z dnia 14. I. 1946 r. (Dz. Urz. Min.Ośw. Nr 1, poz. 4), z dnia 21. VI. 1946 r. (Dz. Urz. Min.Ośw. Nr 7, poz. 212), z dnia 8. IV. 1947 r. (Dz. Urz. Min.Ośw. Nr 5, poz. 95) i z dnia 4. X. 1947 r. (Dz. Urz. Min. Ośw. Nr 10, poz. 238) wprowadza się zmiany następujące:

1. ustępy 3 i 4 § 2 otrzymują nowe brzmienie:

„(3) w szkołach powszechnych siedmio- i ośmioklasowych nauczycielom uczącym w klasie VII i VIII liczy się jedną godzinę nauczania w tych klasach wychowania fizycznego za $1 \frac{1}{5}$ godziny, a przedmiotów wymienionych w § 7 niniejszego rozporządzenia liczy się:

w I kategorii przedmiotów za $1 \frac{1}{9}$ godziny,

w II kategorii przedmiotów za $1 \frac{1}{3}$ godziny,

w III kategorii przedmiotów za $1 \frac{3}{7}$ godziny.

(4) ułamki wynikłe z pomnożenia ilości przydzielonych godzin nauczania przez liczby podane w ust. 3 a większe od połowy należy zaokrąglać do pełnych jednostek — mniejsze zaś od połowy odrzucać“.

2. W § 7 w punkcie „a“ skreśla się wyrazy: „ćwiczenia cielesne, przysposobienie wojskowe, przysposobienie sportowe“, dodaje się zaś ust. (2) o następującym brzmieniu: „Nauczyciel wychowania fizycznego w szkole średniej ogólnokształcącej obowiązany jest do udzielania nauki w wymiarze 25 godzin lekcyjnych tygodniowo“.

3. W § 8 w punkcie „a“ ust. (2) skreśla się wyrazy: „ćwiczenia cielesne, przysposobienie wojskowe, przysposobienie sportowe“ dodaje się ustęp (3) o następującym brzmieniu: „Nauczyciel wychowania fizycznego w liceum pedagogicznym obowiązany jest do pełnienia wszystkich czynności, związanych z przygotowaniem zawodowym uczniów oraz do udzielania nauki w wymiarze 19 godzin lekcyjnych tygodniowo“.

4. W § 14 w punkcie „a“ ust. (1) skreśla się wyrazy: „ćwiczenia cielesne, przysposobienie wojskowe, przysposobienie sportowe“, dodaje się ust. (3) o następującym brzmieniu: „Nauczyciel wychowania fizycznego w szkole zawodowej obowiązany jest do udzielania nauki w wymiarze 25 godzin lekcyjnych tygodniowo“.

§ 2. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia z mocą obowiązującą od dnia 1 kwietnia 1948 roku.

Minister Oświaty:
(—) Dr St. Skrzeszewski

Poz. 135.

ZARZĄDZENIE
Ministra Oświaty
z dnia 7 lutego 1948 r.
w sprawie uproszczonych egzaminów państwowych na nauczycieli szkół średnich ogólnokształcących i zakładów kształcenia nauczycieli.

Na podstawie art. 4 dekretu z dnia 23 listopada 1945 r. o organizacji szkolnictwa w okresie przejściowym (Dz. U. R. P. Nr 2 z 1946, poz. 9) zarządzam, co następuje:

I. Postanowienia ogólne.

§ 1. Ustanawia się na czas do 29 stycznia 1952 r. uproszczone egzaminy państwowe na nauczycieli szkół średnich ogólnokształcących i zakładów kształcenia nauczycieli według przepisów podanych poniżej.

§ 2. Do egzaminu uproszczonego mogą być dopuszczone:

A. Osoby, które przed dopuszczeniem do egzaminu były czynne jako nauczyciele w szkołach średnich ogólnokształcących lub zakładach kształcenia nauczycieli na obszarze Państwa Polskiego, jeżeli:

a) posiadają obywatelstwo polskie,

b) ukończyły szkołę średnią ogólnokształcącą lub zakład kształcenia nauczycieli,

c) ukończyły przed 1 maja 1946 r. 30 lat życia oraz

d) odbyły w szkołach średnich ogólnokształcących lub zakładach kształcenia nauczycieli przed zgłoszeniem się do egzaminu co najmniej 3-letnią praktykę nauczycielską w wymiarze przynajmniej 14 godzin tygodniowo,

uznaną przez Ministra Oświaty za zadowalającą.

B. Osoby, które przed dopuszczeniem do egzaminu nie były czynne w szkołach średnich ogólnokształcących lub zakładach kształcenia nauczycieli, a były czynne jako nauczyciele w szkołach powszechnych pod warunkami wymienionymi pod lit. a) b) c) i odbyły przed dopuszczeniem do egzaminu co najmniej 3-letnią praktykę nauczycielską, uznaną przez Ministra Oświaty za wybitną.

C. W przypadkach wyjątkowych Minister Oświaty może dopuścić do egzaminu uproszczonego kandydata, nie spełniającego jednego z warunków wymienionych pod lit.: a) b), c) lub d).

§ 3. Podane o dopuszczenie do egzaminu nauczyciel czynny wnosi drogą służbową przez dyrekcję szkoły i Kuratorium Okręgu Szkolnego do Ministerstwa Oświaty. Inne osoby wnoszą podanie wprost do Ministra Oświaty.

W podaniu należy wymienić:

1. przedmiot (ew. przedmioty), z którego zamierza zdawać egzamin,
2. dane dotyczące przygotowania kandydata (lektura, działy nauki itd.), a które mogą być uwzględnione przy egzaminie piśmiennym w myśl programu wymagań z poszczególnych przedmiotów (§ 20),
3. ew. odbywane studia wyższe, wzgl. studia specjalne,
4. Komisję Egzaminacyjną, przed którą kandydat chce zdawać egzamin,
nadto należy dołączyć:
a) fotografię, b) metrykę urodzenia, c) dowód obywatelstwa polskiego, d) świadectwo ukończenia szkoły średniej lub zakładu kształcenia nauczycieli, e) świadectwo odbytej praktyki szkolnej, wystawione przez odnośną dyrekcję szkół, f) świadectwa ew. studiów wyższych i kolokwiów, g) tabelę osobową według wzoru podanego w załączniku do niniejszego zarządzenia.
Dokumenty winny być dołączone w uwierzytelnionych odpisach.

§ 4. O dopuszczeniu do egzaminu rozstrzyga Minister Oświaty.

§ 5. Wraz z decyzją o dopuszczeniu do egzaminu Ministerstwo przesyła dokumenty osobiste kandydata do Komisji Egzaminacyjnej.

§ 6. Przed przystąpieniem do egzaminu kandydat składa w Komisji opłatę egzaminacyjną w wysokości 3.000 zł.

II. Komisje Egzaminacyjne

§ 7. Uproszczone egzaminy na nauczycieli szkół średnich i zakładów kształcenia nauczycieli będą się odbywały przed Komisjami Egzaminów Państwowych na Nauczycieli Szkół Średnich, działającymi na podstawie rozporządzenia z dnia 9 października 1924 r. (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr 18, poz. 185), istniejącymi przy wszystkich państwowych uniwersytetach.

Minister może wyznaczyć do każdej z tych komisyj swego delegata na prawach członka komisji — celem przeprowadzenia przede wszystkim egzaminu dodatkowego z nauki o Polsce i świecie współczesnym.

III. Przedmioty i przebieg egzaminu

§ 8. Kandydat może się zgłosić do egzaminu uproszczonego z jednego lub kilku spośród następujących przedmiotów:

1. język polski
2. język łaciński
3. język rosyjski
4. język angielski
5. język francuski
6. język niemiecki
7. historia
8. nauka o Polsce i świecie współczesnym
9. geografia z geologią
10. matematyka
11. fizyka
12. chemia z mineralogią
13. biologia
14. pedagogika.

Nadto każdy kandydat obowiązany jest zdać egzamin dodatkowy w zakresie nauki o Polsce i świecie współczesnym.

§ 9. Egzamin dzieli się na dwie części:

a) egzamin piśmienny
b) egzamin ustny.

§ 10. Egzamin piśmienny odbywa się pod nadzorem i obejmuje jeden temat wybrany przez kandydata spośród dwóch mu przedstawionych.

Na opracowanie tematu przeznacza się 6 godzin.

Przy egzaminie piśmiennym wolno używać kandydatowi tylko środków pomocniczych, wskazanych przez Komisję. Przekroczenie tego przepisu pociąga za sobą usunięcie kandydata od zdawania egzaminu w danym terminie.

§ 11. O dopuszczeniu do egzaminu ustnego decyduje Komisja na podstawie wyniku egzaminu piśmiennego.

§ 12. Egzamin ustny musi się odbyć w tym samym okresie egzaminacyjnym i przed tą samą Komisją, co egzamin piśmienny.

§ 13. Przy egzaminie ustnym kandydat winien — prócz znajomości przedmiotu — wykazać także znajomość zasad dydaktyki tego przedmiotu.

§ 14. Kandydaci, którzy nie ukończyli polskiej szkoły średniej, winni wykazać, że nie tylko władają poprawnie językiem polskim, ale nadto zdać osobny egzamin z języka polskiego, historii i geografii Polski w zakresie progra-

mu gimnazjum ogólnokształcącego, traktowanych razem jako jeden przedmiot egzaminacyjny.

Komisja może w szczególnych przypadkach, mających swoje uzasadnienie, zwolnić kandydata od tego egzaminu.

§ 15. Egzamin ustny trwa z jednego przedmiotu najwyżej godzinę.

§ 16. Z przebiegu egzaminu prowadzi się protokół, który podpisują: przewodniczący, delegat Ministra i egzaminatorowie. Decyzja, przy której uwzględnia się wyniki zarówno egzaminu piśmiennego, jak i ustnego, zapada większością głosów.

§ 17. Decyzję ogłasza się kandydatowi zaraz po egzaminie.

§ 18. W razie ujemnego wyniku egaminu, kandydat może się zgłosić ponownie do egzaminu nie wcześniej, niż po upływie czasu wyznaczonego przez Komisję.

Jeżeli ujemny wynik dotyczy tylko egzaminu dodatkowego z nauki o Polsce i świecie współczesnym lub też egzaminu osobnego, o którym mowa w § 14, powtórny egzamin obejmuje wyłącznie egzamin dodatkowy z nauki o Polsce, względnie egzamin osobny określony w § 14.

§ 19. Zgłaszając się do ponownego egzaminu, kandydat winien wnieść przepisaną opłatę.

§ 20. Program wymagań z poszczególnych przedmiotów przy egzaminie uproszczonym oraz zakres wymagań z nauki o Polsce i świecie współczesnym ogłasza się w osobnej publikacji.

§ 21. W przypadkach, w których niniejsze rozporządzenie nie daje rozstrzygnięcia, należy stosować odpowiednie postanowienia regulaminu obowiązkowego przy egzaminie państwowym na nauczyciela szkół średnich.

IV. Świadectwa z egzaminu

§ 22. Kandydat, który zdał pomyślnie uproszczony egzamin państwowy, otrzymuje od Komisji dyplom na nauczyciela szkół średnich ogólnokształcących i zakładów kształcenia nauczycieli.

§ 23. Dyplom składa się w swej treści z czterech części:

1. część pierwsza zawiera imię i nazwisko kandydata, miejscowość i datę urodzenia, ogólne dane dotyczące studiów średnich i wyższych, datę i liczbę decyzji Ministra Oświaty, którą kandydat został dopuszczony do egzaminu uproszczonego oraz powołanie się na niniejsze zarządzenie;
2. część druga zawiera temat pracy piśmiennej oraz główne tematy egzaminu ustnego — osobno naukowe, osobno dydaktyczne — przy czym wynik każdej z tych części egzaminu winien być oceniony według skali: bardzo dobrze, dobrze, dostatecznie;
3. część trzecia zawiera ocenę wiadomości kandydata w zakresie nauki o Polsce i świecie współczesnym oraz ocene władania przez kandydata językiem polskim i ew. wyniki osobnego egzaminu z jęz. polskiego, historii i geografii Polski w myśl § 14;
4. część czwarta zawiera orzeczenie stwierdzając, że kandydat (imię i nazwisko) posiada kwalifikacje do nauczania (wymienić przedmiot, wzgl. przedmioty) w szkołach średnich ogólnokształcących i zakładach kształcenia nauczycieli. Dyplom winien być opatrzony pieczęcią urzędową Komisji i podpisany przez przewodniczącego, delegata Ministra Oświaty i jednego z członków Komisji.

Dyplom nosi datę dnia, w którym egzamin został ukończony, oraz numer kolejny.

V. Postanowienia końcowe

§ 24. Zarządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Minister Oświaty:
(—) Dr St. Skrzeszewski

Załącznik do § 3
zarządzenia z dnia 7. II. 1948 r.

Tabela osobowa kandydata (zestawienie danych)

Nazwisko i imię	Miejscowość i data urodzenia	Studia odbyte a) szk. średnie b) szk. wyższe	Praktyka naucz. i ostatnie miejsce pracy	Prace pedagogiczne i naukowe	Uwagi

Poz. 136.

ZARZĄDZENIE
Ministra Oświaty
z dnia 30 kwietnia 1948 r. (Nr III OK-921/48)
o regulaminie egzaminu dojrzałości w liceach zawodowych

Na podstawie art. 2 ust. 2 i art. 59 ustawy z dnia 11 marca 1932 r. o ustroju szkolnictwa (Dz. U. R. P. Nr 38, poz. 389) zarządzam, co następuje:

§ 1. Wprowadzam regulamin egzaminu dojrzałości w liceach zawodowych, stanowiący załącznik do niniejszego zarządzenia.

§ 2. Zarządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Równocześnie traci moc obowiązująca zarządzenie Ministra Wyznań Religijnych i Oświece-

nia Publicznego z dnia 27 lutego 1939 r. o regulaminie egzaminu dojrzałości w liceach zawodowych (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr 2, poz. 36), zmienione zarządzeniem Ministra Oświaty z dn. 29 kwietnia 1947 r. w sprawie zmiany regulaminu egzaminu dojrzałości w liceach zawodowych (D. Urz. Min. Oświaty Nr 5, poz. 105).

Minister Oświaty:
(—) Dr St. Skrzeszewski

Załącznik do zarządzenia Ministra Oświaty z dnia 30 kwietnia 1948 r. (Nr III OK-921/48).

REGULAMIN
egzaminu dojrzałości w liceach zawodowych

§ 1. Egzamin według niniejszego regulaminu zdają uczniowie (uczennice) klas ostatnich liceów zawodowych państwowych oraz prywatnych, posiadających uprawnienia liceów państwowych.

§ 2. Egzamin ma wykazać, czy uczeń osiągnął takie przygotowanie zawodowe, poziom wykształcenia i dojrzałości umysłowej, jaki odpowiada wymaganiom programowym danego liceum zawodowego oraz czy jest przygotowany do pracy w zakresie swej specjalności, a także do podjęcia studiów w szkołach akademickich.

§ 3. Egzaminy odbywają się w czerwcu, a dla uczniów szkół o ustroju semestralnym — nadto w lutym.

Terminy i miejsca egzaminów ustalają Kuratoria Okręgów Szkolnych.

§ 4. Do przeprowadzenia egzaminu Kurator Okręgu Szkolnego powołuje Państwowe Komisje Egzaminacyjne.

W skład Państwowej Komisji Egzaminacyjnej wchodzą:

a) przewodniczący Komisji i jego zastępca (zastępcy), powołani przez Kuratora Okręgu Szkolnego;
b) dyrektor, względnie przełożona zakładu lub liceum, którego uczniowie (uczennice) zdają egzamin;
c) powołani przez Kuratora egzaminatorzy z tych przedmiotów, które wchodzą w skład egzaminu, a w miarę potrzeby również jeden z nauczycieli przedmiotów pomocniczych, ściśle związanych z zawodem.

Nadto w skład Komisji mogą wchodzić przedstawiciele życia gospodarczego, zaproszeni przez Kuratora Okręgu Szkolnego na wniosek dyrektora, względnie przełożonej zakładu lub liceum.

Kurator może powołać dyrektora, względnie przełożoną danego zakładu lub liceum na przewodniczącego Komisji lub powierzyć im przewodnictwo na egzaminach piśmiennych w zastępstwie przewodniczącego, może również powołać nauczycieli danej szkoły na egzaminatorów.

§ 5. Członkowie Komisji obowiązani są do brania udziału we wszystkich jej posiedzeniach, w wyjątkowych przypadkach powinni uzyskać zwolnienie od przewodniczącego.

W sprawach każdego ucznia głosują wszyscy członkowie, wymienieni w § 4.

Na posiedzeniach Komisji wszelkie uchwały zapadają zwyczajną większością głosów obecnych członków. W razie równości głosów decyduje przewodniczący.

Członkowie Komisji obowiązani są do zachowania tajemnicy ocen oraz treści obrad Komisji. Do ogłoszenia wyników egzaminu upoważniony jest tylko przewodniczący Komisji.

§ 6. Do dnia 30 kwietnia dyrekcje zakładów lub liceów przesyłają do Kuratorium Okręgu Szkolnego następujące dane, potrzebne do utworzenia Komisji Egzaminacyjnej dla uczniów ich szkół:

1. listę uczniów klasy ostatniej liceum z zaznaczeniem, jakiego wyboru przedmiotów dokonali w myśl § 10;
2. listę proponowanych członków Komisji Egzaminacyjnej;
3. tematy wypracowań piśmiennych oddzielnie dla każdego liceum, względnie wydziału, ustalone przez dyrektora lub kierownika danej szkoły w porozumieniu z nauczycielem odnośnego przedmiotu;
4. terminarz egzaminów.

Z poszczególnych przedmiotów przesyła się po 3 tematy z tym, że w pewnych przypadkach dla niektórych liceów, względnie wydziałów mogą być także ustalone tematy osobne dla poszczególnych grup uczniów.

Tematy proponowane przez szkołę powinny być zachowane w tajemnicy.

§ 7. Kuratorium Okręgu Szkolnego zatwierdza dla każdego liceum, względnie wydziału każdej szkoły, spośród nadesłanych po 2 tematy z każdego przedmiotu, nadto zatwierdza tematy osobne, o których mowa w § 6. Kuratorium może przy tym zmienić nadesłane przez szkołę tematy, jak również może dać wspólne tematy egzaminacyjne dla niektórych lub wszystkich liceów, względnie wydziałów tego samego typu, mających egzaminy piśmienne w jednym terminie.

W razie zmiany tematów Kuratorium wyznacza je z ogólnie obowiązującego materiału programowego.

§ 8. Dopuszczeni do egzaminu uczniowie klasy ostatniej liceum w wyznaczonym przez dyrekcję czasie, a przed rozpoczęciem egzaminu, przedstawiają dowody wpłacenia należności za egzamin.

§ 9. Na tydzień przed rozpoczęciem egzaminu Rada Pedagogiczna, złożona z nauczycieli klasy ostatniej liceum, dopuszcza uczniów do egzaminu na podstawie ich rocznych stopni. Uczeń jest dopuszczony do egzaminu dojrzałości, jeżeli posiada oceny roczne co najmniej dostateczne ze wszystkich przedmiotów obowiąz-

kowych oraz odbył przepisaną praktykę. Najpóźniej następnego dnia dyrektor, względnie przełożona zakładu lub liceum, zawiadamia uczniów o dopuszczeniu ich do egzaminu.

Uczeń, który nie został dopuszczony do egzaminu i występuje ze szkoły, otrzymuje zaświadczenie, że był uczniem klasy ostatniej liceum i że nie został dopuszczony do egzaminu. Może on zdawać egzamin dojrzałości liceum w charakterze eksterna nie wcześniej, niż po upływie roku.

§ 10. Egzamin składa się z części piśmiennej i ustnej, a w liceach chemicznych i techniki dentystycznej nadto z części praktycznej.

I. Wszystkie licea zawodowe przeprowadzają egzamin piśmienny z języka polskiego według następujących zasad:

a) w liceach, które mają w ostatniej klasie język polski, tematy mogą być zaczerpnięte z materiału nauczania języka polskiego lub też innych przedmiotów;
b) w liceach, które nie mają w ostatniej klasie języka polskiego, tematy powinny być zaczerpnięte z zagadnień ogólnozawodowych lub społeczno-gospodarczych.

Ponadto obowiązuje:

1. w liceach handlowych, administracyjnych, bibliotekarsko-księgarskich, spółdzielczych, jajczarsko drobiowych i przetwórstwa ogrodniczego — egzamin piśmienny z księgowości;

2. w liceach chemicznych egzamin praktyczny, obejmujący analizę techniczną z technologii chemicznej organicznej, nieorganicznej lub specjalnej;

3. w liceach techniki dentystycznej egzamin praktyczny, obejmujący technikę dentystyczną.

II. Uczeń, który otrzymał na egzaminie piśmiennym z jednego przedmiotu ocenę niedostateczną, zdaje z tego przedmiotu egzamin ustny.

III. Podstawą egzaminu ustnego w liceach zawodowych męskich działu szkolnictwa przemysłowego, z wyjątkiem liceów chemicznych i fotograficznych, powinny być w zasadzie ćwiczenia konstrukcyjne z obliczeniami, prace graficzne i inne oraz sprawozdania z pracowni, wykonane przez ucznia w czasie nauki w ostatniej klasie. Komisja Egzaminacyjna może jednak egzaminować ucznia z danego przedmiotu nie tylko w zakresie tych ćwiczeń, prac i sprawozdań, lecz również z całego materiału nauczania, objętego przedmiotem egzaminu.

IV. W skład egzaminu ustnego we wszystkich liceach zawodowcyh wchodzi nauka o Polsce i świecie współczesnym, a ponadto:

1. w liceach ogólno-mechanicznych: technologia, kotły parowe, dźwignice i urządzenia transportowe oraz do wyboru przez ucznia — silniki parowe wraz z gospodarką cieplną lub silniki spalinowe wraz z gospodarką cieplną:

2. w liceach mechanicznych kolejowych: technologia, parowozy, wagony kolejowe oraz do wyboru przez ucznia — silniki spalinowe lub dźwignice;

3. w liceach mechanicznych na wydziale lotniczym: technologia, płatowce, silniki lotnicze;

4. w liceach mechanicznych na wydziale samochodowym: technologia, silniki samochodowe, podwozia i nadwozia samochodowe;

5. w liceach mechanicznych na wydziale okrętowym: technologia, konstrukcje stalowe, budowa okrętów oraz do wyboru przez ucznia — mechanika budowlana okrętowa lub teoria okrętu;

6. w liceach hutniczych: metalurgia z metaloznawstwem, kuźnictwo i walcownictwo, maszynoznawstwo ogólne i hutnicze, gazownictwo i koksownictwo;

7. w liceach elektrycznych: urządzenia elektryczne, maszyny elektryczne i transformatory, pracownia elektrotechniczna;

8. w liceach telekomunikacyjnych: urządzenia telegraficzne, aparaty i centrale telefoniczne, urządzenia radioelektryczne oraz do wyboru przez ucznia — pracownia teletechniczna lub pracownia radiotechniczna;

9. w liceach budowlanych: budownictwo, żelazobeton, kosztorysowanie i organizacja robót oraz do wyboru przez ucznia — instalacje lub ustawodawstwo budowlane;

10. w liceach drogowych: drogi szosowe, gruntowe i miejskie, koleje, mosty oraz do wyboru przez ucznia — budownictwo lub żelazobeton;

11. w liceach mierniczych: miernictwo i topografia, regulacje rolne i projektowanie, regulacje i projektowanie osiedli;

12. w liceach wodno-melioracyjnych: budownictwo wodne, melioracje rolne, wodociągi, kanalizacje i użytkowanie ścieków oraz do wyboru przez ucznia — żelazobeton lub kosztorysowanie i organizacja robót;

13. w liceach górniczych: górnictwo, maszynoznawstwo ogólne i górnicze, miernictwo powierzchniowe i kopalniane, ustawodawstwo górnicze;

14. w liceach miernictwa górniczego: miernictwo górnicze, miernictwo powierzchniowe z rachunkiem wyrównawczym, mineralogia i geologia, ustawodawstwo górnicze i przepisy miernicze;

15. w liceach fotograficznych: chemia, fizyka, wiadomości o fotografii;

16. w liceach chemicznych: analiza techniczna, encyklopedia technologii chemicznej nieorganicznej i organicznej, technologia chemiczna specjalna;

17. w liceach ceramicznych: technologia ceramiczna, piece i suszarnie ceramiczne, maszyny ceramiczne;

18. w liceach drogistowskich: towaroznawstwo, organizacja i technika handlu, ustawodawstwo;

18. a) w liceach chemiczno-farbiarskich: technologia farbiarska, chemia analityczna, technologia chemiczna ogólna, wykończalnictwo;

19. w liceach techniki dentystycznej: materiałoznawstwo z instrumentoznawstwem i metalurgią, ortodoncja i ortopedia szczękowa;

20. w liceach przemysłu drzewnego: technologia drewna, maszynoznawstwo, zakłady przemysłu drzewnego z urządzeniami;

21. w liceach przemysłu odzieżowego: historia ubiorów i wiadomości z dziejów sztuki, materiałoznawstwo, organizacja i rachunkowość przedsiębiorstw;

22. w liceach włókienniczych: technologia włókien, maszynoznawstwo, organizacja przedsiębiorstw;

23. w liceach handlowych: organizacja i technika handlu, towaroznawstwo i administracja państwowa, organizacja przedsiębiorstw i obrotu gospodarczego, język obcy nowożytny I z korespondencją;

24. w liceach administracyjnych: prawoznawstwo i administracja państwowa, organizacja przedsiębiorstw i obrotu gospodarczego, język obcy nowożytny I z korespondencją;

25. w liceach bibliotekarsko - księgarskich: przegląd pism i dobór książek, język obcy oraz dla klasy o kierunku bibliotekarskim — bibliotekarstwo i dla klasy o kierunku księgarskim — księgarstwo;

26. w liceach spółdzielczych: organizacja i gospodarka spółdzielni, towaroznawstwo, język obcy nowożytny I z korespondencją;

27. w liceach rolniczych: ekonomika gospodarstw wiejskich, uprawa roślin, hodowla zwierząt oraz do wyboru przez ucznia — warzywnictwo i sadownictwo lub przemysł rolny;

28. w liceach jajczarsko-drobiowych: handel jajczarski, handel drobiem i jego przetworami, język obcy;

29. w liceach gospodyń wiejskich: organizacja i prowadzenie gospodarstwa domowego, żywienie człowieka, hodowla drobiem i jego przetworami, język obcy;

29. w liceach gospodyń wiejskich: organizacja i prowadzenie gospodarstwa domowego, żywienie człowieka, hodowla zwierząt oraz do wyboru przez ucznia — ogrodnictwo lub przetwórstwo;

30. w liceach ogrodniczych: a) wydział ogrodnictwa użytkowego: ekonomika gospodarstw ogrodniczych, sadownictwo, warzywnictwo oraz do wyboru przez ucznia kwiaciarstwo lub szkółkarstwo; b) wydział ogrodnictwa ozdobnego: kształtowanie ogródków ozdobnych, technika zakładania ogródków ozdobnych, kwiaciarstwo oraz do wyboru przez ucznia — drzewoznawstwo lub szkółkarstwo;

31. w liceach przetwórstwa ogrodniczego: przetwórstwo ogrodnicze, organizacja i gospodarka spółdzielni przetwórstwa ogrodniczego, maszynoznawstwo z chłodnictwem;

32. w liceach leśnych: hodowla lasu, ochrona lasu, użytkowanie lasu oraz do wyboru przez ucznia — urządzanie lasu lub administracja lasu;

33. w liceach hotelarskich: organizacja i administracja hoteli oraz pensjonatów, towaroznawstwo, język obcy nowozytny I z korespondencją oraz do wyboru przez ucznia — geografia gospodarcza i turystyczna lub zasady żywienia;

34. w liceach dietetycznych: zasady żywienia zdrowych i chorych, towaroznawstwo z chemią, organizacja gospodarki żywnościowej;

35. w liceach gospodarczych: organizacja gospodarstw rodzinnych i zbiorowych, zasady żywienia, towaroznawstwo oraz do wyboru przez ucznia — psychologia lub higiena.

§ 11. Przed rozpoczęciem egzaminów piśmiennych Kuratorium przesyła ustalone tematy w zapieczętowanych i osobnych dla każdej szkoły i dla każdego przedmiotu kopertach przewodniczącemu Państwowej Komisji Egzaminacyjnej, względnie w przypadku, o którym mowa w ustępie ostatnim § 4 — dyrektor zakładu lub liceum.

§ 12. W dzień egzaminu piśmiennego, bezpośrednio przed jego rozpoczęciem, dyrektor szkoły otwiera kopertę, zawierającą tematy z przedmiotu, wyznaczonego na dany dzień, w obecności przewodniczącego Komisji Egzaminacyjnej oraz dyżurnego na egzaminie członka Komisji Egzaminacyjnej i ogłasza nadesłane tematy uczniom.

Każdy z uczniów wybiera jeden z dwóch podyktowanych tematów lub pisze wypracowanie na wskazany temat.

Uczniowie opracowują zadane im tematy pod kontrolą przewodniczącego Komisji lub jego zastępcy i jednego lub więcej wyznaczonych przez niego członków Komisji.

Na wypracowanie z poszczególnych przedmiotów przeznacza się po cztery godziny, bez wliczania czasu, zużytego na podyktowanie uczniom tematów. W jednym dniu nie może się odbyć więcej, niż jeden egzamin piśmienny. Zdającym wolno przynosić ze sobą na egzamin jedynie te pomoce naukowe, które ustali przewodniczący Komisji po zasięgnięciu opinii dyrektora, względnie przełożonej zakładu lub liceum i egzaminatorów. Papier z pieczęcią szkoły otrzymują zdający od Komisji na samym egzaminie. Przed opuszczeniem sali powinni zwrócić wszystkie otrzymane arkusze.

Jeżeli uczeń podczas egzaminu korzysta z cudzej pomocy lub posługuje się niedozwolonymi środkami pomocniczymi, lub innym w tym pomaga, przewodniczący Komisji ma prawo go skreślić z listy zdających. Przewodniczący może go ewentualnie dopuścić do powtórnego egzaminu piśmiennego, przy czym nowy temat egzaminu wyznacza przewodniczący Komisji w porozumieniu z egzaminatorami.

§ 13. Wypracowania egzaminacyjne ocenia właściwy egzaminator. Zaznacza on zalety i braki wypracowania, a umotywowaną ocenę wyraża jednym ze stopni: bardzo dobry, dobry, dostateczny, niedostateczny. Błędy i ich rodzaj

należy zaznaczyć na wypracowaniu. Ocenę ostateczną wypracowania egzaminacyjnego ustala przewodniczący. Może on wystawić inną ocenę, niż egzaminator; zmianę tę powinien umotywować piśmiennie przy ustalonej ocenie.

§ 14. Przed egzaminem ustnym Komisja Egzaminacyjna omawia i zestawia wyniki egzaminów piśmiennych poszczególnych uczniów.

W przypadku, gdy egzamin piśmienny obejmuje kilka przedmiotów, a uczeń otrzymał więcej, niż z jednego przedmiotu oceny niedostateczne, nie może być dopuszczony do egzaminu ustnego.

W przypadku zaś, gdy egzamin piśmienny obejmuje tylko jeden przedmiot, a uczeń otrzymał ocenę niedostateczną, Komisja Egzaminacyjna decyduje o dopuszczeniu go do egzaminu ustnego.

§ 15. Na egzamin ustny należy przygotować wykazy ocen rocznych, otrzymanych przez kandydatów w klasach poprzednich liceum, protokóły egzaminów sporządzone według załączonego wzoru z wpisanymi ocenami z egzaminu piśmiennego, wypracowania egzaminacyjne kandydatów, ich prace piśmienne, wykonane w ostatnim roku nauki szkolnej, oraz pomoce, potrzebne przy zdawaniu egzaminu.

§ 16. Ustny egzamin odbywa się w zasadzie wobec wszystkich członków Komisji.

Z danego przedmiotu egzaminuje powołany do tego członek Komisji. W razie potrzeby przewodniczący wyznacza jego zastępcę spośród członków Komisji lub spoza niej. Inni członkowie Komisji mogą brać udział w egzaminowaniu za zgodą przewodniczącego.

Przewodniczący ma prawo brać czynny udział w egzaminowaniu z każdego przedmiotu.

Egzamin ustny jednego ucznia ze wszystkich przedmiotów powinien odbyć się w ciągu jednego dnia.

Czas trwania egzaminu ustnego jednego ucznia ze wszystkich przedmiotów nie powinien przekraczać dwóch godzin, bez wliczenia czasu, który Komisja może dać uczniowi na przygotowanie odpowiedzi, ocenę odpowiedzi ustnej z każdego przedmiotu ustala Komisja Egzaminacyjna po wysłuchaniu opinii egzaminatora z danego przedmiotu i wyraża ją jednym z czterech stopni, wymienionych w § 13.

§ 17. Oceny ostateczne ustala Komisja Egzaminacyjna na podstawie:

1. wyniku egzaminu piśmiennego,
2. wyniku egzaminu ustnego,
3. postępów w ciągu pobytu ucznia w liceum,
4. ogólnej opinii członków Komisji o jego poziomie wykształcenia i dojrzałości umysłowej oraz przygotowaniu do pracy zawodowej w zakresie swej specjalności.

Oceny te wyraża Komisja za pomocą czterech stopni, wymienionych w § 13.

Uczeń zdał egzamin dojrzałości, jeżeli ze wszystkich przedmiotów otrzymał oceny co najmniej dostateczne.

Uchwale Komisji o wyniku egzaminu może sprzeciwić się przewodniczący Komisji. Wówczas sprawa podlega decyzji Kuratorium.

Po zakończeniu narady i podpisaniu protokołu egzaminów przez członków Komisji przewodniczący ogłasza uczniom ostateczny wynik egzaminu.

§ 18. Kto zdał egzamin dojrzałości, otrzymuje świadectwo dojrzałości danego liceum zawodowego. Na świadectwie dojrzałości umieszcza się dla przedmiotów, objętych egzaminem — oceny ustalone przez Komisję Egzaminacyjną, dla przedmiotów zaś nie objętych egzaminem — stopnie roczne. Na świadectwie dojrzałości należy umieścić orzeczenie, że absolwentowi przysługuje prawo używania tytułu, ustalonego w statucie danego liceum zawodowego. Świadectwo dojrzałości podpisują wszyscy członkowie Komisji. Świadectwo takie zaopatruje dyrekcja lub kierownictwo liceum państwowego swoją pieczęcią, świadectwo zaś uzyskane przed Komisją w liceum prywatnym — zaopatruje Kuratorium swoją pieczęcią.

§ 19. Odstąpienie od egzaminu w jakiejkolwiek jego części lub niestawienie się na egzamin powoduje skreślenie ucznia z listy zdających, o ile nie poda on ważnych okoliczności, które przewodniczący uzna za usprawiedliwione. W ostatnim przypadku Komisja Egzaminacyjna, a po jej rozwiązaniu Kuratorium Okręgu Szkolnego na wniosek dyrektora, względnie przełożonej zakładu lub liceum, rozstrzyga o możliwości ponownego zdawania egzaminu w tym samym okresie egzaminów.

§ 20. Uczeń, który nie zdał egzaminu i szkołę opuścił, może zdawać egzamin tego samego rodzaju z tych samych przedmiotów w zasadzie w tej samej szkole najwcześniej w następnym normalnym okresie egzaminów, nie później jednak, niż przed upływem trzech lat.

Egzamin dojrzałości w liceum zawodowym można zdawać w charakterze ucznia najwyżej trzy razy.

Uczeń, który nie zdał egzaminu i szkołę opuszcza, otrzymuje zaświadczenie, że do egzaminu dojrzałości w danym liceum zawodowym został dopuszczony i że tego egzaminu nie zdał.

§ 21. Z czynności Komisji, a także z jej posiedzeń oraz z egzaminów piśmiennych i ustnych spisuje się protokoły, które podpisują członkowie Komisji.

Do protokołów tych dołącza się odpis protokołu posiedzenia Rady Pedagogicznej w sprawie dopuszczenia uczniów klasy ostatniej do egzaminu dojrzałości w danym liceum zawodowym.

Wszystkie powyższe dokumenty oraz odpisy świadectw dojrzałości przechowuje szkoła w swoim archiwum. Wypracowania piśmienne mogą być zniszczone po upływie dwóch lat od terminu zdawania egzaminu.

W razie zamknięcia szkoły należy dokumenty te przekazać Kuratorium.

§ 22. Członkowie Państwowej Komisji Egzaminacyjnej pobierają za pracę w Komisji wy-

nagrodzenie w wysokości, oznaczonej przez Ministerstwo Oświaty.

§ 23. Komisja Egzaminacyjna rozwiązuje się po ukończeniu prac, określonych w niniejszym regulaminie.

§ 24. W przapadkach, gdy nad daną szkołą bezpośredni nadzór sprawuje Ministerstwo Oświaty, — przez Kuratorium Okręgu Szkolnego w niniejszym regulaminie należy rozumieć Ministerstwo.

§ 25. Przeprowadzenie egzaminu dojrzałości w danym liceum zawodowym według zasad odmiennych od ustalonych w niniejszym regulaminie może być dokonane jedynie za zezwoleniem Ministra Oświaty.

PROTOKÓŁ

egzaminu dojrzałości (przykład dla liceum handlowego)

....

(nazwa szkoły)

w...

Nr.................. Rok szkolny 19..............

Nazwisko ....

Imię .... urodzon.............. dnia..............................

.... roku .... w...

powiatu .... Miejsce stałego zamieszkania...............................

.... Zdaje egzamin według programu liceum, względnie wydziału ....

Zdaje egzamin po raz...

Do egzaminu ustnego wybiera przedmiot nauczania ....

Protokół egzaminów ustnych

L. p.	Przedmiot egzaminu	Treść pytań
1	Organizacja i technika handlu	
2	Towaroznawstwo	
3	i t. d.	
4		

Zestawienie ocen

Przedmiot egzaminu	Oceny roczne z liceum			Wyniki egzaminu		Ocena ostateczna
	klasa I	klasa II	klasa III	piśmiennego	ustnego	
Język polski						
Nauka o Polsce i świecie współcz.						
Księgowość						
Organ. i techn. handlu						
Towaroznawstwo						
Jęz. obcy nowożytny I						

Uwagi:

Uchwała Państwowej Komisji Egzaminacyjnej

.... zdał.............. egzamin.............................. dojrzałości

w liceum ....

.... dnia.............................. 19.............. r.

Członkowie Państwowej Komisji Egzaminacyjnej:

Przewodniczący Państwowej Komisji Egzaminacyjnej:

Poz. 137.

ZARZĄDZENIE
Ministra Oświaty

z dnia 3 czerwca 1948 r. (Nr IV. R-6303/48)

w sprawie kadencji Państwowych Komisji Weryfikacyjno-Kwalifikacyjnych

Na podstawie ust. 3 art. 110 dekretu z dnia 28 października 1947 r. o organizacji nauki i szkolnictwa wyższego (Dz. U. R. P. Nr 66/47, poz. 415) zarządzam, co następuje:

§ 1. Ustalam kadencję Państwowych Komisji Weryfikacyjno - Kwalifikacyjnych, przewidzianych w rozporządzeniu Ministra Oświaty z dnia 25 maja 1945 r. (Nr II-27/45/N) (Dz. Urz. Ministerstwa Oświaty Nr 1/1945, poz. 1) na termin od 25 czerwca do 15 lipca 1948 r.

§ 2. Ograniczam działalność Państwowych Komisji Weryfikacyjno-Kwalifikacyjnych w tej kadencji do przeprowadzenia czynności, przewidzianych w punkcie b) § 2 wyżej wymienionego rozporządzenia w odniesieniu do absolwentów kursów przygotowawczych T-wa Przygotowawczych Kursów Uniwersyteckich.

§ 3. Zarządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem 3 czerwca 1948 r.

Za Ministra Oświaty:
(—) *E. Krassowska*
Podsekretarz Stanu.

Poz. 138.

ZARZĄDZENIE
Ministra Oświaty

z dnia 3 czerwca 1948 r. (Nr II Sp-2177/48)

o selekcji dzieci umysłowo upośledzonych i kierowaniu ich do zakładów, szkół i oddziałów specjalnych dla umysłowo upośledzonych

Na podstawie art. 13 i 36 ustawy z dnia 11 marca 1932 r. o ustroju szkolnictwa (Dz. U. R. P. Nr 38, poz. 389) zarządzam, co następuje:

§ 1. Dzieci podejrzane o niedorozwój umysłowy, uczęszczające do niższych klas szkoły powszechnej oraz dzieci, którym odroczono obowiązek szkolny ze względu na opóźnienie w rozwoju umysłowym, podlegają badaniom według instrukcji ogłoszonej jako załącznik do niniejszego zarządzenia.

W przypadku stwierdzenia niedorozwoju umysłowego dzieci te Inspektor Szkolny kieruje do odpowiednich specjalnych szkół powszechnych względnie oddziałów specjalnych szkół powszechnych, ewentualnie do zakładów wychowawczych specjalnych.

§ 2. Zarządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem 1 lipca 1948 roku.

Równocześnie traci moc obowiązującą rozporządzenie Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 3 sierpnia 1936 r. (Nr II P-3301/36) (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr 8, poz. 132).

Minister Oświaty:
(—) *Dr St. Skrzeszewski*

Załącznik do zarządzenia z dnia 3 czerwca 1948 r. (Nr II Sp-2177/48)

INSTRUKCJA

w sprawie selekcji dzieci umysłowo upośledzonych i kierowania ich do zakładów specjalnych, szkół powszechnych specjalnych i oddziałów specjalnych

1. Selekcja dzieci umysłowo upośledzonych ma na celu:

a) wyodrębnienie spośród dzieci w wieku obowiązku szkolnego, a zwłaszcza spośród uczniów publicznych szkół powszechnych tych dzieci, które ze względu na niedorozwój umysłowy nie mogą pobierać nauki w szkole powszechnej;

b) zakwalifikowanie ich do zakładów specjalnych i oddziałów specjalnych dla umysłowo upośledzonych. Podkreśla się, że chodzi tu o wyselekcjonowanie dzieci anormalnych. Dzieci tzw. pedagogicznie opóźnione nie należą do tej kategorii.

Podstawą do wydania orzeczenia o dziecku powinien być zespół danych pedagogicznych, środowiskowych, lekarskich i psychologicznych.

Należy zwrócić baczną uwagę na środowisko dziecka i uwzględnić ewentualne braki związane z wpływami środowiska a stwarzające u dziecka pozory upośledzenia umysłowego.

2. Badania selekcyjne odbywają się z reguły w tych miejscowościach, w których jest zorganizowany zakład specjalny, szkoła powszechna specjalna lub oddział specjalny dla umysłowo upośledzonych. Badaniom tym podlegają:

a) uczniowie pierwszych i drugich klas szkół powszechnych, którzy budzą wątpliwości co do normalnego rozwoju umysłowego.

b) dzieci, którym odroczono obowiązek szkolny ze względu na opóźnienie w rozwoju umysłowym.

3. Badania selekcyjne przeprowadza w Warszawie Laboratorium Psychopedagogiczne Państwowego Instytutu Pedagogiki Specjalnej, poza Warszawą kierownicy (nauczyciele) zakładów, szkół i oddziałów specjalnych dla dzieci umysłowo upośledzonych, o ile odbyli odpowiednie przeszkolenie praktyczne w wymienionym Laboratorium i mają odpowiednie zaświadczenie.

Badania te poza Warszawą mogą przeprowadzać również i inne Pracownie psychologiczne, o ile uzyskają specjalne zezwolenie Mini-

sterstwa Oświaty, na wniosek Państwowego Instytutu Pedagogiki Specjalnej.

Osoby upoważnione do badań selekcyjnych prowadzą badania według wskazówek i instrukcji Państwowego Instytutu Pedagogiki Specjalnej, któremu podlegają w zakresie metod pracy badawczej.

4. Badania psychologiczne, mające na celu selekcję dzieci umysłowo upośledzonych, przeprowadza się metodą Binet-Terman'a, co nie wyklucza możliwości stosowania w razie potrzeby dodatkowo innych metod psychologicznych.

5. Na początku roku szkolnego Inspektorzy Szkolni organizują konferencję kierowników szkół, prowadzących klasy pierwsze i drugie, z udziałem osób przeprowadzających badania selekcyjne dzieci umysłowo upośledzonych oraz przydzielają kierownikom tych szkół kwestionariusze wstępne (wzór nr 1).

Kierownicy szkół powszechnych doręczają osobom, przeprowadzającym badania selekcyjne, wykazy dzieci, którym odroczono obowiązek szkolny ze względu na opóźnienie w rozwoju umysłowym.

Do dnia 1 grudnia nauczyciele szkół powszechnych, prowadzący klasy pierwsze i drugie, obowiązani są: 1. zwracać szczególną uwagę na uczniów, którzy budzą wątpliwości co do normalnego rozwoju umysłowego bez zastosowania badania selekcyjne otrzymuje kwestionariusze wstępny (wzór nr 1).

Osoba przeprowadzająca badania selekcyjne bada w tym czasie dzieci, którym odroczono obowiązek szkolny ze względu na opóźnienie w rozwoju umysłowym.

Do dnia 15 grudnia osoba przeprowadzająca badania selekcyjne otrzymują kwestionariusze wstępne od kierowników szkół powszechnych.

W okresie od dnia 15 grudnia do 1 maja osoba przeprowadzająca badania selekcyjne:

a) opracowuje rozkład badań uczniów wedle szkół, tak by zostały one ukończone do 1 maja,

b) wysyła do kierowników szkół powszechnych zawiadomienia, podając termin badania poszczególnych uczniów w każdej szkole,

c) przeprowadza badania psychologiczne, wypełniając jednocześnie protokół badania (wzór nr 2),

d) prowadzi wykaz dzieci zbadanych (wzór nr 3),

e) wydaje opinie w sprawach kwalifikowania dzieci do zakładów, szkół i oddziałów specjalnych dla umysłowo upośledzonych i przesyła je kierownikom właściwych szkół powszechnych, zwracając ich uwagę na uczniów z ilorazem inteligencji od 65 do 70, których należy poddać dalszej rocznej obserwacji w szkole powszechnej (patrz punkt 6a) (wzór nr 4).

W wypadkach budzących wątpliwości osoba prowadząca selekcję kieruje dziecko do lekarza, następnie wzywa wychowawcę i rodziców i dopiero po porozumieniu się tych czynników na wspólnej konferencji wydane zostaje orzeczenie.

W końcu roku szkolnego osoba przeprowadzająca badania selekcyjne składa Inspektorowi Szkolnemu sprawozdanie o wynikach tych badań, załączając zestawienie dzieci zbadanych i dzieci zakwalifikowanych do szkoły specjalnej (wzór nr 5).

6. Do szkół i oddziałów specjalnych dla umysłowo upośledzonych kwalifikuje się zasadniczo dzieci w wieku obowiązku szkolnego:

a) które uczęszczają więcej, niż jeden rok do szkoły powszechnej i wykazały iloraz inteligencji od 65 do 70 lub niższy.

b) które uczęszczają pierwszy rok do szkoły powszechnej i wykazały iloraz inteligencji od 60 do 65 i niższy,

c) które nie uczęszczały do szkoły powszechnej i wykazały iloraz inteligencji od 35 do 60.

7. Dzieci o głębokim niedorozwoju umysłowym (z ilorazem inteligencji poniżej 35) nie należy kwalifikować do szkół i oddziałów specjalnych, należy natomiast czynić starania o umieszczenie ich w specjalnych zakładach zamkniętych.

8. Dzieci, które wykazały iloraz inteligencji niższy niż 45, jeżeli w ciągu co najmniej jednego roku szkolnego nie wykażą postępów w rozwoju umysłowym i nauce, mogą być uznane przez Radę Pedagogiczną za nie nadające się do pobierania nauki szkolnej, przy czym należy czynić starania o umieszczenie ich w specjalnych zakładach zamkniętych.

9. Dzieci skierowane do szkół i oddziałów specjalnych są kwalifikowane w zasadzie warunkowo na dłuższy okres obserwacji i dopiero po roku w zależności od stanu rozwoju umysłowego zostają uznane ewentualnie za zakwalifikowane do szkoły specjalnej ostatecznie.

Uczniowie szkół i oddziałów specjalnych dla umysłowo upośledzonych, którzy w ciągu co najmniej jednego roku szkolnego wykazali stosunkowo znaczne postępy w rozwoju umysłowym, winni być zasadniczo poddani powtórnemu badaniu psychologicznemu i, o ile wykażą iloraz inteligencji wyższy od 70, winni być skierowani z powrotem do szkoły powszechnej.

10. Skierowywanie dzieci umysłowo upośledzonych do odpowiednich zakładów specjalnych, szkół powszechnych specjalnych i oddziałów specjalnych odbywa się na podstawie opinii przeprowadzających badania selekcyjne i należy do kompetencji Inspektora Szkolnego.

(Pieczęć) Wzór nr 1.

Kwestionariusz wstępny

do badań selekcyjnych dla dzieci podejrzanych o niedorozwój umysłowy

Nazwisko i imię dziecka	
Dokładna data urodzenia (dzień, miesiąc, rok)	
Szkoła Powszechna Nr	
Klasa	
Który rok uczęszcza do szkoły; frekwencja dobra, średnia, zła (dlaczego)	
Czy uczęszczało do przedszkola . , .	
Kto opiekuje się dzieckiem (rodzice, ojciec, matka, ciotka itp.)	
Adres opiekuna (i wzgl. nazwisko) . .	
Zawód opiekuna, w jaki sposób opiekun zarobkuje obecnie	
Warunki materialne rodziny	
Wpływy wychowawcze domu	
Czy ma rodzeństwo; ile sióstr, ilu braci (pożądane podanie ich wieku oraz stanu umysłowego i fizycznego) , .	
Choroby przebyte przez dziecko . .	
Stan zdrowia obecny i ogólny stan fizyczny (dobry, średni, zły)	
Postępy w nauce, pilność i zainteresowanie pracą szkolną (ewentualnie czym)	
Przyczyny skierowania do badania psychologicznego	
Czy dziecko było już badane (kiedy i gdzie?)	

Charakterystyka zachowania się dziecka w szkole; czy dziecko jest żywe, ruchliwe, spokojne, apatyczne, wesołe, pogodne, smutne. Ulega dzieciom czy napastuje i bije; przewodzi czy podporządkowuje się gromadzie, unika dzieci, czy też chętnie się z nimi bawi. Czy jest lubiane przez dzieci, a może wyśmiewane i napastowane, czy też stosunek dzieci do niego jest obojętny. Jaki ma stosunek do nauczycieli?	
Czy dziecko wyróżnia się czymś specjalnym w szkole (czym mianowicie?) .	
Czy zachowaniem się swym zdradza jaką anomalię umysłową lub charakterologiczną (jaką?)	
Co rodzice mówią o dziecku, czy sprawia im trudności wychowawcze (jakie?)	
Dowolne uwagi o dziecku (na podstawie obserwacji nauczycieli)	

Dnia ....

Wychowawca

....
(podpis)

Kierownik szkoły

....
(podpis)

(Pieczęć) Wzór nr 2

Protokół badania testami Binet–Terman'a

Nr pr.

Nazwisko i imię...

Adres ....

Numer szkoły ....

Klasa...

Data urodzenia .... Data badania ....

W. Z. = ... W. I. = ...

I. I. = ...

Test na lat	Nr testu	Ocena	Odpowiedź	Czas reakcji	Uwagi

Psycholog

....
(podpis)

(Pieczęć) Wzór nr 3

Dnia ....

Nr ....

Wykaz dzieci zbadanych w roku szkolnym 19.....

L. p.	Nazwisko i imię dziecka	Szkoła, z której dziecko zostało skierowane na badanie	Data badania	Data urodzenia	Wiek inteligencji	Iloraz inteligencji	Zakwalifikowany czy nie zakwalifikow. do szkoły specjalnej, wzgl. pozostawiony na dalszej obserwacji w szkole normaln.	Uwagi

(Pieczęć) Wzór nr 4

Zawiadomienie

Dnia ....

Nr ....

Do

Kierownictwa

Publicznej Szkoły Powszechnej nr ....

w ....

Niniejszym zawiadamiam uprzejmie o wyniku badania psychologicznego poniżej wymienionych dzieci.

L. p.	Nazwisko i imię dziecka	Orzeczenie kwalifikacyjne
1		
2		
3		
4		
itd.		

(Pieczęć) Wzór nr 5

Dnia ....

Nr ....

Sprawozdanie

Dzieci zbadane przez .... w roku szkolnym 19.....
i dzieci zakwalifikowane do szkół (oddziałów) specjalnych

Ogólna liczba dzieci		W tym dzieci urodzonych w roku									
		19.....	19.....	19.....	19.....	19.....	19.....	19.....	19.....	19.....	19.....
			roczniki będące w wieku obowiązku szkolnego								
Zbadanych											
zakwalifikow. do szkoły specj.											

Poz. 139.

ZARZĄDZENIE

Ministra Oświaty

z dnia 14 czerwca 1948 r. (Nr V KD 474/48)

w sprawie organizacji szkół i kursów dla dorosłych w roku szkolnym 1948/49

Na podstawie art. 1 dekretu z dnia 23 listopada 1945 r. o organizacji szkolnictwa w okresie przejściowym (Dz. U. R. P. z 1946 r., nr 2, poz. 9) zarządzam organizację kształcenia dorosłych w roku szkolnym 1948/49 według załączonej instrukcji.

Minister Oświaty:
(—) Dr St. Skrzeszewski

Załącznik do zarządzenia Ministra Oświaty z dnia 14 czerwca 1948 r. (Nr V KD-474-48)

INSTRUKCJA

o organizacji roku szkolnego 1948/49 w zakresie kształcenia dorosłych w szkołach i na kursach dla dorosłych

Utrzymując w mocy instrukcję o organizacji roku szkolnego 1947/48 w zakresie kształcenia dorosłych w szkołach i na kursach dla dorosłych zawartą w zarządzeniu Ministra Oświaty z dnia 13 czerwca 1947 r. (Nr V KD-840/47) - (Dz. Urz. Min. Ośw. Nr 8/1947, poz. 180), o ile poszczególne jej postanowienia nie zostają zmienione obecną instrukcją — ustala się na rok szkolny 1948/49 następujące zasady organizacji szkolnictwa w zakresie kształcenia dorosłych:

1. Nauczanie analfabetów i półanalfabetów we wszystkich typach szkół powszechnych i kursów dla dorosłych uważa Ministerstwo za naczelne zadanie zarówno tych szkół jak i działalności organizacyjnej pracowników oświaty dorosłych.

Obok systematycznych kursów kształcenia dorosłych organizowanych i prowadzonych według ustalonych już w latach ubiegłych instrukcyj programów władze szkolne I i II instancji winny przy ścisłej współpracy z wojewódzkimi Komitetami Społecznymi do Zwalczania Analfabetyzmu stosować również wszystkie inne skuteczne formy zespołowego nauczania.

Materiały odnoszące się do rejestracji analfabetów z lat ubiegłych winny być stale uzupełniane przy współpracy ze związkami zawodowymi i organizacjami społecznymi i politycznymi celem zorganizowania właściwej sieci kursów i objęcia nauczaniem wszystkich osób nie umiejących czytać i pisać.

Nauczaniem winny być objęte przede wszystkim osoby pracujące zawodowo należące do związków i zrzeszeń społecznych oraz osoby w wieku przedpoborowym.

2. Wobec postanowień zawartych w § 4 rozporządzenia Ministra Oświaty z dnia 21. II. 47 r. (V KD-186/47) o organizacji państwowej trzyletniej szkoły średniej ogólnokształcącej dla dorosłych o ustroju semestralnym (gimnazjum i liceum dla dorosłych) - (Dz. Urz. Min. Ośw. Nr 2, poz. 41) oraz w zarządzeniu Ministra Oświaty z dnia 13. VI. 1937 r. (V KD-840/47) w sprawie organizacji kształcenia dorosłych w roku szkolnym 1947/48 (pkt. 2 „Organizacji Szkolnictwa Średniego"), dotyczących podziału szkoły średniej ogólnokształcącej dla dorosłych pod względem programowym na 2 typy: humanistyczny i matematyczno-przyrodniczy — ustala się dla obu wymienionych typów nowe plany godzin, które stopniowo winny być realizowane poczynając od 1 września 1948 r.

W związku z tym dla semestrów, realizujących program nauczania typu humanistycznego wzgl. matematyczno-przyrodniczego obowiązują załączone obok plany godzin.

Plan godzin

trzyletniej szkoły średniej dla dorosłych o ustroju semestralnym (gimnazjum i liceum dla dorosłych)

Typ humanistyczny

Przedmiot	Sem. I	Sem. III	Sem. III	Sem. IV	Sem. V	Sem. VI	Razem
Język polski	6	6	5	5	5	5	32
Język obcy nowożytny	3	3	3	3	2	3	17
Język łaciński	3	3	3	3	3	2	17
Historia	3	3	3	3	2	2	16
Geografia z geologią	2	2	2	2	2	2	12
Biologia	2	2	2	2	1	1	10
Fizyka	—	—	2	2	2	2	8
Chemia	—	—	2	2	1	1	6
Matematyka	3	3	2	2	2	2	14
Propedeutyka filozofii	—	—	—	—	2	2	4
Nauka o Polsce i świecie współczesnym	2	2	—	—	—	—	4
Propedeutyka nauk społeczno-gospod.	—	—	—	—	2	2	4
	24	24	24	24	24	24	144

Plan godzin

trzyletniej szkoły średniej dla dorosłych o ustroju semestralnym
(gimnazjum i liceum dla dorosłych)
Typ matematyczno-przyrodniczy

Przedmiot	Sem. I	Sem. II	Sem. II	Sem. IV	Sem. V	Sem. VI	Razem
Język polski	6	6	4	4	4	4	28
Język obcy nowożytny . . .	3	3	3	3	2	2	16
Historia	2	2	2	2	2	2	12
Geografia z geologią . . .	3	3	2	2	1	1	12
Biologia	3	3	3	3	2	2	16
Fizyka	—	—	3	3	2	3	11
Chemia	—	—	3	3	3	2	11
Matematyka	5	5	4	4	4	4	26
Propedeutyka filozofii . . .	—	—	—	—	2	2	4
Nauka o Polsce i świecie współczesnym	2	2	—	—	—	—	4
Propedeutyka nauk społeczno-gospod.	—	—	—	—	2	2	4
	24	24	24	24	24	24	144

3. Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Oświaty z dnia 7. X. 1947 r. (Dz. Urz. Min. Ośw. z dn. 15. XII. 1947 r., nr 12, poz. 281) w sprawie wprowadzenia do szkół średnich wszystkich typów zajęć pod nazwą „zagadnienia społeczno-wychowawcze" niniejszy plan godzin obydwu typów należy uzupełnić przez dodanie w semestrze: III, IV, V, VI — po 1 godzinie tygodniowo dla realizacji tego przedmiotu.

4. Materiał nauczania według obowiązujących w dalszym ciągu programów zatwierdzonych zarządzeniem Ministra Oświaty z dnia 18 lipca 1946 r. V KD-694/46 winien być realizowany w ten sposób, aby odpowiednie zagadnienia naukowe mogły być zależnie od typu semestru pogłębione wzgl. ujęte bardziej syntetycznie.

T. zw. kierunkowość programu winna być rozumiana tak, aby uczniowi dostarczyć treści, które by go również już w szkole mogły w pewnym stopniu usprawniać w zakresie wykonywanych funkcyj zawodowych i społecznych.

Elementy kształcenia formalnego uzasadnione wiekiem i psychiczną strukturą uczniów szkół dla młodzieży — ustąpić muszą miejsca w szkole dla dorosłych przede wszystkim zasadzie celowości i społecznej użyteczności kształcenia człowieka.

Do czasu opracowania programów, które by w sposób zagadnieniowy i zgodny z tą zasadą ujęły odpowiedni dla dorosłych i odrębny materiał nauczania — winien nauczyciel już obecnie dokonywać doboru materiału nauczania z tego właśnie punktu widzenia, aby w stosunku do uczniów szkoły typu humanistycznego wzgl. matematyczno - przyrodniczego ugruntować takie wiadomości i sprawności, które będą dla nich niezbędne w wykonywaniu ich zadań życiowych.

5. Ministerstwo podkreśla nie tylko ogólnokształcące, ale i społeczno-wychowawcze wartości wynikające z właściwego nauczania propedeutyki filozofii oraz propedeutyki nauk społeczno-gospodarczych.

W nauczaniu obu przedmiotów chodzi nie tyle o utrwalenie wiadomości z tego zakresu, ale o k s z t a ł c e n i e: 1) jasnego i ścisłego myślenia, 2) zasad poprawnego rozumowania i dowodzenia, 3) rzeczowego i krytycznego ujmowania zagadnień oraz sytuacyj życia codziennego zgodnie z naukowym poglądem na świat.

Nadto nauczanie propedeutyki nauk społeczno-gospodarczych — obejmujące wprowadzenie do: 1) ekonomii, 2) socjologii i 3) nauki prawa — winno zapoznać uczniów nie tylko z podstawowymi pojęciami tych nauk, ale kształtować odpowiednią postawę ucznia — obywatela w dziedzinie rozumienia i stosowania właściwych zasad współżycia społecznego.

6. Ministerstwo zwraca uwagę, że w szkołach średnich dla dorosłych obowiązuje nauczanie tylko jednego języka obcego nowożytnego, przy czym należy w miarę możności uwzględnić dotychczasowe przygotowanie uczniów w tym zakresie.

Równocześnie należy w wyższym niż dotychczas stopniu uwzględnić naukę języka rosyjskiego lub w razie sprzyjających warunków (posiadanie odpowiedniego nauczyciela) naukę innego języka słowiańskiego.

7. W stopniu wyższym niż dotychczas należy zastosować zasadę przedłużenia nauki w semestrach końcowych zwłaszcza wszędzie tam, gdzie grupują one uczniów młodszych przed ukończeniem 21 roku życia.

Jeżeli chodzi o decyzję przedłużenia nauki na poszczególnych semestrach winna ona należeć w znaczniejszym niż dotychczas stopniu do Rady Pedagogicznej.

Decyzja o zorganizowaniu następnego semestru jako rocznego należy do Dyrektora i Ra-

dy Pedagogicznej, zwłaszcza jeżeli wyniki nauczania na poprzednim semestrze oraz wyniki promocji dostarczają wystarczających do powzięcia tej decyzji materiałów.

8. Ministerstwo wyjaśnia, że postanowienia regulaminu ukończenia trzyletniej szkoły średniej ogólnokształcącej dla dorosłych wprowadzone zarządzeniem Ministra Oświaty z dnia 11. XII. 1947 r. (Nr V KD-1784/47) — (Dz. Urz. Min. Ośw. Nr 13, poz. 311) ustalają granicę wieku co najmniej 21 lat życia dla osób, które przystępują do egzaminu i mają ew. uzyskać świadectwo dojrzałości.

Wynika z tego, że osoby poniżej 21 roku życia (eksterniści, samoucy), zdający egzamin częściowy z poszczególnych przedmiotów względnie grup przedmiotów, a więc nie uzyskujące jeszcze tym samym świadectwa dojrzałości — mogą egzamin częściowy zdawać pomimo nie ukończonego 21 roku życia.

Ostatni jednak egzamin częściowy mogą zdawać — oraz właściwe świadectwa ukończenia trzyletniej szkoły dla dorosłych mogą uzyskać dopiero z chwilą ukończenia co najmniej 21 lat życia, zgodnie z brzmieniem oraz intencją zarządzenia Ministra Oświaty z dnia 11. XII. 1947 r.

Poza tym eksterniści młodociani winni zdawać w dalszym ciągu przed ukończeniem 21 roku życia egzamin dojrzałości według obowiązujących nadal przepisów regulaminu wprowadzonego zarządzeniem z dnia 25. II. 1939 r.

9. Celem skierowania do właściwych szkół kandydatów, którzy nie posiadają wymaganego przez statut szkoły średniej dla dorosłych wieku i pracują zawodowo Kuratoria winny wykonać polecenie Ministerstwa Oświaty z dnia 10. X. 1947 r. (nr II Śr-5634/47) w sprawie organizowania klas dla młodzieży pracującej zawodowo (Dz. Urz. Min. Ośw. Nr 12, poz. 303), jak również instrukcji z dnia 4. V. 1948 r. (Nr II P-2331/48) — (Dz. Urz. Min. Ośw. Nr 5, poz. 86).

Pismem tym Ministerstwo poleciło „organizowanie przy gimnazjach państwowych zwłaszcza w dużych ośrodkach — rocznych klas popołudniowych dla młodzieży, która znajduje się w wieku przepisanym bądź dla klas rocznych normalnych, bądź dla klas semestralnych, a która obecnie z braku istnienia tych klas — zmuszona jest uczęszczać do szkół dla dorosłych".

Ministerstwo oczekuje w tym zakresie ścisłej współpracy obu zainteresowanych Wydziałów w Kuratoriach (Wydz. Szkół Średnich oraz Wydział Oświaty i Kultury Dorosłych), jak również Dyrekcji szkół średnich dla młodzieży i dorosłych celem zapewnienia młodocianym systematycznej nauki w przeznaczonych dla nich szkołach — zgodnie z wymienioną instrukcją (I, lit. i) polecającą również utrzymanie klas popołudniowych rocznych dla młodzieży pracującej. W szkołach (klasach) tych winni znaleźć się zarówno nowozgłaszający się kandydaci jak i młodociani, warunkowo uczęszczający jako hospitanci do szkół średnich dla dorosłych.

10. Z wnioskami o nadanie uprawnień szkół państwowych prywatnym szkołom średnim dla dorosłych Kuratoria winny występować tylko w wypadkach uzasadnionych dobrym poziomem organizacyjnym i pedagogicznym tych szkół, tak ażeby nadanie szkole uprawnień uważane było w opinii społecznej za stwierdzenie rzeczywistej wartości szkoły oraz wyróżnienie i nagrodę za wybitną pracę dyrektora, grona nauczycielskiego i uczniów szkoły — niezależnie od spełnienia przez nią wszystkich innych warunków formalnych.

To też od chwili zorganizowania szkoły i wydania jej orzeczenia upłynąć winien co najmniej roczny okres czasu umożliwiający zapoznanie się z pracą szkoły.

Kuratoria Okręgów Szkolnych zgodnie z instrukcją wizytacyjną z dnia 16. X. 1947 r., (Nr V KD-1776/47) — (Dz. Urz. Min. Ośw. Nr 12, poz. 301) w sprawie nadawania uprawnień szkołom średnim dla dorosłych winny każdorazowo wyraźnie zaznaczać, czy wniosek uzasadniony jest wymienionymi względami oraz względami społeczno-politycznymi, czy też względami jedynie tej ostatniej kategorii.

11. Wobec istniejącego obowiązku dokształcania młodocianych poniżej 18 roku życia (rozporządzenie Ministra Oświaty z dnia 23 maja 1947 r. nr V KD - 1066/46) Inspektoraty Szkolne winny organizować i przeprowadzić klasy dla tej grupy uczniów, przestrzegając w dalszym ciągu zasady umieszczenia uczniów młodocianych w osobnych klasach, nie przeznaczonych dla dorosłych powyżej 18 roku życia.

Zasada ta jest podyktowana zarówno względami dydaktycznymi i wychowawczymi jak i uzasadnioną psychologicznie niechęcią ze strony dorosłych pobierania nauki wspólnie z młodocianymi.

12. Wreszcie Ministerstwo ponownie zwraca uwagę, że państwowe kursy i szkoły dla dorosłych Kuratoria mogą organizować tylko w granicach kredytów przyznanych pismem Ministerstwa z dnia 24. XII. 1947 r. (nr V KD-2266/47).

Zastrzeżenie to nie oznacza jednak bynajmniej tendencji do zmniejszenia wysiłku organizacyjnego ze strony władz szkolnych do tworzenia szkół i kursów (społecznych i samorządowych), utrzymywanych również z innych, nie państwowych źródeł finansowych.

Poz. 140.

ZARZĄDZENIE

Ministra Oświaty

z dnia 15 czerwca 1948 r. (Nr V KD-792/48)

w sprawie uznania świadectwa ukończenia Centrum Wyszkolenia Sanitarnego dla Podchorążych Instruktorów Sanitarnych w Łodzi za równorzędne ze świadectwem ukończenia gimnazjum ogólnokształcącego

Na podstawie art. 1 ustawy z dnia 4 czerwca 1920 r. o tymczasowym ustroju władz szkolnych (Dz. U. R. P. nr 50, poz. 304) zarządzam, co następuje:

§ 1. Świadectwo ukończenia Centrum Wyszkolenia Sanitarnego dla Podchorążych Instruktorów Sanitarnych w Łodzi uznaję za równorzędne ze świadectwem ukończenia gimnazjum ogólnokształcącego.

§ 2. Na świadectwie ukończenia Centrum Wyszkolenia Sanitarnego dla Podchorążych Instruktorów Sanitarnych w Łodzi umieszcza się klauzulę następującej treści: „W myśl zarządzenia Ministra Oświaty z dn. 15 czerwca 1948 roku, Nr V KD-792/48 (Dz. Urz. Min.Ośw. Nr 8, poz. 129) świadectwo niniejsze jest równorzędne w r. szk. 1947/48 ze świadectwem ukończenia gimnazjum ogólnokształcącego".

§ 3. Zarządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem 1 czerwca 1948 r.

Minister Oświaty:
(—) Dr St. Skrzeszewski

Poz. 141.

ZARZĄDZENIE

Ministra Oświaty

z dnia 30 czerwca 1948 r. (Nr III D-4097/48)

w sprawie regulaminu egzaminu dla eksternów w publicznych średnich szkołach zawodowych.

Na podstawie art. 1 ustawy z dnia 4 czerwca 1920 r. o tymczasowym ustroju władz szkolnych (Dz. U. R. P. Nr. 50 poz. 304) zarządzam co następuje:

§ 1. Wprowadzam regulamin egzaminu dla eksternów w publicznych średnich szkołach zawodowych, stanowiący załącznik do niniejszego zarządzenia.

§ 2. Zarządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Równocześnie traci moc obowiązującą zarządzenie Ministra Wyznań Religijnych i Ośw. Publicznego z dnia 4 lutego 1930 roku w sprawie egzaminu dla eksternów przy szkołach dokształcających zawodowych (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr 2 poz. 17).

Za Ministra Oświaty:
(—) E. Krassowska
Podsekretarz Stanu

REGULAMIN

egzaminu dla eksternów w publicznych średnich szkołach zawodowych.

§ 1. Egzamin według niniejszego regulaminu zdają eksterni w zakresie programu publ. średnich szkół zawodowych odpowiedniego zawodu ze wszystkich przedmiotów obowiązującego programu.

§ 2. Do egzaminu mogą być dopuszczeni kandydaci, którzy mają ukończoną praktyczną naukę zawodu w myśl obowiązujących przepisów.

§ 3. Egzamin ma wykazać, czy kandydat osiągnął takie teoretyczne przygotowanie zawodowe, poziom wykształcenia i rozwój umysłowy, jaki odpowiada wymaganiom publicznej średniej szkoły danego zawodu.

§ 4. Egzaminy odbywają się przed Komisjami Egzaminacyjnymi powoływanymi przez Kuratora Okręgu Szkolnego przy publicznych średnich szkołach zawodowych.

W skład Komisji wchodzą: przewodniczący, jego zastępca i członkowie - egzaminatorzy.

Członkami Komisji Egzaminacyjnej mogą być nauczyciele średniej szkoły zawodowej, przy której Komisja zostanie utworzona.

Dyrektor szkoły wchodzi z reguły do Komisji jako przewodniczący. Nadzór nad egzaminami sprawuje Kuratorium Okręgu Szkolnego. Delegatowi Kuratorium przysługuje prawo stawiania pytań podczas egzaminu.

Członkowie Komisji są obowiązani do brania udziału we wszystkich jej posiedzeniach, w wyjątkowych przypadkach powinni uzyskać zwolnienie od przewodniczącego. W sprawach każdego egzaminowanego głosują wszyscy członkowie Komisji Egzaminacyjnej. Członkowie Komisji są obowiązani do zachowania w tajemnicy ocen oraz treści obrad Komisji. Wyniki egzaminu ogłasza przewodniczący Komisji lub jego zastępca.

§ 5. Komisja Egzaminacyjna używa pieczęci publicznej średniej szkoły zawodowej, przy której Komisja zostanie utworzona i posługuje się drukami ustalonymi przez władze szkolne.

Akta Komisji przechowuje się w kancelarii szkolnej.

§ 6. Podanie o dopuszczenie do egzaminu wnoszą kandydaci do właściwego Kuratorium Okręgu Szkolnego w terminie do dnia 1 grudnia i 1 kwietnia każdego roku.

Do podania należy dołączyć: 1) własnoręcznie napisany życiorys, 2) metrykę urodzenia (wyciąg), 3) zaświadczenie szkoły podstawowej, 4) dwie fotografie z poświadczeniem tożsamości, 5) dowód odbytej praktycznej nauki zawodu.

§ 7. Kuratorium decyduje o dopuszczeniu kandydata do egzaminu, wyznacza miejsce egzaminu i przesyła podanie kandydata wraz z załącznikami przewodniczącemu właściwej Komisji Egzaminacyjnej.

Przewodniczący Komisji Egzaminacyjnej zawiadamia pisemnie kandydata o decyzji Kuratorium i o terminie egzaminu.

§ 8. Kandydaci dopuszczeni do egzaminu składają przed egzaminem na ręce przewodniczącego Komisji opłatę w wysokości oznaczonej przez Ministerstwo Oświaty.

§ 9. Egzamin składa się z części piśmiennej i ustnej: w części piśmiennej z języka polskiego i matematyki oraz rysunków, a w części ustnej ze wszystkich przedmiotów w zakresie programu publ. średniej szkoły zawodowej odpowiedniego zawodu.

§ 10. Tematy egzaminacyjne ustala Komisja Egzaminacyjna.

§ 11. Egzamin piśmienny odbywa się pod kontrolą przewodniczącego Komisji Egzaminacyjnej lub jego zastępcy i jednego lub więcej wyznaczonych przez niego członków Komisji. Na wypracowania piśmienne wyznacza się po 3 godziny — bez odliczenia czasu, zużytego na podyktowanie kandydatowi tematów.

§ 12. Wypracowanie egzaminacyjne ocenia właściwy egzaminator. Zaznacza on zalety i braki wypracowania, a umotywowaną ocenę wyraża jednym ze stopni: bardzo dobry, dobry, dostateczny, niedostateczny.

Ocenę ostateczną wypracowania egzaminacyjnego ustala przewodniczący, który może wystawić inną ocenę, niż egzaminator, zmianę tę jednak powinien umotywować piśmiennie przy ustalonej ocenie.

Do egzaminu ustnego może być dopuszczony kandydat, z jedną oceną niedostateczną, otrzymaną na egzaminie piśmiennym.

§ 13. Egzamin ustny odbywa się w zasadzie wobec wszystkich członków Komisji. Z danego przedmiotu egzaminuje powołany do tego członek Komisji lub w razie potrzeby — jego zastępca, wyznaczony przez przewodniczącego spośród członków Komisji. Inni członkowie Komisji mogą brać udział w egzaminowaniu za zgodą przewodniczącego.

Przewodniczący ma prawo brać czynny udział w egzaminowaniu z każdego przedmiotu. Egzamin jednego kandydata nie może trwać dłużej niż 2 godziny, przy czym nie należy go bez przerwy pytać dłużej niż 30 minut.

§ 14. Bezpośrednio po egzaminie ustnym Komisja Egzaminacyjna ustala dla każdego kandydata oceny ostateczne ze wszystkich przedmiotów egzaminu na podstawie: 1) wyniku egzaminu piśmiennego, 2) wyniku egzaminu ustnego, 3) ogólnej opinii członków Komisji o jego poziomie przygotowania w zakresie obowiązującego programu.

Komisja uznaje, że kandydat zdał egzamin, jeżeli ze wszystkich przedmiotów otrzymał on oceny co najmniej dostateczne. Wynik egzaminu poszczególnych kandydatów winien być zapisany w protokole i stwierdzony podpisami członków Komisji.

§ 15. Kandydat, który zdał egzamin, otrzymuje świadectwo ukończenia danej szkoły zawodowej za stopniami według skali podanej w § 12.

W razie ujemnego wyniku egzaminu kandydat może zgłosić się ponownie do egzaminu po upływie pół roku.

§ 16. Jeżeli kandydat przystępuje do egzaminu przy tej samej szkole po raz drugi, Komisja Egzaminacyjna jest obowiązana zapoznać się z protokołem jego egzaminu poprzedniego, na podstawie wyników którego może go zwolnić od egzaminu z tych przedmiotów, z których otrzymał oceny najmniej dobre. Takie zaliczenie części egzaminu poprzedniego może się odbyć tylko raz, po czym kandydat zdaje pełny egzamin.

§ 17. Komisja Egzaminacyjna prowadzi spis kandydatów, zgłaszających się do egzaminu i składa Kuratorium Okręgu Szkolnego szczegółowe sprawozdania z dokonanych czynności w ciągu tygodnia po każdorazowym ukończeniu egzaminu.

§ 18. Przeprowadzenie egzaminu dla eksternów w publicznych średnich szkołach zawodowych według zasad odmiennych od ustalonych w niniejszym regulaminie — może być dokonane jedynie za zezwoleniem Ministertwa Oświaty.

Kuratorium
Okręgu Szkolnego Łódzkiego
w Łodzi.
Nr III. 16501/48.

Do wiadomości i stosowania.

Naczelnik Wydziału
(—) *inż. J. Alichniewicz.*

Poz. 142.

ZARZĄDZENIE
Ministerstwa Oświaty
z dnia 14. VI. 1948 r. (Nr I. F. - 4466/48)
w sprawie uznania wydatków na pomoce naukowe.

Okólnikiem nr 8 z dnia 26 kwietnia 1948 r. (I Plan - 8537/48) Ministerstwo Oświaty ustaliło sposób kwitowania odbioru pomocy naukowych dostarczanych szkołom państwowym w okręgach szkolnych i publicznym szkołom powszechnym w powiatach.

Ten sposób kwitowania, uzgodniony z Ministerstwem Skarbu (pismo z dnia 16. IV. 1948 r. Nr D. III. 3319/7/48) i Biurem Kontroli przy Radzie Państwa (pismo z dnia 28. V. 1948 r. L. IV. 553/48), pozwala z jednej strony zadość uczynić postanowieniom § 21 przepisów rachunkowo-kasowych dla władz i urzędów państwowych z drugiej zaś umożliwia rozciągnięcie kontroli nad inwentaryzacją pomocy szkolnych.

Stąd też zarówno wizytatorzy okręgowi, jak i inspektorzy szkolni oraz zastępcy inspektorów, sprawdzać winni przy wyjazdach na wizytacje zgodność zapisów księgi inwentarzowej

szkoły z pokwitowaniami pomocy naukowych, znajdującymi się w Kuratorium lub inspektoracie szkolnym.

O fakcie sprawdzenia inwentarza umieścić należy notatkę w pokwitowaniu.

Zwraca się równocześnie uwagę na konieczność rychłego przedkładania Państwowym Zakładom Pomocy Szkolnych pokwitowań, o których mowa w punkcie 7 i 8 okólnika Nr 8, a to w celu terminowego uiszczenia przez Ministerstwo przypadającej Zakładom należności.

Z-ca Dyrektora Departamentu:
(—) *Wł. Ożga*

Łódź, dnia 2 lipca 1948 roku.

Kuratorium
Okręgu Szkolnego Łódzkiego
w Łodzi.
Nr O. 15644/48.

W sprawie: warunki uznania wydatków na pomoce naukowe.

Okólnik Nr 151.

— do wiadomości z poleceniem bezzwłocznego inwentaryzowania i znakowania przydzielanych i nabywanych pomocy naukowych.

Za Naczelnika Wydziału:
(—) *J. Zauszkiewicz*

Poz. 143.

ZARZĄDZENIE
Ministra Oświaty
z dnia 1 lipca 1948 r. (Nr III OK-3686/48)
w sprawie weryfikacji świadectw zagranicznych równorzędnych liceom zawodowym.

Niektóre Kuratoria Okręgów Szkolnych nadsyłają do weryfikacji przez Ministerstwo świadectwa z ukończenia szkół zawodowych zagranicą powołując się na pismo Ministerstwa z dnia 21 lutego 1948 r. w sprawie oceny świadectw dojrzałości szkół średnich zagranicznych (Dz. Urz. Min. Ośw. Nr 2, poz. 38), które rzekomo poleca nadsyłanie do Ministerstwa wszelkich spraw dotyczących weryfikacji świadectw z zakresu szkół zawodowych uzyskanych zagranicą.

W związku z tym Ministerstwo wyjaśnia, że pismo Ministerstwa z dnia 21 lutego 1948 r. dotyczy jedynie spraw wyraźnie w nim wymienionych, a mianowicie spraw o których mowa w okólniku Kierownika Resortu Oświaty z dn. 19 grudnia 1944 r. (Dz. Urz. Res. Ośw. Nr 1-4, poz. 39) i rozporządzeniu Ministra Oświaty z dnia 17 października 1945 r. (Dz. Urz. Min. Ośw. Nr 6, poz. 233).

Pierwsze z tych zarządzeń dotyczy weryfikacji świadectw 10-letniej szkoły radzieckiej, a drugie przyjmowania do szkół wyższych obywateli polskich, absolwentów średnich szkół zagranicznych.

Żaden więc z zacytowanych przepisów nie zmienia w niczym postanowień zarządzenia Ministra Oświaty z dnia 22 stycznia 1948 r. w sprawie uznania świadectw niektórych szkół zawodowych za równorzędne ze świadectwami ukończenia liceów zawodowych (Dz. Urz. Min. Ośw. Nr 1., poz. 2).

Nadmienia się, że weryfikacja w myśl ostatnio zacytowanego zarządzenia ma znaczenie nie tylko dla studiów w uczelniach wyższych, ale dla wszelkich celów, dla jakich może służyć świadectwo ukończenia liceum zawodowego.

Ministerstwo przesyła powyższe do wiadomości i stosowania, z prośbą o zwrócenie uwagi na dokładne przestrzeganie postanowień tego zarządzenia.

p. o. Dyrektora Departamentu:
(—) *Antoni Tatoń*

Łódź, dnia 27 lipca 1948 r.

Kuratorium
Okręgu Szkolnego Łódzkiego
w Łodzi.
Nr III - 17238/48.

w sprawie weryfikacji świadectw zagranicznych równorzędnych liceom zawodowym.

Do wiadomości i stosowania.

Naczelnik Wydziału
(—) *inż. J. Alichniewicz.*

Poz. 144.

ZARZĄDZENIE
Ministerstwa Oświaty
z dnia 30 lipca 1948 r. (Nr II-Śr. 3910/48)
w sprawie stypendiów dla dzieci nauczycieli na rok szk. 1948/49.

Wzorem lat ubiegłych zechcą Kuratoria polecić podległym sobie dyrekcjom szkół średnich ogólnokształcących, zawodowych, liceów pedagogicznych i seminariów dla wychowawczyń przedszkoli nadesłać do Kuratoriów do dnia 20 września br. wykazy kandydatów na stypendia dla dzieci nauczycieli.

Wykaz powinien zawierać następujące rubryki:

1. liczba porządkowa.
2. nazwisko i imię ucznia,
3. klasa, w której się uczy,
4. adres zamieszkania ucznia w ciągu roku szkolnego,
5. nazwisko i imię ojca (ew. matki, jeżeli na to dziecko pobiera zasiłek rodzinny),
6. miejsce pracy ojca (ew. matki) — podać nazwę miejscowości i powiat,

7. nazwa szkoły, w której pracuje ojciec,
8. uwagi.

Wykaz taki winien być podpisany przez dyrektora szkoły, który bierze na siebie odpowiedzialność materialną i służbową za rzetelność wykazu. Należy pouczyć dyrektorów, że w wykazie mogą być umieszczeni tylko kandydaci(tki) odpowiadający(e) następującym warunkom:

I. a) kandydat jest uczniem kl. VIII, IX, X i XI szkoły ogólnokształcącej,

b) — jest uczniem kl. II i III gimnazjum zawodowego, I, II i III liceum zawodowego starego ustroju, kl. I lub II liceum zawodowego nowego ustroju, bądź uczniem kl. I, II i III średnich szkół zawodowych,

c) — jest uczniem klasy wstępnej I, II, III i IV liceum pedagogicznego, kl. II i III seminarium dla wychowawczyń przedszkoli oraz klasy wstępnej i I kl. liceum dla wychowawczyń przedszkoli.

II. a) Ojciec kandydata(tki) jest nauczycielem publicznej lub państwowej szkoły podległej Ministerstwu Oświaty i pobiera zasiłek rodzinny na to dziecko.

b) jeżeli ojciec nie żyje, lub jest niezdolny do pracy, a matka jest nauczycielką publicznej lub państwowej szkoły podległej Ministerstwu Oświaty i pobiera na to dziecko zasiłek rodzinny asygnowany przez Kuratorium jednocześnie z uposażeniem.

c) Kandydat jest przysposobionym (adoptowanym) pasierbem i wnukiem, ofiarą wojny przyjęty na wychowanie przez nauczyciela publicznej lub państwowej szkoły podległej Ministerstwu Oświaty i jeżeli ten nauczyciel pobiera na kandydata zasiłek rodzinny asygnowany przez Kuratorium jednocześnie z uposażeniem.

III. W miejscu pracy ojca (matki) nie ma szkoły tego typu (klasy), w której uczy się kandydat. (Jeżeli w miejscu pracy ojca jest szkoła tego typu, ale dopiero w stanie rozwoju i nie mą klasy, w której uczy się kandydat — należy zaznaczyć to w wykazie w rubryce „uwagi").

IV. Kandydat przez cały rok szkolny zamieszkuje w innej miejscowości (poza domem rodzicielskim).

Uczniowie dojeżdżający, dochodzący lub przenoszący się na okres zimowy do miejscowości szkolnej ze stypendiów nie korzystają.

Jednocześnie należy zwrócić uwagę dyrektorom szkół, by nie zostali pominięci w wykazach uczniowie, którzy mają warunki do otrzymania stypendiów i że przez niedbałe załatwienie sprawy mogą pozbawić dzieci swych kolegów pomocy stypendialnej. Ministerstwo przyznaje stypendia dla dzieci nauczycieli w drugiej połowie października na cały rok szkolny i dodatkowe wnioski nie będą uwzględnione.

Na podstawie nadesłanych ze szkół wykazów i po sprawdzeniu, czy przedstawieni przez dyrekcje szkół kandydaci odpowiadają wszystkim wyżej wymienionym warunkom sporządzą Kuratoria wykazy dla całego Okręgu (osobno dla każdego Wydziału).

W wykazach tych stypendyści winni być zgrupowani szkołami, a szkoły miejscowościami w porządku alfabetycznym.

Wykazy zawierać będą w następującej kolejności rubryki:

1. liczba porządkowa, 2. nazwa miejscowości, 3. nazwa szkoły, w której się uczy stypendysta, 4. nazwisko i imię, 5. klasa, w której się uczy, 6. dokładny adres zamieszkania ucznia w ciągu roku szkolnego, 7. nazwisko i imię ojca (matki), 8. nazwa miejscowości, w której pracuje ojciec (matka), 9. powiat, 10. nazwa szkoły, w której pracuje ojciec (matka), 11. uwagi.

Wykazy winny być formatu kancelaryjnego, zbroszurowane, sprawdzone i podpisane przez Naczelnika Wydziału.

Przed 10 października 1948 r. muszą być nadesłane do Ministerstwa, w razie bowiem niedotrzymania terminu stypendia nie będą mogły być wypłacone w bieżącym roku budżetowym.

W wielu Kuratoriach w roku zeszłym wykazy były sporządzone niewłaściwie i co do treści, i co do formy, zamieszczeni byli uczniowie, którym nie przysługiwały stypendia dla dzieci nauczycieli, nie wszystkie rubryki były wypełnione, nadsyłano wykazy niepodpisane, w jednym egzemplarzu, niezbroszurowane, na luźnych kartkach itd. — przeto Ministerstwo prosi Ob. Ob. Kuratorów o zwrócenie uwagi na dokładne i terminowe sporządzenie wykazów, które są podstawą do asygnowania funduszów ze Skarbu Państwa.

Dyrektor Departamentu
(—) H. Garbowski

Okólnik Nr 175

Kuratorium Okręgu Szkolnego Łódzkiego z dnia 10 sierpnia 1948 r. (Nr II-19218/48) do wiadomości i ścisłego wykonania w terminie nieprzekraczalnym do dnia 20. IX. br.

Naczelnik Wydziału
(—) dr J. Łopuski

Poz. 145.

ROZPORZĄDZENIE RADY MINISTRÓW
z dnia 24 lipca 1948 r.

o należnościach w razie pełnienia czynności służbowych poza zwykłym miejscem służbowym oraz w razie przeniesienia na inne miejsce służbowe.

Na postawie art. 10 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 28 października 1933 r. o uposażeniu funkcjonariuszów państwowych (Dz. U. R. P. Nr 86, poz. 663), art. 4 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 28 października 1933 r. o uposażeniu sędziów w sądownictwie powszechnym i administracyjnym oraz prokuratorów (Dz. U. R. P. Nr 86, poz. 665), art. 10 dekretu z dnia 14 lutego 1946 r. o uposażeniu wojska (Dz. U. R. P. Nr 67, poz. 371) i art. 12 dekretu z dnia 7 kwietnia 1948 r. o uposażeniu państwowych pracowników nauki (Dz. U. R. P. Nr 20, poz. 137) — zarządza się, co następuje:

DZIAŁ I.

Przepisy ogólne.

§ 1. 1. Rozporządzenie niniejsze reguluje należności za podróże służbowe, delegacje (odkomenderowania), przeniesienia w kraju i poza granicami Państwa funkcjonariuszów państwowych, państwowych pracowników nauki, nauczycieli szkół państwowych i publicznych, pozostających na etacie Państwa, sędziów, prokuratorów, asesorów i aplikantów sądowych, osób wojskowych oraz żołnierzy i funkcjonariuszów służby bezpieczeństwa publicznego.

2. Osoby wyżej wymienione nazywane będą w dalszym ciągu w rozporządzeniu niniejszym funkcjonariuszami państwowymi.

§ 2. 1. Funkcjonariuszom państwowym w razie podróży służbowej lub delegacji (odkomenderowania) do miejscowości położonej poza ich zwykłym miejscem służbowym należą się:

1) diety,
2) zwrot kosztów przejazdu,
3) zwrot kosztów noclegu.

2. Podoficerom i szeregowcom, pełniącym zasadniczą służbę wojskową, nadterminowym oraz podchorążym w razie podróży służbowej lub delegacji (odkomenderowania) do miejscowości położonej poza zwykłym miejscem służbowym należy się tylko zwrot kosztów przejazdu.

3. W wyjątkowych przypadkach Minister Obrony Narodowej (Minister Bezpieczeństwa Publicznego) może przyznać żołnierzom, wymienionym w ust. 2, należności wyszczególnione w ust. 1 pkt. 1) i 3).

§ 3. W razie przeniesienia na inne miejsce służbowe funkcjonariuszom państwowym należą się:

1) diety dla nich i członków rodziny,
2) zwrot kosztów ich przejazdu i członków rodziny,
3) ryczałt za przeniesienie,
4) zwrot kosztów przewozu urządzenia domowego.

§ 4. 1. Za członków rodziny uważa się osoby, wymienione w § 42a ust. 2 i 3 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 19 grudnia 1933 r. o zasadach zaszeregowania funkcjonariuszów państwowych do grup uposażenia i automatycznego przechodzenia nauczycieli do wyższych grup uposażenia, o dodatkach lokalnych, funkcyjnych i służbowych oraz o umundurowaniu niższych funkcjonariuszów państwowych (Dz. U. R. P. Nr 102, poz. 781) z późniejszymi zmianami (Dz. U. R. P. z 1946 r. Nr 28, poz. 179 i z 1948 r. Nr 3, poz. 17).

2. Za członków rodziny osób wojskowych, uważa się osoby wymienione w art. 7 ust. 2 dekretu z dnia 14 lutego 1946 r. o uposażeniu wojskowych (Dz. U. R. P. Nr 67, poz. 371). Na równi z dziećmi traktowane są pod warunkami, określonymi w tym dekrecie, wojenne sieroty bez ojca i matki, przyjęte na wychowanie, oraz wnuki.

§ 5. Praktykantom przeniesionym na inne miejsce służbowe celem odbycia dalszej praktyki służy jedynie zwrot kosztów podróży i diety wyłącznie za czas przejazdu.

§ 6. Jeżeli cały urząd zostanie przeniesiony czasowo do innej miejscowości, stosuje się przepisy o delegacji (odkomenderowaniu).

§ 7. W razie przeniesienia funkcjonariusza państwowego do miejscowości, do której był uprzednio delegowany (odkomenderowany), służy mu, oprócz należności z tytułu przeniesienia, zwrot kosztów przejazdu do miejscowości, w której miał stały przydział służbowy, i z powrotem oraz diety za czas przejazdu, jeżeli przejazd ten jest konieczny celem uregulowania spraw, wynikających wskutek przeniesienia.

§ 8. 1. Delegacja (odkomenderowanie) może trwać najwyżej pół roku. Przedłużenie delegacji (odkomenderowania) ponad ten okres może nastąpić jedynie w przypadkach wyjątkowych, uzasadnionych ważnymi względami służbowymi, na mocy decyzji władzy naczelnej, wydanej w porozumieniu z Ministrem Skarbu.

2. Przepis ust. 1 nie dotyczy przypadków delegacji (odkomenderowania) żołnierzy na kursy i do szkół wojskowych lub cywilnych.

DZIAŁ II.

Należności za podróże służbowe, delegacje i przeniesienia w kraju.

Rozdział 1.

Diety.

§ 9. W razie podróży służbowej do miejscowości, położonej poza zwykłym miejscem służbowym funkcjonariusza państwowego, diety należą się za cały czas trwania tej podróży.

§ 10. W razie delegacji (odkomenderowania) do miejscowości, położonej poza zwykłym miejscem służbowym funkcjonariusza państwowego, diety należą się za czas przejazdu i pozostawania w delegacji (odkomenderowaniu).

§ 11. 1. W razie przeniesienia na inne miejsce służbowe należą się diety dla przeniesionego i dla członków rodziny za czas przejazdu do nowego miejsca służbowego i za pierwszą dobę pobytu w tymże miejscu.

2. Diety dla członków rodziny wynoszą 75 % diet, przysługujących przeniesionemu.

§ 12. Diety należą się również za niedziele i święta, przypadające w czasie trwania podróży służbowej, delegacji (odkomenderowania) lub przeniesienia.

§ 13. 1. Jeżeli w czasie podróży służbowej lub delegacji (odkomenderowania) funkcjonariusz państwowy zachoruje, diety należą się również przez czas choroby. Chorobę należy udowodnić świadectwem lekarskim.

2. Przepisu ust. 1 nie stosuje się, jeżeli funkcjonariusz państwowy został umieszczony w szpitalu na koszt Skarbu Państwa lub innej instytucji prawa publicznego.

§ 14. Za czas urlopu diety nie należą się.

§ 15. Diety wynoszą dziennie 450 zł. Przy podróżach do m. st. Warszawy, do m. Gdańska i pow. gdańskiego, do m. Gdyni lub pow. morskiego oraz na teren Ziem Odzyskanych z wyjątkiem pow. gliwickiego, bytomskiego i zabrskiego diety wynoszą 500 zł dziennie.

§ 16. 1. Jednostką obliczenia diet jest 24-godzinny okres czasu, liczony od chwili wyjazdu ze zwykłego miejsca służbowego do chwili powrotu do tego miejsca.

2. Jeżeli czas trwania podróży służbowej wynosił na dobę:

1) mniej niż 8 godzin — funkcjonariuszowi państwowemu nie przysługują diety,

2) od 8 do 18 godzin — funkcjonariusz państwowy otrzymuje połowę diety,

3) ponad 18 godzin — funcjonariusz państwowy otrzymuje całą dietę.

3. Przy podróżach służbowych trwających dłużej niż jedną dobę, funkcjonariusz państwowy otrzymuje za każdą rozpoczętą dobę:

1) do 8 godzin trwania podróży — połowę diety,

2) ponad 8 godzin trwania podróży — całą dietę.

§ 17. 1. Przy przejeździe środkiem lokomocji, mającym rozkład jazdy (np. kolej, samolot), początek przejazdu liczy się od ustalonego w rozkładzie jazdy czasu odjazdu. Przy przejeździe innym środkiem lokomocji, nie mającym rozkładu jazdy, początek przejazdu liczy się od chwili ruszenia z miejsca.

2. Opóźnienie przyjazdu środka lokomocji, mającego rozkład jazdy, bierze się w rachubę tylko w przypadku, gdy wynosi więcej niż godzinę.

§ 18. 1. W przypadku delegacji (odkomenderowania) wypłaca się całe diety przez pierwsze dwa tygodnie licząc od dnia następującego po dniu przybycia do miejsca delegacji, przez następne sześć tygodni — diety zmniejszone o 30 %, a po upływie tego czasu — zmniejszone o 40 %.

2. W razie odbywania podróży służbowych w ciągu pierwszych dwóch tygodni delegacji (odkomenderowania) nie wlicza się do tego dwutygodniowego okresu dni przebytych w podróży.

§ 19. 1. Jeżeli w czasie delegacji (odkomenderowania) funkcjonariusz państwowy odbywa podróż służbową trwającą co najmniej 8 godzin do miejscowości położonej poza miejscem delegacji (odkomenderowania), uzupełnia się diety, pobierane z tytułu delegacji (odkomenderowania), do wysokości całej diety, jeżeli diety te wypłacane są stosownie do § 18 w wymiarze zmniejszonym.

2. W razie podróży służbowej z miejsca delegacji (odkomenderowania) do zwykłego miejsca służbowego diety nie służą za czas trwania pobytu w zwykłym miejscu służbowym.

§ 20. 1. Funkcjonariuszom państwowym władz górniczych, pełniącym na kopalniach czynności związane z kontrolą stanu bezpieczeństwa kopalń i ich urządzeń, przyznaje się dodatek do diet, płatny równocześnie z nimi, w wysokości 35 % diety.

2. Żołnierzom i funkcjonariuszom służby bezpieczeństwa publicznego przyznaje się 10 % dodatek do diet.

Rozdział 2.

Zwrot kosztów przejazdu.

§ 21. Zwrot kosztów przejazdu obejmuje ceny biletów jazdy koleją, samolotem, samochodem, statkiem oraz koszty przejazdu innymi środkami lokomocji, koszty przewozu bagażu podróżnego oraz ryczałt na pokrycie kosztów dojazdu do dworca (stacji, przystani) i z dworca (stacji, przystani).

§ 22. 1. Przy przejazdach należy posługiwać się najtańszym środkiem lokomocji. Użycie droższego środka lokomocji dozwolone jest w przypadkach nagłych, gdy wskutek opóźnienia przyjazdu interes publiczny byłby narażony na szkodę lub jeżeli spowoduje to oszczędność na dietach w rozmiarach przewyższających koszt użycia droższego środka lokomocji.

2. Funkcjonariuszowi państwowemu, który użył droższego środka lokomocji, jeżeli nie był do tego uprawniony, zwraca się koszty przejazdu tańszym środkiem lokomocji.

3. Przepis ust. 2 stosuje się odpowiednio w przypadku przejazdu klasą, do użycia której funkcjonariusz nie był uprawniony.

§ 23. W razie przeniesienia funkcjonariusza państwowego do innej miejscowości członkom jego rodziny służy prawo użycia takiego samego środka lokomocji i w tej samej klasie, co przeniesionemu.

§ 24. 1. Przy przejazdach zwraca się faktycznie zapłaconą cenę biletu.

2. Osoby, korzystające z ulg w przejazdach otrzymują tylko zwrot ceny ulgowej.

§ 25. 1. Prawo przejazdu II klasą pociągu służy funkcjonariuszom państwowym i nauczycielom, pobierającym uposażenie grupy I do VIII, państwowym pracownikom nauki, sędziom, prokuratorom, asesorom sądowym, oficerom, funkcjonariuszom służby bezpieczeństwa publicznego, pobierającym uposażenie grupy I do X, oraz osobom towarzyszącym służbowo przy przejazdach szefów władz naczelnych, przedstawicieli państw obcych, misji zagranicznych tudzież oficerów armii obcych.

2. Prawo przejazdu III klasą pociągu służy osobom nie wymienionym w ust. 1. Jeżeli jednak przejazd pociągiem ma trwać dłużej niż 18 godzin lub odbywa się między 21 a 6 godziną i trwa dłużej niż 6 godzin, władza zarządzająca podróż służbową może tym osobom zezwolić na korzystanie z przejazdu II klasą.

§ 26. 1. Z reguły zwraca się koszt przejazdu pociągiem osobowym. Zwrot kosztów przejazdu pociągiem pośpiesznym następuje tylko wtedy, gdy władza zarządzająca podróż służbową zezwoli na przejazd takim pociągiem.

2. Przepis ust. 1 stosuje się odpowiednio do zwrotu ceny miejscówki.

3. Jeżeli zaszła potrzeba przejazdu pociągiem pośpiesznym, w którym nie ma III klasy, funkcjonariusz mający prawo do zwrotu kosztów przejazdu tylko III klasą, otrzymuje zwrot ceny biletu klasy II.

§ 27. Prezesowi Rady Ministrów, ministrom, podsekretarzom stanu, dyrektorom departamentów, wojewodom i równorzędnym, sędziom Sądu Najwyższego i równorzędnym, profesorom państwowych szkół akademickich, profesorom zwyczajnym państwowych szkół wyższych zawodowych, marszałkom, generałom (admirałom) oraz wojskowym zawodowym i funkcjonariuszom służby bezpieczeństwa publicznego, zajmującym analogiczne stanowiska służbowe, służy prawo przejazdu wozem sypialnym II klasy. Pozostałym osobom uprawnionym w myśl § 25 ust. 1 do przejazdu II klasą pociągu służy prawo przejazdu w wozie sypialnym III klasy, jeżeli:

1) podróż koleją trwała co najmniej sześć godzin pomiędzy godziną 21 a 7,

2) zachodziła konieczność pełnienia następnego dnia czynności urzędowej i

3) władza zlecająca podróż służbową stwierdziła konieczność przejazdu wozem sypialnym na koszt Skarbu Państwa.

§ 28. 1. Prawo przejazdu samolotem służy Prezesowi Rady Ministrów, ministrom, podsekretarzom stanu, dyrektorom departamentów, wojewodom i równorzędnym, sędziom Sądu Najwyższego i równorzędnym, profesorom państwowych szkół akademickich, profesorom zwyczajnym państwowych szkół wyższych zawodowych, marszałkom, generałom (admirałom) oraz wojskowym zawodowym i funkcjonariuszom służby bezpieczeństwa publicznego, zajmującym analogiczne stanowiska służbowe.

2. Zwrot kosztów przejazdu samolotem funkcjonariuszom państwowym, nie wymienionym w ust. 1, następuje w przypadkach, w których władza zarządzająca podróż służbową ze względu na ważność i nagłość sprawy zezwoli na użycie tego środka.

§ 29. Jeżeli na statku znajdują się dwie klasy, zwraca się cenę biletu I klasy tym osobom, które w razie jazdy koleją mają prawo do biletu II klasy, cenę zaś biletu II klasy — tym, którzy w razie jazdy koleją mają prawo do biletu III klasy.

§ 30. 1. Przy przejazdach kołowych, dokonanych także i własnym środkiem lokomocji, zwraca się w miejscowościach, w których obowiązują zatwierdzone przez władze taryfy najmu koni lub samochodu, ceny podane w taryfie. W innych miejscowościach zwraca się koszty przejazdu według cen, odpowiadających miejscowym stosunkom.

2. Przy wspólnych podróżach kołowych wolno zaliczyć jedną podwodę lub samochód osobowy na trzy osoby. W razie równoczesnego przewozu większej ilości bagażu podróżnego, aktów i instrumentów lub narzędzi wolno zaliczyć jedną podwodę lub samochód na dwie osoby, a w wyjątkowych przypadkach — na jedną osobę.

§ 31. Jeżeli drogę odbyto rowerem lub pieszo, przyznaje się kwotę 10 zł za każdy kilometr.

§ 32. 1. Zwraca się koszty przewozu koleją, samochodem, statkiem lub innym środkiem lokomocji, z wyłączeniem samolotu, osobistego bagażu podróżnego o wadze:

1) do 30 kg — przy podróżach służbowych trwających dłużej niż 14 dni,

2) do 60 kg — przy podróżach służbowych oraz delegacjach trwających dłużej niż 60 dni.

2. Jeżeli do spełnienia czynności urzędowej konieczne jest zabranie ze sobą bagażu służbowego, jak: akt, narzędzi, instrumentów — zwraca się wszystkie koszty przewozu.

§ 33. 1. Funkcjonariuszowi państwowemu przyznaje się w gminach miejskich na koszty dojazdu do dworca kolejowego, przystani, stacji autobusowej lub lotniczej, jak również przejazdu z jednego dworca (przystani, stacji) do drugiego, za każdy dojazd lub odjazd, ryczałt w wysokości 25 złotych.

2. W przypadku, gdy podróż służbowa odbywa się do kilku miejscowości, przyznaje się ryczałt za dojazdy w każdej miejscowości.

3. Jeżeli odległość od gmachu urzędu do dworca kolejowego, przystani, stacji autobusowej lub lotniczej wynosi więcej niż 4 km, można stosować przepis § 30.

4. Ryczałt nie należy się, gdy dojazd odbywa się służbowym środkiem lokomocji.

§ 34. 1. Za wyjazdy do miejsca czynności, położonego bliżej niż 4 km od budynku, w którym mieści się urząd, nie należą się ani koszty, ani diety.

2. W razie konieczności przewiezienia bagażu służbowego (§ 32 ust. 2) koszty przewozu zwraca się bez względu na odległość.

3. Przy wyjazdach do miejsca czynności w miastach, mających ponad 50 000 mieszkańców, zwraca się faktycznie poniesione koszty przejazdu, jeżeli odległość miejsca czynności od gmachu urzędu wynosi więcej niż 4 km. Do przewozu bagażu służbowego stosuje się odpowiednio przepis ust. 2.

Rozdział 3.

Zwrot kosztów noclegu.

§ 35. Funkcjonariuszom państwowym przysługuje prawo do zwrotu kosztów noclegu za noce spędzone poza zwykłym miejscem służbowym w czasie całego okresu podróży służbowej lub delegacji (odkomenderowania).

§ 36. 1. W przypadku korzystania z noclegu w służbowym domu noclegowym przysługuje zwrot opłaty pobieranej przez urząd.

2. W razie niemożności korzystania z noclegu w służbowym domu noclegowym, przysługuje ryczałt w wysokości 100 zł za każdą noc, o ile nie przedstawiono rachunku hotelowego. Udo-

wodnione rachunkiem hotelowym koszty noclegu zwraca się w całości.

Rozdział 4.

Ryczałt za przeniesienie, zwrot kosztów przewozu urządzenia domowego.

§ 37. 1. W razie przeniesienia funkcjonariuszów państwowych z urzędu lub w drodze konkursu do innej miejscowości przyznaje się poza dietami i zwrotem kosztów przejazdu oraz kosztów przewozu urządzenia domowego — ryczałt na pokrycie innych wydatków, połączonych z przeniesieniem, samotnemu — 50 %, a utrzymującemu rodzinę — 100 % jednomiesięcznego uposażenia, obejmującego wszystkie kwoty wypłacane za dany miesiąc z tytułu uposażenia służbowego, mające charakter stały, bez potrąceń.

2. Ryczałt, określony w ust. 1, przyznaje się sędziom i prokuratorom w razie przeniesienia ich do innej miejscowości z wyjątkiem przypadku, gdy przeniesienie nastąpiło w drodze wyroku dyscyplinarnego (art. 104 i 243 prawa o ustroju sądów powszechnych).

3. Przepis ust. 1 stosuje się do asesorów i aplikantów sądowych tylko w przypadku przeniesienia ich do innego okręgu sądu apelacyjnego.

§ 38. 1. Za podstawę obliczenia ryczałtu określonego w § 37 służy uposażenie za miesiąc, w którym nastąpiło zgłoszenie się do służby w nowym miejscu służbowym.

2. W razie przeniesienia połączonego z awansem za podstawę obliczenia ryczałtu bierze się nowe wyższe uposażenie tylko w tym przypadku, gdy zgłoszenie się na nowym miejscu służbowym nastąpiło w miesiącu, w którym zgodnie z art. 15 lit. b) rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 28 października 1933 r. o uposażeniu funkcjonariuszów państwowych (Dz. U. R. P. Nr 86, poz. 663), przeniesiony funkcjonariusz nabył już prawo do otrzymania wyższego uposażenia wskutek awansu.

§ 39. Ryczałt za przeniesienie nie należy się w przypadkach przeniesienia nie połączonego z potrzebą przesiedlenia się, jako to: przeniesienie funkcjonariusza państwowego lub całego urzędu (całej jednostki) do miejscowości, w której funkcjonariusz dotychczas mieszkał i skąd dojeżdżał do miejsca służbowego.

§ 40. 1. Przeniesionemu zwraca się koszty przewozu urządzenia domowego kolejowymi pociągami towarowymi lub statkami towarowymi albo samochodami używanymi w komunikacji państwowej lub pozostającymi pod zarządem Państwa.

2. Jeżeli z przyczyn od przeniesionego nie zależnych nie może nastąpić przewóz w sposób, określony w ust. 1, zwraca się koszty przewozu dokonane innymi środkami lokomocji.

3. Przepisy § 22, § 24, § 37, § 39 stosuje się odpowiednio.

§ 41. W razie przeniesienia na własną prośbę osób, wymienionych w § 37 ust. 1 i 3, nie służą żadne należności, mogą jednak one być przyznane w całości lub w części według uznania właściwej władzy naczelnej.

Rozdział 5.

Wypłata należności.

§ 42. 1. Wypłata należności z tytułu podróży służbowych, delegacji (odkomenderowania) i przeniesienia następuje na podstawie rachunku. W rachunku należy określić dokładnie żądane należności i uzasadnić każdą jego pozycję przez szczegółowe przytoczenie okoliczności, usprawiedliwiających wydatek oraz dołączyć wszelkie dokumenty, dotyczące sum wydatkowanych, jako to: kupon uprawniający do zajęcia miejsca w wagonie sypialnym lub w samolocie, list przewozowy, dotyczący przewozu urządzenia domowego.

2. Jeżeli użycie droższego środka lokomocji lub przejazdu droższą klasą zależy od zezwolenia władzy zarządzającej podróż (§ 25 ust. 2, § 26 ust. 1 i 2, § 27, §§ 28, 59, 60 ust. 2 i 61 ust. 2), zezwolenie to powinno być potwierdzone na rachunku kosztów lub w dołączonym do niego dokumencie.

3. Jeżeli uzyskanie dokumentu, dotyczącego wydatku na kwotę nie przekraczającą 100 zł, natrafia na znaczne trudności, wydatek ten można uznać i bez dołączenia dokumentu, usprawiedliwiającego wydatek. W tym przypadku funkcjonariusz państwowy dołącza do rachunku własnoręczne oświadczenie o dokonaniu wydatku i o powodach uzasadniających trudność uzyskania rachunku.

§ 43. W razie wątpliwości co do prawdziwości lub ścisłości okoliczności, przytoczonych w samym rachunku lub w załącznikach, należy celem usunięcia tych okoliczności przeprowadzić stosowne dochodzenie.

§ 44. Wypłata diet i kosztów przejazdu członków rodziny przeniesionego następuje dopiero po udowodnieniu, że członkowie rodziny rzeczywiście przybyli do nowego miejsca służbowego.

§ 45. 1. Rachunki diet, kosztów przejazdu i kosztów noclegów z tytułu podróży służbowej, krótkotrwałej delegacji i przeniesienia powinny być przedstawione w terminie 14 dni, licząc od następnego dnia po odbyciu podróży służbowej, delegacji lub przeniesienia, rachunki zaś kosztów przewozu urządzenia domowego — w terminie 14 dni, licząc od następnego dnia po dokonaniu przewozu urządzenia domowego.

2. Rachunki delegacji, trwających dłużej niż 30 dni, należy przedstawiać za każdy miesiąc kalendarzowy z dołu w ciągu pierwszych ośmiu dni następującego miesiąca kalendarzowego.

§ 46. Rachunek kosztów podróży służbowej musi być opatrzony klauzulą władzy zarządzającej podróż lub przełożonej władzy służbowej, stwierdzającą konieczność odbycia podróży, należyte użycie czasu i środków komunikacji.

§ 47. 1. W przypadkach podróży służbowej lub delegacji diety, zwrot kosztów podróży i noc-

legów wypłaca ta władza, która zarządziła podróż służbową lub delegację.

2. W przypadkach przeniesień wszelkie należności z tego tytułu wypłaca ten urząd (jednostka wojskowa), do którego funkcjonariusz państwowy (wojskowy) został przeniesiony. Jednak zaliczkę na powyższe koszty przeniesiony może uzyskać z urzędu (z jednostki wojskowej), z którego został przeniesiony.

§ 48. 1. Funkcjonariuszom państwowym, udającym się w podróż służbową, służy prawo do zaliczki nie przekraczającej przypuszczalnych kosztów przejazdu, noclegu i należnych diet.

2. Przepis ust. 1 stosuje się odpowiednio do należności z tytułu delegacji i przeniesienia oraz często powtarzających się miejscowych podróży służbowych.

3. Władza zarządzająca podróż służbową kilku osób, które mają odbywać ją razem i w tym samym celu, może wydać zaliczkę do rąk jednej z tych osób, w odniesieniu do osób wojskowych — w zasadzie najstarszemu stopniem. W tym przypadku odbierający zaliczkę odpowiada za prawidłowe jej zużycie i on jest zobowiązany przedstawić rachunek.

§ 49. 1. W przypadkach, w których podróże służbowe trwają dłuższy okres czasu lub stale się powtarzają, władza naczelna może przyznać za zgodą Ministra Skarbu, zamiast kosztów przejazdu, noclegu i diet, ryczałt płatny z góry wraz z uposażeniem.

2. W przypadkach delegacji (odkomenderowania) funkcjonariuszów państwowych na kursy i do szkół w charakterze uczniów właściwa władza naczelna może przyznać zamiast diet i kosztów noclegu ryczałt w wysokości nie przekraczającej 60 % stawek określonych w § 15.

DZIAŁ III.

Należności za podróże służbowe, delegacje i przeniesienia poza granicami kraju.

§ 50. 1. Należności uregulowane w dziale niniejszym służą w czasie podróży za granicę od chwili przejazdu przez granicę do chwili powrotu do kraju.

2. Za czas podróży i pobytu na obszarze Państwa Polskiego należą się diety i zwrot kosztów pdróży oraz noclegów według zasad ustalonych dla podróży służbowych w kraju. Jednak zwrot kosztów przejazdu koleją oraz przewozu koleją bagażu podróżnego, a przy podróżach kurierów dyplomatycznych oraz przesiedleniu także kosztów dorożek i tragarzy, można przyznać według przepisów zawartych w dziale niniejszym.

§ 51. Do należności z tytułu podróży służbowych, delegacji i przeniesień za granicę stosuje się odpowiednio przepisy działu II, jeżeli przepisy poniższe nie stanowią inaczej.

§ 52. Należności za przeniesienie na inne miejsce służbowe przysługują zarówno funkcjonariuszom państwowym służby zagranicznej, przesiedlającym się poza granicami Państwa Polskiego, jak i nowomianowanym na stanowisko służby zagranicznej, a również odwołanym do kraju.

§ 53. Przy podróżach zagranicznych służą przez cały czas podróży i pobytu poza granicami Państwa Polskiego diety, przewidziane dla krańcowego punktu tej podróży.

§ 54. Wysokość diet i kosztów noclegu ustala Minister Skarbu na wniosek Ministra Spraw Zagranicznych i Ministra Przemysłu i Handlu.

§ 55. Jeżeli w ciągu dwudziestoczterogodzinnego czasu podróż służbowa odbywa się zarówno na obszarze Państwa Polskiego jak i na terytorium zagranicznym, a pobyt na terytorium zagranicznym trwał dłużej niż 6 godzin, należą się diety zagraniczne.

§ 56. Przepisy § 13 stosuje się odpowiednio także do podróży, pozostającej w związku z przeniesieniem do innej miejscowości.

§ 57. W razie przeniesienia na inne miejsce służbowe, należą się diety dla przeniesionego — za czas przejazdu do nowego miejsca służbowego i za czas do chwili objęcia urzędowania, nie przekraczający ośmiu dni, liczonych od dnia następnego po przybyciu na nowe miejsce służbowe, a dla członków jego rodziny tylko za czas przejazdu.

§ 58. 1. Prawo przejazdu I klasą pociągu lub samolotem Polskich Linii Lotniczych służy funkcjonariuszom państwowym i nauczycielom pobierającym uposażenie grupy I do IV, państwowym pracownikom nauki, pobierającym uposażenie dwóch najwyższych grup uposażenia, sędziom i prokuratorom, pobierającym uposażenie grupy I do III, funkcjonariuszom służby bezpieczeństwa publicznego, pobierającym uposażenie grupy I do III, marszałkom i generałom (admirałom), a ponadto bez względu na grupę uposażenia kierownikom urzędów podległych Ministerstwu Spraw Zagranicznych lub Ministerstwu Przemysłu i Handlu, radcom ambasad i poselstw, konsulom, pierwszym sekretarzom ambasad i osobom, zajmującym stanowiska równorzędne do wymienionych, oraz osobom towarzyszącym służbowo przy przejazdach szefów władz naczelnych, przedstawicieli państw obcych i misji zagranicznych.

2. Prawo przejazdu II klasą pociągu służy funkcjonariuszom, nie objętym przepisami ust. 1 i 3.

3. Prawo przejazdu III klasą pociągu służy woźnym, szoferom i gońcom oraz funkcjonariuszom spełniającym analogiczne czynności służbowe.

§ 59. 1. Odbywającym podróż służbową przyznaje się zwrot kosztów przejazdu wozem sypialnym, jeżeli mają prawo przejazdu I lub II klasą oraz jeżeli:

1) podróż koleją trwała co najmniej sześć godzin pomiędzy godziną 21 a 7,

2) zachodziła konieczność pełnienia następnego dnia czynności urzędowych i

3) władza zlecająca podróż służbową stwierdziła konieczność przejazdu wozem sypialnym na koszt Skarbu Państwa.

2. W krajach nie posiadających wagonów sypialnych II klasy może władza zlecająca podróż przyznać prawo przejazdu wozem sypialnym I klasy także tym osobom, które posiadają tylko prawo do zwrotu kosztów przejazdu II klasą.

§ 60. 1. W razie podróży pozostającej w związku z przeniesieniem na inne miejsce służbowe zwraca się funkcjonariuszom państwowym, mającym prawo przejazdu I klasą, koszt przejazdu wagonem sypialnym, jeżeli podróż koleją trwała co najmniej sześć godzin pomiędzy godziną 21 a 7.

2. Funkcjonariuszom państwowym, którym nie służy prawo do przejazdu I klasą, a odbywającym podróż w charakterze kuriera dyplomatycznego może władza wysyłająca przyznać prawo przejazdu na koszt Skarbu Państwa I klasą oraz wozem sypialnym, jeżeli jest to konieczne ze względów służbowych.

§ 61. 1. Przy przejazdach liniami kolejowymi Związku Socjalistycznych Republik Rad funkcjonariusze państwowi, wymienieni w § 58 ust. 1, uprawnieni są do korzystania z tzw. miękkiego miejsca.

2. Funkcjonariuszom państwowym, wymienionym w § 58 ust. 2 i 3 służy prawo do zwrotu ceny tzw. twardego miejsca; jeżeli jednak podróż koleją trwa w jedną stronę dłużej niż 24 godziny lub odbywa się co najmniej przez sześć godzin, pomiędzy godzinami 21 a 7, władza zarządzająca podróż służbową może zezwolić także tym funkcjonariuszom na korzystanie z tzw. miękkiego miejsca.

§ 62. Przy przejazdach wozami sypialnymi na liniach kolejowych Związku Socjalistycznych Republik Rad stosuje się odpowiednio §§ 59 i 60 z tą różnicą, że zamiast zwrotu kosztów przejazdu I klasy następuje zwrot kosztów przejazdu na miejscu I kategorii, a zamiast zwrotu kosztów przejazdu II klasą, następuje zwrot kosztów przejazdu na miejscu II kategorii.

§ 63. Jeżeli opłacono bilet okrętowy z utrzymaniem, zwraca się cenę całego biletu; w tym przypadku za czas podróży na okręcie służy 25 % diet.

§ 64. Wydatki na dojazd do dworca kolejowego, przystani, stacji autobusowej lub lotniczej i na przejazd z dworca kolejowego (przystani, stacji), jak również na przejazd z jednego dworca kolejowego (przystani, stacji) na drugi oraz wydatki poniesione na tragarzy zwraca się w wysokości kosztów faktycznych i odpowiadających cenom miejscowym.

§ 65. Zamiast ryczałtu za przeniesienia (§§ 37—39) wprowadza się zasiłek instalacyjny na zasadach, które określi Minister Spraw Zagranicznych w porozumieniu z Ministrem Skarbu.

§ 66. 1. Do obliczania kosztów przesiedlenia się funkcjonariuszów państwowych, wymienionych w § 52, ustala się trzy strefy:

1) I strefa: Austria, Czechosłowacja, Dania, Rumunia, Szwecja, Węgry, Związek Socjalistycznych Republik Rad;

2) II strefa: pozostałe kraje europejskie;

3) III strefa: kraje pozaeuropejskie.

2. Tytułem kosztów przesiedlenia się zwraca się faktycznie poniesione koszty przewozu urządzenia domowego, jednak najwyżej:

1) przesiedlającym się z Polski do krajów I strefy lub odwrotnie, a także z jednego kraju do drugiego w tejże strefie samotnym — 75 %, utrzymującym rodzinę — 150 % miesięcznego uposażenia,

2) przesiedlającym się z Polski lub ze strefy I do kraju strefy II lub odwrotnie, a także z jednego kraju strefy II do drugiego tejże strefy samotnym — 100 %, utrzymującym rodzinę — 175 % miesięcznego uposażenia,

3) przesiedlającym się z Polski lub ze strefy I albo II do krajów strefy III lub odwrotnie, a także z jednego kraju do drugiego strefy III samotnym — 125 %, utrzymującym rodzinę — 200 % miesięcznego uposażenia.

§ 67. 1. Kierownikom urzędów zagranicznych, korzystającym z mieszkania reprezentacyjnego, umeblowanego przez Skarb Państwa, zwraca się koszty przewozu własnych przedmiotów urządzenia domowego w wysokości nie przekraczającej 33,33 % stawek ustalonych w § 66.

2. Kierownikom urzędów zagranicznych, przeniesionym z urzędu zagranicznego, nie posiadającego mieszkania reprezentacyjnego, umeblowanego przez Skarb Państwa, do urzędu zagranicznego, posiadającego takie mieszkanie, służy zwrot kosztów przewozu urządzenia domowego na zasadach przewidzianych w § 66.

§ 68. W wyjątkowych przypadkach za zgodą Ministra Skarbu może nastąpić zwrot szczegółowo wykazanych i udokumentowanych kosztów przewozu urządzenia domowego ponad normy ustalone w §§ 66 i 67.

§ 69. 1. Utrzymującemu rodzinę można przyznać dopiero wówczas pełne koszty przesiedlenia, gdy dostarczy dowód zamieszkania rodziny na nowym miejscu służbowym, albo w przypadku odwołania — powrotu jej do kraju oraz jeżeli przesiedlenie rodziny nastąpiło nie później niż w rok od daty objęcia przez funkcjonariusza państwowego nowego stanowiska służby zagranicznej lub od powrotu do kraju. Termin roczny dla przesiedlenia rodziny może być w wyjątkowych przypadkach przedłużony przez Ministra Skarbu na wniosek właściwego ministra.

2. Jeżeli funkcjonariusz państwowy przesiedla się sam bez rodziny, przyznaje mu się zwrot kosztów przesiedlenia w wymiarze określonym dla samotnych.

§ 70. Koszty ubezpieczenia przewozowego urządzenia domowego zwraca się do wysokości nie przekraczającej 10 % stawek określonych w §§ 66 i 67. Zwrot kosztów przewozu urządzenia domowego łącznie ze zwrotem kosztów ubezpieczenia nie może jednak przekroczyć tychże stawek.

§ 71. Kierownikom placówek zagranicznych, bez względu na ich stan rodzinny, należy się zwrot kosztów przejazdu jednej osoby ze służby według stawek, przewidzianych w § 58 ust. 3.

§ 72. 1. Funkcjonariusze państwowi odbywający podróże w charakterze kurierów dyplomatycznych do miejscowości objętych normalnymi rutami kurierskimi, otrzymują ryczałt, którego wysokość dla poszczególnych rut ustali Minister Spraw Zagranicznych w porozumieniu z Ministrem Skarbu. Ryczałt ten obejmuje: diety obliczone za czas podróży, ustalony rutą kurierską, cenę biletów kolejowych (statku) najwyższej klasy oraz miejsca w wozach sypialnych, o ile to jest dla danych rut kurierskich ze względów służbowych konieczne, jak również przypuszczalne koszty dojazdów do i z dworców kolejowych lub przystani oraz usługi tragarzy przy każdym dojeździe i odjeździe. Waluty, w jakich będzie wypłacany powyższy ryczałt, ustali Minister Spraw Zagranicznych w porozumieniu z Ministrem Skarbu.

2. W razie częściowego tylko odbycia podróży kurier obowiązany jest zwrócić odpowiednią część ryczałtu.

3. Jako dowód prawidłowego zużycia ryczałtu służy stwierdzenie przez Ministerstwo Spraw Zagranicznych, że podróż, za którą kurier otrzymał ryczałt, została odbyta.

§ 73. Oprócz ryczałtu określonego w § 72 otrzymują kurierzy zwrot faktycznie poniesionego kosztu przewozu tzw. bagażu administracyjnego na podstawie rachunku, który powinni przedłożyć w terminie czternastodniowym, liczonym od dnia następującego po dniu powrotu z podróży. Zaliczki na pokrycie kosztów przewozu bagażu przyznaje się tylko w przypadkach, w których kurier zmuszony jest zabrać znaczną ilość bagażu.

DZIAŁ IV.

Przepisy przejściowe i końcowe.

§ 74. Wykonanie rozporządzenia niniejszego porucza się Prezesowi Rady Ministrów, Ministrowi Skarbu oraz właściwym ministrom, każdemu w jego zakresie działania.

§ 75. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia. Równocześnie traci moc obowiązującą rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 12 września 1945 r. o należnościach w razie pełnienia czynności służbowych poza zwykłym miejscem służbowym oraz w razie przeniesienia na inne miejsce służbowe (Dz. U. R. P. z 1945 r. Nr 41, poz. 228, z 1946 r. Nr 51, poz. 289 i z 1947 roku Nr 42, poz. 208), rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 6 grudnia 1945 r. o należnościach w razie pełnienia czynności służbowych poza zwykłym miejscem służbowym oraz w razie przeniesienia na inne miejsce służbowe osób wojskowych (Dz. U. R. P. z 1946 r. Nr 4, poz. 34, z 1947 r. Nr 52, poz. 273) i rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 28 lutego 1946 r. o należnościach funkcjonariuszów służby bezpieczeństwa publicznego w razie pełnienia czynności służbowych poza zwykłym miejscem służbowym oraz w razie przeniesienia na inne miejsce służbowe (Dz. U. R. P. z 1946 r. Nr 12, poz. 79, z 1947 r. Nr 31, poz. 134 i Nr 60, poz. 334).

Prezes Rady Ministrów:
Józef Cyrankiewicz
Minister Skarbu:
Konstanty Dąbrowski

Poz. 146.

INSTRUKCJA

z dnia 13 maja 1948 r. (Nr II KN-2323/48)

o organizacji roku szkolnego 1948/49 w zakresie kształcenia wychowawczyń przedszkoli.

I. Sprawy organizacyjne.

A. Licea dla wychowawczyń przedszkoli.

§ 1. W roku szkolnym 1948/49 będą otwarte licea dla wychowawczyń przedszkoli przewidziane ustawą z 11 marca 1932 r. o ustroju szkolnictwa (Dz. U. R. P. Nr 38, poz. 389).

§ 2. Licea dla wychowawczyń przedszkoli powstaną z reguły przy dotychczasowych Seminariach dla wychowawczyń przedszkoli, które będą ulegały stopniowej likwidacji. Wnioski o kreowanie tych liceów przedłożą Kuratoria Ministerstwu do dnia 1 czerwca br.

§ 3. Licea dla wychowawczyń przedszkoli będą 4-letnie oparte na 7 klasach szkoły podstawowej.

§ 4. Licea dla wychowawczyń przedszkoli będą korzystać z przedszkoli ćwiczeń, organizowanych przy Seminariach dla wychowawczyń przedszkoli.

§ 5. W roku szk. 1948/49 organizować się będą tylko klasy I dla kandydatek w wieku od 14—18 lat życia, które ukończyły 7 klas szkoły podstawowej.

§ 6. Celem zapewnienia liceom dla wychowawczyń przedszkoli stałego i równomiernego dopływu kandydatek tworzone będą przy liceach dla wych. przedszkoli klasy wstępne o programie klasy 7 szkoły podstawowej. Do tej klasy należy przyjmować w pierwszym rzędzie dziewczęta ze szkół o niższym stopniu organizacyjnym, które wiekiem i poziomem nie nadają się jeszcze do kl. I liceum, a które deklarują chęć do pracy w przedszkolach. Kandydatkom tym należy zapewnić pomieszczenie w internacie na równi z młodzieżą liceum dla wych. przedszkoli.

§ 7. Postanowienie § 4 i 6 Instrukcji z dnia 11 maja 1948 r. Nr II KN-2349/48 o organizacji roku szkolnego 1948/49 w zakresie kształcenia nauczycieli szkół podstawowych, dotyczące sposobu rekrutacji kandydatów i sposobu ich przyjęcia dotyczy również liceów dla wychowawczyń przedszkoli.

§ 8. Dopuszczalne jest tworzenie oddziałów równoległych klas wstępnych i pierwszych za zgodą Kuratorium Okręgu Szkolnego.

§ 9. Programy liceów dla wychow. przedszkoli będą wprowadzone osobnym zarządzeniem.

B. Seminaria dla wychowawczyń przedszkoli.

§ 10. Seminaria dla wychowawczyń przedszkoli nie otwierają klasy I w roku szkolnym 1948/49, a tylko pierwsze klasy liceów przewidzianych w § 1 niniejszej Instrukcji.

C. 2-letnie Seminarium dla dorosłych (ciągi skrócone).

§ 11. Utrzymuje się nadal na rok szkolny 1948/49 dwuletnie Seminarium dla dorosłych o ustroju semestralnym z dotychczasowym programem i wprowadzoną Instrukcją z dnia 16 maja 1946 r. o organizacji roku szk. 1946/47 w zakresie kształcenia wychowawczyń przedszkoli (Dz. Urz. Min. Ośw. Nr 5, poz. 142).

II Kształcenie czynnych niekwalifikowanych wychowawczyń przedszkoli.

A. 8-tygodniowe kursy wprowadzające w zagadnienia wychowania przedszkolnego.

§ 12. W roku szkolnym 1948/49 można organizować 8 tygodniowe kursy wprowadzające w zagadnienia wychowania przedszkolnego zgodnie z brzmieniem okólnika Nr 26 z dnia 8 czerwca 1945 r. (II WP-59/45 Dz. Urz. Min. Ośw. Nr 2, poz. 64), z siatką godzin ustaloną okólnikiem Nr 66 z dnia 10 grudnia 1946 r. (Nr II KN-7531/46, Dz. Urz. Min. Ośw. Nr. 12, poz. 399) tylko w wyjątkowych wypadkach, za każdorazowym zezwoleniem Ministerstwa na wniosek Kuratorium O. S. umotywowany potrzebami terenu.

B. Seminarium dla czynnych niekwalifikowanych wychowawczyń przedszkoli (o ustroju semestralnym).

§ 12. W roku szkolnym 1948/49 należy nadal organizować 1 i 1/2-roczne Seminaria dla czynnych niekwalifikowanych wychowawczyń przedszkoli wprowadzone Instrukcją Ministerstwa Oświaty z dnia 19 października 1945 r. w sprawie planu kształcenia wychowawczyń przedszkoli (Dz. Urz. Min. Ośw. Nr 5, poz. 225), ze zmianą do tej Instrukcji z dnia 4 lipca 1946 r. Nr II KN-3373/46, oraz programem nadesłanym przy Instrukcji z dnia 22 stycznia 1947 r. Nr II KN-7811/46 (Dz. Urz. Min. Ośw. Nr 1, poz. 7).

§ 14. Poleca się organizować również jak w ubiegłym roku popołudniowe Seminaria dla czynnych niekwalifikowanych wychowawczyń przedszkoli w tych miejscowościach, które skupiają większą ilość niekwalifikowanych wychowawczyń przedszkoli, nie odrywając ich od pracy w przedszkolach.

Ilość godzin lekcyjnych nie powinna przekraczać 12 tygodniowo. Materiał naukowy wyznaczony na I semestr należy rozłożyć na cały rok szkolny.

§ 15. Kursy i nowe klasy można uruchamiać jedynie w przypadku, gdy liczba kandydatek jest nie mniejsza niż 20.

§ 16. Postanowienia zawarte w rozdziałach IV i V (sprawy dydaktyczne i wychowawcze) Instrukcji z dnia 11 maja 1948 r. Nr II KN-2349/48 w sprawie organizacji roku szkolnego 1948/49 w zakresie kształcenia nauczycieli, obowiązują jednocześnie zakłady dla wychowawczyń przedszkoli.

Minister

(— *Dr St. Skrzeszewski*

Poz. 147.

INSTRUKCJA

z dnia 10 czerwca 1948 r. (Nr II Sp-2409/48)

w sprawie organizacji roku szkolnego 1948/49 w szkolnictwie specjalnym.

Szkolnictwo specjalne zasięgiem swym obejmuje dzieci umysłowo upośledzone, moralnie zaniedbane, niewidome, głuchonieme, przewlekle chore i kalekie. Zadaniem jego jest zorganizowanie, dla odpowiednich typów dzieci upośledzonych, nauczania w zakresie:

1. przedszkoli, 2. szkół ogólnokształcących stopnia podstawowego i stopnia licealnego oraz 3. kształcenia zawodowego.

W bieżącym roku szkolnym wysuwają się następujące zagadnienia do zrealizowania:

1. selekcja dzieci anormalnych,
2. organizacja i rozmieszczenie szkół i zakładów wychowawczych specjalnych,
3. przysposobienie i przygotowanie zawodowe,
4. obsada personalna i szkolenie kadr dla szkół zakładów wychowawczych specjalnych,
5. program i metoda pracy w szkołach specjalnych.
6. opieka pozaszkolna nad dziećmi i absolwentami szkół i zakładów specjalnych.

I. Selekcja dzieci anormalnych

Selekcję dzieci umysłowo upośledzonych przeprowadza się na podstawie zarządzenia Ministra Oświaty z dnia 3 czerwca 1948 r. Nr II SP-2177/48 oraz instrukcji ogłoszonej jako załącznik do niniejszego zarządzenia.

Podkreśla się, że chodzi w danym wypadku o wyselekcjonowanie dzieci umysłowo upośledzonych. Dzieci tzw. pedagogicznie opóźnione nie należą do tej kategorii. Należy więc zwrócić

baczną uwagę na środowisko dzieci i uwzględnić ewentualne braki związane z wpływami środowiska, stwarzające częstokroć u dziecka pozory upośledzenia umysłowego.

Przy kierowaniu dzieci przestępczych do zakładów wychowawczych specjalnych ma zastosowanie okólnik Ministerstwa Oświaty z dnia 19 lutego 1947 r. Nr VII-D-556/47 w sprawie walki z przestępczością nieletnich oraz Nr VII-D-1149/48 z dn. 26. IV. 1948 r.

W przypadkach wątpliwych selekcji dzieci upośledzonych fizycznie, np. niedowidzących lub głuchawych konieczne jest orzeczenie lekarskie.

II. Organizacja i rozmieszczenie szkół i zakładów wychowawczych specjalnych

Przy organizowaniu i rozmieszczeniu nowych oraz rozwijaniu już istniejących szkół i zakładów wychowawczych specjalnych należy brać pod uwagę istotne potrzeby całego okręgu szkolnego. W miastach, gdzie przypuszczalna liczba dzieci upośledzonych jednego rocznika będzie dostateczna dla zorganizowania corocznie klasy, należy organizować publiczne powszechne szkoły specjalne (przedszkola). Tworzenie klas łączonych jest zasadniczo niedopuszczalne w szkolnictwie specjalnym. Unikać należy tworzenia klas specjalnych przy szkołach podstawowych, o ile nie ma widoków na uruchomienie z nich w przyszłości samodzielnej szkoły specjalnej z wyraźnym planem działania w zakresie doprowadzenia dziecka upośledzonego do określonego programowo celu.

Dla dzieci upośledzonych ze wsi oraz dzieci małych osiedli miejskich, Kuratoria winny w r. 1948/49 zorganizować przynajmniej jeden zakład wychowawczy specjalny, przejmując dla tych celów istniejące przed wojną szkoły i zakłady specjalne, które nie zostały dotychczas jeszcze uruchomione (dotyczy to przede wszystkim Ziem Odyskanych), lub wykorzystując odpowiednie, pozostałe w Okręgu resztówki wydzielone przy realizacji reformy rolnej. Równocześnie należy dla tych zakładów, które posiadają własne gospodarstwa rolne, przewidzieć odpowiednie sumy budżetowe na ich zagospodarowanie i personel do ich racjonalnego prowadzenia, zwłaszcza ma to zastosowanie przy obiektach wynoszących 10 i więcej ha. Sumy wyłożone na te cele muszą być w przyszłości rentowne, a gospodarstwa rolne stać na odpowiednim poziomie kultury rolnej.

Ministerstwo Oświaty przywiązuje dużą wagę do tego, aby budynki dawnych zakładów wychowawczych specjalnych zajęte nie na cele szkolne, zostały na mocy uchwały Rady Ministrów zwrócone szkolnictwu. Niedopuszczalne jest, aby np. budynki budowane ze specjalnym planem szkoleniowym niewidomych, głuchoniemych, kalekich itp. w dalszym ciągu były zajmowane przez różne instytucje z tymi działami pracy nie związane. Należy poczynić w poszczególnych wypadkach starania, aby ich użytkowanie zostało szkolnictwu przywrócone.

Nad celowym funkcjonowaniem aparatu szkolnictwa specjalnego w okręgu powinien sprawować opiekę okręgowy wizytator szkolnictwa specjalnego w myśl okólnika Min.Ośw. z dn. 15 lipca 1946 r. (B. insp. 133/46) w sprawie wykonywania opieki i nadzoru nad szkolnictwem specjalnym. Dlatego Kuratoria, w których rozbudowane szkolnictwo specjalne wymaga fachowej opieki i nadzoru powołają do tej pracy odpowiednio wykwalifikowanych wizytatorów przy Wydziale I. W razie braku etatu na ten cel w Kuratorium; należy przydzielić odpowiedniego nauczyciela jednej ze szkół specjalnych na terenie Okręgu. Sprawę obsady kandydata na to stanowisko należy uzgodnić z Ministerstwem Oświaty. Wizytatorzy szkół specjalnych w ścisłym porozumieniu z Wydziałami Opieki nad Dzieckiem, Szkół Zawodowych oraz wizytatorami higieny w Kuratoriach Szkolnych przystąpią do opracowania planu rozbudowy szkolnictwa specjalnego na najbliższe 6 lat z perspektywą osiągnięcia wyższego stopnia rozwoju opieki społecznej i pedagogicznej nad dziećmi upośledzonymi fizycznie lub psychicznie w okręgu szkolnym, wstawiając na ten cel każdorazowo odpowiednie kwoty do corocznych kuratoryjnych preliminarzy budżetowych. Odpisy planów prześla Kuratoria Ministerstwu Oświaty do dnia 15. XI. 1948 r.

Przy doborze lokali na klasy szkół specjalnych oraz przy ich urządzaniu należy dążyć do tego, aby tworzyły małe warsztaty i pracownie (ze stołami, krzesłami, tablicami, odpowiednim wyposażeniem technicznym).

W szkołach specjalnych obowiązują nadal maksymalne liczby uczniów w klasie (oddziale):

a) dla dzieci umysłowo upośledzonych, moralnie zaniedbanych i kalekich		20
b) dla dzieci głuchoniemych i niewidomych		12
c) grupy dzieci w poszczególnych klasach w zapobiegawczych zakładach leczniczo - wychowawczych (prewentoriach)		
w szkole winny wynosić		25
w przedszkolu		20
w zakładach leczniczo - wychowawczych (sanatoriach) dla dzieci chodzących		
w szkole	do	20
w przedszkolu	do	15
dla dzieci leżących w szkole	do	15
w przedszkolu	do	12

We wszystkich grupach wymienionych pod c) czas pracy dzieci młodszych nie może przekraczać 2, a starszych 3 godzin zegarowych, podzielonych na 30—40 minutowe jednostki lekcyjne.

Orientacyjny wymiar godzin lekcyjnych tygodniowo dla poszczególnych klas szkół specjal-

nych wymienionych w punktach a) i b) wynosi dla klasy I — 24, dla klasy II — 26, dla klasy III i IV — 30 i dla kl. V, VI i VII od 30 do 36, przy czym wyższy wymiar godzin (36) obowiązuje w tych szkołach, w których jest zorganizowane przysposobienie zawodowe.

Ze względu na duże obciążenie nauczycieli szkół specjalnych dodatkowymi obowiązkami selekcji, obserwacji, przygotowania zróżniczkowanych pomocy naukowych, wypełniania zeszytów biograficznych i innych, nauczyciela szkoły specjalnej zgodnie z poprzednimi zarządzeniami Ministerstwa Oświaty z dnia 5. IX. 1945 r. Nr 866/45 i z dn. 18. VII. 1946 r. Nr II SP-3284/46 obowiązuje 22 godziny lekcyjne tygodniowo; kierownik otrzymuje od tej liczby po 2 godziny zniżki za każdy oddział, a w wyjątkowych wypadkach może być zwolniony od prowadzenia lekcji na pewien czas, o ile jest to uzasadnione względami organizacyjnymi.

Istniejące w niektórych zakładach wychowawczych specjalnych przedszkola należy otoczyć troskliwą opieką ze względu na ich zasadnicze znaczenie wychowawczo-lecznicze. Tworzenie przy odpowiedniego typu szkołach specjalnych przedszkoli jest naczelnym postulatem rozwiązującym zagadnienie racjonalnej opieki od podstaw.

Ponieważ zasadnicze znaczenie w szkolnictwie specjalnym posiada opieka lekarsko-higieniczna, należy przeto zapewnić tym szkołom na rok szkolny 1948/49 dostateczną ilość lekarzy (pożądani odpowiedni specjaliści) i higienistek, przydzielając im odpowiednią ilość godzin pracy tygodniowej w szkole.

III. Przysposobienie i przygotowanie zawodowe

Naczelne zadanie szkolnictwa specjalnego — przygotowanie dzieci upośledzonych do możliwie samodzielnego udziału w życiu ekonomicznym i społecznym — może być zrealizowane tylko wówczas, gdy zapewnimy im właściwą organizację kształcenia zawodowego.

W zakresie organizacji kształcenia zawodowego należy uwzględnić dwa zasadnicze okresy tej akcji:

1. przysposobienie zawodowe,
2. przygotowanie zawodowe.

Planowe przysposobienie zawodowe obejmuje uczniów klas V, VI, VII, powszechnych szkół specjalnych w wymiarze od 6 do 18 godz. tygodniowo, przy jednoczesnym zmniejszeniu liczby godzin przedmiotów ogólnokształcących w tych klasach tak, by ogólna liczba godzin tygodniowo nie przekraczała 36. Przy organizacji programu tych zajęć należy zwrócić szczególną uwagę na praktyczne zaznajamianie dzieci z pracami różnych zawodów, celem poznania w ciągu tych lat zamiłowań i uzdolnień zawodowych uczniów, które będą podstawą dalszego systematycznego szkolenia zawodowego.

Przygotowanie zawodowe powinno objąć młodzież kończącą powszechne szkoły specjalne, która nie może pobierać dalszej nauki w istniejących szkołach średnich ogólnokształcących i zawodowych. Młodzież ta musi przejść systematyczną naukę zawodu w obranym kierunku specjalizacji. W tym celu należy organizować dla tej młodzieży szkoły zawodowe specjalne lub w niektórych możliwych wypadkach objąć ją winny swoim zasięgiem publiczne średnie szkoły zawodowe. Dla praktyk uczniów szkół zawodowych specjalnych należy wykorzystać miejscowe prywatne warsztaty wytwórcze, publiczne zakłady i przedsiębiorstwa oraz fabryki. Po ukończeniu takiej szkoły uczeń powinien otrzymać świadectwo czeladnicze i być przygotowany do pracy zarobkowej w obranym zawodzie.

W środowiskach większych, gdzie mogą być uruchomione 2—3 szkoły zawodowe specjalne, należy je tak organizować, by każda z nich posiadała odrębną specjalizację warsztatową.

IV. Obsada personalna i szkolenie kadr dla szkół i zakładów wychowawczych specjalnych

Warunkiem dobrego funkcjonowania szkolnictwa specjalnego, oraz spełnienia ciążących na nim dzisiaj zadań jest odpowiednio do tej pracy wykwalifikowany i ideowy nauczyciel, lekarz, wychowawca, wychowawczyni przedszkola, pielęgniarka itp. Należy więc zwrócić szczególną uwagę na dobór do tego działu szkolnictwa odpowiednich ludzi.

Z tego względu Kuratoria winny:

a) obowiązki kierowników szkół i zakładów wychowawczych specjalnych powierzać jedynie nauczycielowi posiadającemu przepisane kwalifikacje zawodowe (ukończony Państw. Instytut Pedagog. Specj.). Od osób zatrudnionych już na tych stanowiskach a nie posiadających dostatecznych kwalifikacji należy wymagać uzupełnienia posiadanych studiów. Jednostki wartościowe należy zachęcić do ukończenia P.I.P.S. drogą studiów normalnych za rocznym urlopem, ewentualnie jako eksternów,

b) utrzymywać w stanie aktualnym wykazy osób posiadających kwalifikacje zawodowe do należności z tytułu delegacji przeniesienia oraz ich odpisy do dnia 30 września 1948 r. Ministerstwu Oświaty, oraz wykorzystywać je w miarę potrzeby na terenie Okręgu,

c) kierować do Państwowego Instytutu Pedagogiki Specjalnej młodych i zdolnych nauczycieli, posiadających przepisane kwalifikacje do nauczania w szkole powszechnej oraz co najmniej dwuletnią praktykę szkolną, w ilości takiej, aby potrzeby okręgu zostały zaspokojone,

d) w wypadkach koniecznych zatrudniać w szkolnictwie specjalnym młodych, zdolnych nauczycieli bez kwalifikacji specjalnych, wystę-

pując każdorazowo do Ministerstwa Oświaty z wnioskiem o udzielenie petentowi zezwolenia tymczasowego na nauczanie w szkołach specjalnych. Nauczycielom tym należy zapewnić możliwość zdobycia kwalifikacji w Państwowym Instytucie Pedagogiki Specjalnej,

e) umożliwić personelowi nauczycielskiemu szkół i zakładów wychowawczych specjalnych pogłębiania nastawienia ideowego do obecnej rzeczywistości politycznej i wykształcenia zawodowego przez udział ich w konferencjach rejonowych urządzanych przez Z.N.P. oraz przez udzielenie im zewolenia na zorganizowanie 3 własnych konferencji specjalnych w ciągu roku szkolnego celem wypracowania odpowiednich metod pracy. Pożądane jest, aby nauczycielstwo tego typu szkolnictwa odbywało wzajemne wycieczki do różnych zakładów specjalnych na terenie kraju. W miarę posiadanych funduszów Kuratoria winny na ten cel asygnować zapomogi.

V. Program i metoda pracy w szkołach specjalnych

W szkołach specjalnych wszystkich typów obowiązuje metoda ośrodków zainteresowań.

Podstawą nauczania jest poznanie dziecka. Nauczyciel zdobywa je drogą obserwacji własnej i wywiadów przeprowadzonych w środowisku. W związku z powyższym nauczyciel-wychowawca obowiązany jest do zwiedzenia środowiska domowego dziecka przynajmniej 2 razy w ciągu roku. Uzyskane wiadomości nauczyciel powinien wpisywać do zeszytu biograficznego ucznia, który w odpowiedniej ilości zostanie przez Min. Oświaty szkołom i zakładom dostarczony. Do chwili otrzymania zeszytów należy obserwacje notować w zeszytach zastępczych.

Badając środowiska dzieci nauczyciel nawiązuje bliski kontakt z domem dziecka, wciągając rodziców do współpracy ze szkołą, zaznajamiając ich z jej potrzebami, metodą oraz celem nauczania i wychowania.

Po zaznajomieniu się z dzieckiem i jego środowiskiem nauczyciel opracuje szczegółowy program pracy według ośrodków zainteresowań i w oparciu o założenie ideologiczne reformy szkolnej oraz wytyczne Państw. Instytutu Pedagogiki Specjalnej. W szkołach dla niewidomych i moralnie zaniedbanych należy realizować zasadniczo obowiązujący program szkoły powszechnej: materiał nauczania ulegnie tu stosunkowo niewielkim odchyleniom. W szkołach sanatoryjnych i dla dzieci kalekich odchylenia programowe winny być uzasadnione stanem zdrowia i rodzajem kalectwa. Rady Pedagogiczne szkół specjalnych przedyskutują i zatwierdzą do dnia 15. X. 1948 r. opracowane przez nauczycieli rozkłady materiału. Ponadto opracują one w tymże terminie plany wychowawcze szkoły (zakładu) na cały rok szkolny 1948/49.

W szkołach i zakładach wychowawczych specjalnych dla dzieci trudnych do prowadzenia należy zwrócić szczególną uwagę na zachowanie możliwości powrotu tych dzieci do szkół normalnych, wówczas gdy pod wpływem oddziaływania pedagogicznego zostaną usunięte przyczyny, które spowodowały ich pobyt na terenie tych szkół i zakładów.

VI. Opieka pozaszkolna nad dziećmi i absolwentami szkół i zakładów wychowawczych specjalnych

Opieka nad dziećmi i młodzieżą upośledzoną nie może się ograniczać do samych tylko programów zajęć szkolnych. Dla dzieci i młodzieży uczęszczającej do szkół specjalnych bez internatów należy realizować w oparciu o terenowe możliwości te formy opieki pozaszkolnej dla uczniów, które wyrównają ich ciężkie niejednokrotnie domowe warunki materialne.

Szczególną opieką należy otoczyć dzieci z najbiedniejszych środowisk, pozbawionych opieki, zaniedbane moralnie. Chodzi o to, żeby takie dzieci nakarmić i zatrzymać jak najdłużej w ciągu dnia w widnej czystej izbie szkolnej, usunąć je spod złego wpływu ulicy lub najbliższego otoczenia. Dla tych dzieci należy dążyć do zorganizowania zajęć pozalekcyjnych (gry, zabawy, chóry szkolne, orkiestry, świetlice, pół-internaty, pracownie, ogródki, kina, teatry). Finansowy i organizacyjny udział w tej akcji powinny mieć instytucje samorządowe — wydział opieki zarządów miejskich, komisje oświatowo-kulturalne Rad Narodowych — organa wojewódzkie itp. Wskazana jest wobec tego jak najdalej idąca współpraca w tym zakresie z wymienionymi instytucjami. W niektórych wypadkach mogą współdziałać w zakresie tej opieki instytucje społeczne jak: Społem, P.C.K., organizacje młodzieżowe, rady zakładowe i miejscowe związki zawodowe.

W zakresie tej akcji na czoło wysuwa się zagadnienie absolwentów wszystkich typów szkół specjalnych. Nie należy w żadnym wypadku dopuścić do całkowitego zerwania kontaktu szkoły ze swoimi byłymi wychowankami. Dlatego konieczne jest organizowanie szkolnych kół absolwentów, oraz wypracowanie dla nich odpowiednich form organizacyjnych. Koła te wraz ze specjalnie powołanym do tego celu patronatem, pod opieką szkół winny spełniać rolę pośredników pracy oraz otoczyć opieką prawną i moralną młodzież w pierwszym okresie jej pracy. Konieczne jest, by zarządy tych kół utrzymywały stały kontakt z pracodawcami młodzieży.

Należy podjąć usilne starania celem zapewnienia pracy młodzieży upośledzonej w państwowych, samorządowych, społecznych i prywatnych warsztatach produkcji.

Minister Oświaty:
(—) Dr St. Skrzeszewski

Poz. 148.

OKÓLNIK Nr 6

z dnia 30 marca 1948 r. (I Pers-24715/47)

w sprawie organizacji opieki wychowawczej i o wynagrodzeniu za czynności wychowawcze w państwowych internatach przy szkołach średnich

W związku z zarządzeniem Ministra Oświaty z dn. 25 października 1947 r. Nr I Pers-20799/47 w sprawie wynagrodzenia za godziny nadliczbowe oraz za czynności dodatkowe personelu pedagogicznego w szkołach, zakładach i kursach, podległych Ministerstwu Oświaty (Dz. Urz. Min. Ośw. Nr 11, poz. 276) — Ministerstwo Oświaty wyjaśnia, co następuje:

1. Postanowienia § 7 wymienionego zarządzenia odnoszą się do mianowanych nauczycieli szkół państwowych lub publicznych, pełniących obowiązki wychowawców lub kierowników w państwowych internatach przy szkołach średnich ogólnokształcących i zawodowych oraz zakładach kształcenia nauczycieli (liceach pedagogicznych i seminariach dla wychowawczyń przedszkoli).

Postanowienia te należy stosować również do nauczycieli kontraktowych, zajętych w pełnej liczbie godzin obowiązkowych i spełniających czynności wychowawców w wymienionych internatach, a to z uwagi na przepisy § 17 rozporządzenia Ministra Oświaty z dnia 24 października 1947 r. Nr I Pers-20731/47 (Dz. Urz. Min. Ośw. Nr 11, poz. 275).

Omawiane postanowienia należy stosować analogicznie także do nauczycieli kontraktowych zajętych w niepełnym wymiarze godzin, o ile pełnią obowiązki wychowawców w wymienionych wyżej internatach.

2. Postanowienia § 7 powołanego wyżej zarządzenia z dnia 25 października 1947 r. mają zastosowanie wyłącznie do internatów państwowych. Opłacanie z kredytów osobowych budżetu państwowego wychowawców zatrudnionych w bursach utrzymywanych przez instytucje społeczne jest niedopuszczalne.

Niedozwolone jest również przydzielanie wychowawców internatów państwowych do pracy w bursach utrzymywanych przez instytucje społeczne, choćby bursy te grupowały młodzież ze szkół państwowych.

3. Zawarta w końcowej części powołanego § 7 norma postanawiająca, że na każdych 20 wychowanków internatu przeznacza się tygodniowo 10 godzin zajęć wychowawczych, określa górną granicę miesięcznego wydatku, jaki może być dokonywany na opłacanie kierownika i wychowawców w jednym internacie państwowym.

Norma ta określa również ogólną liczbę godzin zajęć wychowawczych tygodniowo w internacie państwowym. Na tę ogólną liczbę godzin składają się godziny zajęć kierownika i wychowawców, opłacane według stawek za godziny nadliczbowe oraz godziny zajęć wychowawczych tych nauczycieli mianowanych, którzy pracą w internacie uzupełniają godziny brakujące im do obowiązkowego wymiaru zajęć.

Przy ustalaniu ogólnej liczby godzin zajęć wychowawczych, przypadających na dany internat, należy brać za podstawę liczbę pełnych dwudziestek wychowanków, przy czym za wychowanków uważa się uczniów mieszkających w internacie. Uczniów korzystających tylko z wyżywienia (stołówki), a mieszkających poza internatem nie wlicza się do liczby wychowanków.

4. W ramach ogólnej liczby godzin wychowawczych, przypadających dla danego internatu, Dyrekcja szkoły przydziela godziny kierownikowi i wychowawcom internatu, przy czym liczba godzin przydzielona dla jednego nauczyciela, pełniącego czynności kierownika, lub wychowawcy internatu, nie powinna przekraczać 15 godzin tygodniowo.

5. Jeżeli internat przy szkole koedukacyjnej posiada oddział męski i oddział żeński, przydział godzin wychowawczych winien być tak przeprowadzony, aby oddział męski posiadał osobnych wychowawców, zaś oddział żeński osobne wychowawczynie, przy czym jeżeli kierownikiem internatu jest mężczyzna, to jednej z wychowawczyń winna być powierzona ogólna opieka nad oddziałem żeńskim i odwrotnie.

6. Ustalenie ogólnej liczby godzin wychowawczych i określenie liczby wychowawców dla internatów większych zastrzega się do kompetencji Ministerstwa Oświaty. Za internaty większe przeznaczone dla młodzieży jednej płci, uważa się internaty z liczbą wychowanków równą lub przekraczającą 120, odnośnie zaś internatów z oddziałami męskim i żeńskim za internaty większe uważa się internaty z ogólną liczbą wychowanków równą lub przekraczającą 200.

7. Z postanowień omawianego § 7 przy zastosowaniu wyjaśnień zawartych w punktach 3, 4 i 5 niniejszego okólnika wynika, co następuje:

Przy liczbie wychowanków	Liczba godz zajęć wychow. nie może przekracz.	Liczba wychow. (wraz z kierown.) nie może być mniejsza niż
a) we wszystkich internatach		
od 40 do 59	20	2
„ 60 „ 79	30	3
„ 80 „ 99	40	3
„ 100 „ 119	50	4
c) w internatach z oddziałami męskimi i żeńskimi		
od 120 do 139	60	5
„ 140 „ 159	70	5
„ 160 „ 179	80	6
„ 180 „ 199	90	7

8. Za każdą godzinę wychowawczą w tygodniu przydzieloną kierownikowi lub wychowawcy internatu zgodnie z wyjaśnieniami ni-

niejszego okólnika należy wypłacać wynagrodzenie miesięczne wynoszące w obecnym stanie prawnym 370 zł na ziemiach dawnych, 400 zł w Warszawie, a 440 zł na ziemiach odzyskanych — niezależnie od tego, w jakiej szkole zajmują oni stanowiska nauczycielskie oraz jaki jest charakter ich stosunku służbowego.

Wynagrodzenia tego nie otrzymują nauczyciele mianowani uzupełniający pracę wychowawczą w internacie brakujące im godziny do obowiązującego ich wymiaru zajęć. W myśl postanowień § 31 ustęp (6) rozporządzenia Ministra W. R. i O. P. z dnia 10 sierpnia 1937 r. (BP-18267/37) o wymiarze godzin nauczania oraz innych zajęć obowiązkowych nauczycieli i kierowników szkół (Dz. Urz. Min. W.R. i O.P. Nr 10, poz. 316) nauczyciel może brakującą mu do obowiązującego go wymiaru liczbę godzin uzupełnić najwyżej 10 godzinami wychowawstwa w internacie.

Omawianego wynagrodzenia nie otrzymują również nauczyciele kontraktowi nauczający w niepełnym wymiarze godzin i spełniający funkcję wychowawców internatu w liczbie godzin uzupełniającej brakujące im do pełnego wymiaru godzin nauczania. Nauczyciele ci otrzymują za pracę nauczycielską w szkole i wychowawczą w internacie łączne wynagrodzenie jako nauczyciele zajęci w pełnej liczbie godzin obowiązkowych.

Natomiast za godziny pracy wychowawczej w internacie przekraczające obowiązujący ich wymiar godzin nauczania otrzymują określone wyżej wynagrodzenie zarówno mianowani jak i kontraktowi nauczyciele uzupełniający wychowawstwem w internacie brakujące im do pełnego wymiaru godziny nauczania.

9. Dla nadzoru młodzieży na oddziale męskim winien zamieszkiwać wychowawca, a na oddziale żeńskim wychowawczyni. Wychowawca i wychowawczyni, zamieszkujący w internacie w celu spełniania nadzoru nad młodzieżą, otrzymują bezpłatne mieszkanie wraz z oświetleniem i ogrzewaniem niezależnie od uprawnień do wynagrodzenia pieniężnego.

Z-ca Dyrektora Departamentu:
Z. Pomianowski

Poz. 149.

OKÓLNIK Nr 7

z dnia 2 kwietnia 1948 r. (VKD-475/48)

w sprawie wysokości taksy egzaminacyjnej w szkołach średnich dla dorosłych

Zmieniając postanowienie okólnika nr 64 z dnia 26. XI. 1946 r. V KD-1511/46 w sprawie przeprowadzania egzaminów dojrzałości w gimnazjach i liceach ogólnokształcących dla dorosłych (Dz. Urz. Min. Ośw. z dnia 31. XII. 1946 r. nr 12, poz. 397) Ministerstwo zgodnie z § 24 zał. do zarządzenia Ministra Oświaty z dnia 11. XII. 1947 r. (Nr V KD-1784/47) o regulaminie egzaminu ukończenia trzyletniej szkoły średniej dla dorosłych (Dz. Urz. Min. Ośw. z dnia 31. XII. 1947 r. nr 13, poz. 311) ustala taksę egzaminacyjną w następującej wysokości:

1. Za egzamin zwyczajny uczniów państwowych szkół średnich dla dorosłych 600 zł.
2. Za egzamin ze wszystkich przedmiotów ustalonych regulaminem, zdawany przez uczniów prywatnych szkół średnich dla dorosłych bez uprawnień szkół państwowych oraz przez eksternistów . 900 zł
3. Za egzamin z poszczególnych przedmiotów zdawanych bądź oddzielnie, bądź w grupach przedmiotów, za każdy przedmiot po . . . . 100 zł.

Uczniów niezamożnych i wykazujących dobre postępy w nauce należy od taksy zwolnić względnie ułatwić jej wpłacenie przez udzielenie uczniom zasiłku z funduszu stypendialnego (Dz. X. § 21).

Nowa taksa egzaminacyjna obowiązuje poczynając od dnia 1 czerwca 1948 r.

Dyrektor Departamentu:
Dr T. Pasierbiński

Poz. 150.

OKÓLNIK Nr 8

z dnia 26 kwietnia 1948 r. (I. Plan-8567/48)

w sprawie zaopatrywania szkół w pomoce i urządzenia szkolne w ramach planu produkcji Państwowych Zakładów Pomocy Szkolnych

Uznając doniosłość potrzeby zaopatrzenia wszystkich szkół, zwłaszcza szkół powszechnych, zarówno na wsi jak i w mieście, w pomoce i urządzenia szkolne oraz konieczność jej najszybszego zaspokojenia, Ministerstwo Oświaty ustala następujące zasady przeprowadzenia tej akcji:

1. Powołane do życia w czerwcu 1947 roku Państwowe Zakłady Pomocy Szkolnych (skrót PZPS) będą zaopatrywały szkoły, zakłady oraz instytucje podległe Ministerstwu Oświaty, w unormowane i tanie pomoce szkolne z wyjątkiem pomocy, wykonywanych techniką graficzną.

2. W związku z powyższym Ministerstwo ustaliło asortyment pomocy szkolnych dla masowej produkcji, jako pierwszy krok w kierunku przygotowania i rozwinięcia planowej akcji zarówno wytwórczości w skali państwowej, jak i zaopatrzenia szkół. Zestawienie obejmuje tylko te pomoce i urządzenia szkolne, które są już wyprodukowane i będą wkrótce rozprowadzone, bądź też takie, których nabycie w dostatecznej ilości jest możliwe w kraju. W zasadzie przewiduje się zaopatrzenie szkół w jeden komplet zestawionych pomocy naukowych dla umożliwienia szkołom wykorzystania ich w nauce przynajmniej metodą demonstracyjną. Szkoły, posiadające pracownie dostosowane do ćwiczeń

uczniowskich w grupach, mogą otrzymać większą ilość kompletów lub potrzebnych im poszczególnych pomocy zgodnie z zasadami ustalonymi niżej w p. 4 niniejszego okólnika.

3. Ministerstwo ustala przydziały (kontyngenty) danego rodzaju pomocy naukowych dla każdego Inspektoratu Szkolnego. Rozdziału przydzielonych pomocy pomiędzy szkoły oraz pracownie szkolne i międzyszkolne w powiecie dokonuje inspektor szkolny w porozumieniu z kierownikiem odpowiedniego ośrodka dydaktyczno-metodycznego w powiecie i zawiadamia szkoły o przyznanych im pomocach. Zbiorowe zamówienie na pomoce naukowe z podziałem na szkoły przesyła inspektor szkolny bezpośrednio do PZPS według załączonego wzoru (załącznik Nr 1).

4. Przy ustalaniu rozdzielnika terenowego Inspektorzy Szkolni winni brać pod uwagę następujące zasady zaopatrzenia:

a) objąć przede wszystkim szkoły powszechne na wsi i w małych miasteczkach, pracujące obecnie prawie bez pomocy naukowych; następnie — wszystkie inne szkoły, nie korzystające z centralnych, rejonowych międzyszkolnych lub własnych pracowni. Szkołom tym należy przydzielić po 1 komplecie pomocy naukowych,

b) pracowniom szkolnym, przygotowanym do prowadzenia ćwiczeń naukowych, należy przydzielić tyle kompletów, ile ich potrzebują w ramach jednak ustalonych przez Ministerstwo kontyngentów,

c) pomoce naukowe do fizyki i chemii powinny być przydzielane tym szkołom, które obecnie posiadają należyte pomieszczenie zabezpieczające (np. szafy) oraz odpowiednio wykwalifikowanego nauczyciela, który te pomoce właściwie wykorzysta na lekcjach.

5. Celem należytego wykorzystania i właściwej konserwacji pomocy naukowych, Ministerstwo zleciło PZPS dołączanie w zasadzie do każdej dostarczonej pomocy odpowiednich instrukcyj oraz wskazówek techniczno-dydaktycznych.

6. Przydzielone pomoce szkolne będą dostarczone przez PZPS bezpośrednio szkołom. Koszt pomocy w ramach przydzielonego kontyngentu pokrywa Ministerstwo Oświaty. Szkoły jednak, które je otrzymają, będą pokrywać 25% ceny katalogowej tytułem zwrotu opakowania, porta i transportu. Inspektorzy Szkolni w wyjątkowych wypadkach (np. ciężkie warunki materialne szkoły, klęski żywiołowe itp.) mogą zwolnić szkołę od powyższych opłat. Zwolnienia nie mogą przekraczać w żadnym wypadku 10% szkół, którym pomoce zostaną z tego kontyngentu przydzielone.

7. Inspektorzy Szkolni winni przedkładać PZPS stwierdzenia odbioru pomocy szkolnych, dostarczonych wszystkim szkołom w ich powiatach wg załączonego wzoru (załącznik Nr 2). Pokwitowania szkół, podające pozycje książki inwentarzowej, zatrzymują Inspektorzy Szkolni w swych aktach do ewent. dyspozycji Kontroli Państwowej i władz zwierzchnich.

8. Analogiczny tryb postępowania obowiązuje również przy zaopatrywaniu w pomoce naukowe państwowych szkół średnich ogólnokształcących i zawodowych oraz zakładów kształcenia nauczycieli. Przy zaopatrywaniu w pomoce szkolne państwowych szkół średnich ogólnokształcących i zawodowych oraz zakładów kształcenia nauczycieli, dowody określone w punkcie 7 nadsyłać będą Kuratoria Okręgów Szkolnych.

Z-ca Dyrektora Departamentu:
(—) Wl. Ozga

Załącznik Nr 1. do oklnika Min. Ośw. Nr 8.

Wzór zamówienia

L. p.	Nazwa szkoły	Miejscowość	Gmina	Poczta	Stacja	Zapotrz. pomocy nauk.			Uwagi
						Nazwa	kol. n-r wykazu wzgl. katalogu	Ilość sztuk	w sprawie zwolnienia szkoły z opłaty kosztów eksped.

(Pieczątka blankietowa Inspektoratu)

Załącznik Nr 2. do okólnika Min. Ośw. Nr 8.

P. Z. P. S.
Warszawa

Inspektorat Szkolny potwierdza odbiór pomocy naukowych przydzielonych dla szkół powszechnych w powiecie .... zgodnie z poniższym wykazem:

Nazwa pomocy	Nr kolejny wykazu	Ilość sztuk	Uwagi

Wyżej wymienione pomoce zostały wpisane do Książek inwentarzowych szkół. Pokwitowania szkół z podaniem pozycji książek inwentarzowych znajdują się w aktach Inspektoratu.

Pieczęć okrągła:

Inspektor Szkolny
podpis

Poz. 151.

OKÓLNIK Nr 10

z dnia 11 maja 1948 r. (GM. Prez-1909/48)

w sprawie uprawnień kontrolnych terenowych rad narodowych

Ministerstwo Oświaty uchyla pismo z dnia 24 listopada 1945 r. (II Śr-2319/45 N) w sprawie wizytowania szkół przez czynniki spoza administracji szkolnej i zarządza w tej sprawie co następuje:

W myśl art. 28 p. 2 ustawy z dnia 11 września 1944 r. o organizacji i zakresie działania rad narodowych w brzmieniu obwieszczenia Prezydenta Krajowej Rady Narodowej z dnia 14 stycznia 1946 r. (Dz. U. R. P. z 1946 r. Nr 3, poz. 26) do kompetencji terenowych rad narodowych należy „kontrola działalności organów wykonawczych (rządowych i samorządowych) oraz instytucji i osób, wykonywujących funkcje zlecone w zakresie administracji i gospodarki publicznej z punktu widzenia legalności, celowości i zgodności z zasadniczą linią działalności Krajowej Rady Narodowej".

Obszerną interpretację tego przepisu zawiera uchwała Prezydium Krajowej Rady Narodowej z dnia 25 czerwca 1946 r. w sprawie uprawnień kontrolnych rad narodowych, ogłoszona w Dzienniku Urzędowym Ministerstwa Oświaty z 1946 r. Nr 11, poz. 299.

Minister Oświaty:
(—) Dr St. Skrzeszewski

Poz. 152.

OKÓLNIK Nr 12

z dnia 29 maja 1948 r. (II P-2730/48)

w sprawie opieki nad młodzieżą chłopską i robotniczą zamierzającą kształcić się w szkołach średnich

Rok szkolny 1947/48 dobiega końca. Wielotysięczna rzesza uczniów szkół podstawowych, kończących klasy VII i VIII stanie wkrótce przed zagadnieniem dalszego kształcenia się w szkołach stopnia licealnego.

Do tej pory w szkołach średnich dominował element mieszczański, lepiej sytuowany, względnie młodzież z najbliższej okolicy, w której znajdowały się owe szkoły Młodzież zaś chłopsko-robotnicza, kończąca szkołę podstawową miała utrudnioną lub wręcz zamkniętą drogę dalszego kształcenia się z racji ciężkich warunków materialnych.

Zgodnie z założeniami Rządu Polski Ludowej stan ten winien zmienić się jak najrychlej na korzyść pokrzywdzonej dotychczas młodzieży chłopskiej i robotniczej.

Celem umożliwienia młodzieży tych podstawowych warstw narodu dostępu do szkół średnich ogólnokształcących Ministerstwo Oświaty powołuje przy każdej szkole ogólnokształcącej stopnia licealnego (obecne gimnazjum i liceum) Społeczno-Pedagogiczne Komisje Kwalifikacyjne, które będą decydowały o przyjęciu każdego ucznia do klasy VIII wzg. IX tej szkoły.

W związku z tym Ministerstwo zwraca się do wszystkich kierowników szkół powszechnych i wszystkich nauczycieli, uczących w klasie VII i VIII z wezwaniem do nawiązania bliskiej współpracy ze Społeczno-Pedagogicznymi Komisjami Kwalifikacyjnymi i do szczególnego zaopiekowania się dalszym losem niezamożnej młodzieży chłopskiej i robotniczej, która zamierza lub winna kształcić się w szkołach średnich ogólnokształcących lub zawodowych.

Akcją opiekuńczą szkoły powinna być objęta w szczególności młodzież klas VII i VIII, wykazująca duże zdolności i osiągająca dobre wyniki w nauce. Opieka nad tą młodzieżą nie może ograniczać się tylko do udzielenia porady w sprawie wyboru typu szkoły stopnia licealnego lub ułatwienia przyjęcia do tej szkoły, lecz musi objąć także sprawy dalsze, a mianowicie troskę o zapewnienie pomocy materialnej dla niezamożnej młodzieży.

Los więc tej młodzieży zależy w bardzo dużym stopniu od wychowawców i kierowników szkół, którzy na wspólnych konferencjach z rodzicami szukać będą sposobu i środków rozwiązania ich trudnej sytuacji materialnej przez wciągnięcie do akcji opiekuńczej instytucyj gospodarczych, Związków Zawodowych, Spółdzielni, Samopomocy Chłopskiej oraz czynników samorządowych. Akcją tą należy również zainteresować szkolne koła rodzicielskie, miejscowe i powiatowe rady narodowe, organizacje społeczne, polityczne i młodzieżowe.

Współpraca kierownika szkoły z rodzicami dzieci i wymienionymi organizacjami (instytucjami) przy czynnej pomocy nauczycielstwa powinna dać rezultaty w postaci zwiększenia miejscowego funduszu stypendialnego, zasiłków na przybory szkolne i podręczniki itp.

Zorganizowania całej akcji opiekuńczej i podjęcia starań w tym kierunku wymaga od nas dobro Państwa i rozwój naszej narodowej kultury, który zależeć będzie w dużej mierze od tego, w jakim zakresie najzdolniejszą młodzież ludową, przyszłych twórców we wszelkich dziedzinach, przeprowadzimy przez szkoły średnie i wyższe.

Ministerstwo Oświaty wyraża przekonanie, iż kierownicy szkół wraz z nauczycielstwem podejmą pracę w tym kierunku i otoczą niezamożną młodzież chłopską i robotniczą najżyczliwszą opieką. Udział w tej pracy będzie wypełnieniem obowiązku i zasługą nauczyciela-wychowawcy wobec Polski Ludowej.

Dyrektor Departamentu:
(—) H. Garbowski

Poz. 153.

OKÓLNIK Nr 15
z dnia 14 czerwca 1948 r. (IBS-3294/48)
w sprawie ubezpieczenia budowli od ognia

Wobec zapytań Kuratoriów, dotyczących ubezpieczenia budowli od ognia, niektórych budynków zajmowanych przez szkoły, względnie inne instytucje — Ministerstwo Oświaty podaje poniższe wyjaśnienia.

Dekret z dnia 3 tycznia 1947 r. o uregulowaniu ubezpieczeń rzeczowych i osobowych (Dz. U. R. P. Nr 5, poz. 23) w art. 3 ust. 1 ustanawia na obszarze Państwa w zakresie ubezpieczeń rzeczowych przymus ubezpieczenia budowli od ognia.

Spod przymusu ubezpieczenia na podstawie § 3 rozporządzenia Ministra Skarbu z dnia 20 kwietnia 1948 r. wydanego w porozumieniu z Ministrami: Rolnictwa i Reform Rolnych, Administracji Publicznej i Ziem Odzyskanych o przymusowym ubezpieczeniu budowli od ognia (Dz. U. R. P. Nr 26, poz. 178) zostały wyjęte m. in. budowle stanowiące własność Państwa, budowle o charakterze tymczasowym lub przeznaczone na rozbiórkę oraz budowle opuszczone przez właścicieli i nieużytkowane. Z tego wynika, że budowle, które nie są budynkami, formalnie przejętymi na własność Państwa, choćby były użytkowane przez Państwo, instytucje i przedsiębiorstwa państwowe, podlegają przymusowemu ubezpieczeniu od ognia.

Do ubezpieczenia od ognia budynków jest obowiązany właściciel na podstawie § 6 wyżej wspomnianego rozporządzenia Ministra Skarbu z dnia 20 kwietnia 1948 r.

Pod pojęciem właściciela rozumieć należy również prawnych następców właściciela lub osoby prawa jego reprezentujące.

Jeżeli budynek został oddany na mocy obowiązujących przepisów prawnych w zarząd i użytkowanie, to w myśl art. 147 prawa rzeczowego z dnia 11 października 1946 r. użytkownik jest obowiązany ubezpieczyć rzecz na przypadek utraty lub uszkodzenia, jeżeli obowiązek taki wynika z zasad prawidłowej gospodarki.

W świetle wyżej podanych przepisów prawnych władze szkolne obowiązane są do ubezpieczenia i płacenia składek ubezpieczeniowych tylko od tych budynków, których użytkowanie przekazano formalnie władzom szkolnym. Budynki wynajęte ubezpiecza właściciel, który również opłaca składki ubezpieczeniowe.

Wobec tego, że obiekty stanowiące własność państwową wyjęte są spod przymusu ubezpieczenia od ognia, w budżecie Ministerstwa Oświaty nie są przewidziane żadne kredyty na opłacanie składek ubezpieczeniowych.

O ile w myśl zawartych umów lub obowiązujących przepisów koszta ubezpieczenia od ognia ponosi Skarb Państwa, wydatek pokrywać należy z § 5 „Pomieszczenia, poz. 2" komorne i świadczenia" odpowiednich działów i rozdziałów budżetu.

W przypadku zaistnienia wątpliwości co do tytułu własności budowli i wynikającego stąd ew. obowiązku ubezpieczenia, należy zasięgnąć opinii właściwego terytorialnie oddziału Prokuratorii Generalnej.

Z-ca Dyrektora Departamentu:
(—) Wł. Ozga

Poz. 154.

OKÓLNIK Nr 17
Ministerstwa Oświaty
z dnia 29 lipca 1948 r. (IV O-8445/48)
w sprawie zmiany nazwiska na dyplomach

W związku z zapytaniami szkół wyższych, jak należy postępować przy wydawaniu dyplomów czy świadectw ukończenia nauki wobec zmiany nazwiska absolwenta szkoły, Ministerstwo Oświaty niniejszym wyjaśnia:

Z chwilą zmiany nazwiska lub imienia przez absolwenta szkoły w trybie dekretu z dnia 10 listopada 1945 r. o zmianie i ustalaniu imion i nazwisk (Dz. U. R. P. Nr 56, poz. 310) lub przepisów wymienionych w art. 20 tegoż dekretu, wyplom czy świadectwo ukończenia nauki winno być wystawione przez szkołę na nazwisko względnie imię nowe. Zasadę powyższą szkoła winna stosować również i w wypadkach, gdy absolwent zwraca się do szkoły o wydanie duplikatu, czy odpisu dyplomu, lub świadectwa ukończenia nauki wobec jego zagubienia czy zniszczenia, a także nieodebrania we właściwym czasie.

W każdym wypadku absolwent, ubiegający się o wydanie dyplomu czy świadectwa ukończenia nauki na nowe nazwisko, winien do podania załączyć w oryginale lub odpisie, urzędownie poświadczonym, zezwolenie władzy na zmianę nazwiska lub imienia.

Minister:
(—) Dr St. Skrzeszewski

Kuratorium Okręgu Szkolnego Łódzkiego
Do wiadomości i stosowania.
Kierownik Oddz. Pers.
Łódź, dn. 7. VIII. 1948 r.
(—) W. Mirowski

Poz. 155.

OKÓLNIK Nr 165
Kuratorium Okręgu Szkolnego Łódzkiego
z dnia 23 lipca 1948 r. (Nr O-17295/48)
w sprawie walki z alkoholizmem

W wykonaniu pisma Ministerstwa Oświaty z dnia 5 lipca rb. podaję do wiadomości poniższe zarządzenie.

Wobec częstego stwierdzenia faktu używania alkoholu przez dzieci i młodzież szkolną, w trosce o wychowanie zdrowego psychicznie i fizycznie obywatela Polski Ludowej, wzywam cały ogół nauczycielstwa do wzmożenia wysiłków w walce z alkoholizmem wśród dzieci i młodzieży.

Na terenie szkół i zakładów wychowawczych sprzedaż i spożywanie alkoholu jest wzbronione. Nie wolno przetrzymywać napojów alkoholowych w lokalach szkolnych i zakładach, czy też czasowo używanych na cele imprez szkolnych, ani też przynosić alkoholu z zewnątrz.

Zabrania się również bezwzględnie jakimkolwiek osobom w stanie nietrzeźwym przebywania na terenie szkół, zakładów, kolonii letnich itp.

Używanie alkoholu przez osoby dorosłe na terenie szkół, świetlic czy kolonii jest również zabronione.

Powyższe dotyczy również dorosłych uczniów szkół powszechnych i średnich dla dorosłych, uniwersytetów ludowych i powszechnych oraz uczestników świetlic.

Dotyczy to także osób, przybywających spoza zakładu, czy szkoły. Przypominam jednocześnie, że pomieszczenia szkolne nie mogą być udzielane na imprezy publiczne, połączone ze spożywaniem alkoholu.

Za dopilnowanie powyższego czynię osobiście odpowiedzialnymi Inspektorów i Dyrektorów szkół oraz Kierowników zakładów i placówek wszelkiego typu podległych tutejszemu Kuratorium.

Za Kuratora Okręgu Szkolnego:
(—) *Jan Zaczek*
Naczelnik Wydziału.

Poz. 156.

KOMUNIKAT
w sprawie zamawiania pieczęci urzędowych.

Mennica Państwowa na podstawie trzyletniego doświadczenia okresu powojennego stwierdziła duże uciążliwości w systemie zaopatrywania szkół (zwłaszcza szkół powszechnych) w pieczęcie urzędowe.

Uciążliwości te są następujące:

1. Kierownictwa szkół a często i Inspektoraty Szkolne przesyłają zamówienia na pieczęcie b e z p o ś r e d n i o do Mennicy Państwowej, z pominięciem Kuratoriów, a więc wbrew przepisom § 17 rozporządzenia Prezydenta R.P. z dnia 20 czerwca 1928 r. o pieczęciach urzędowych (Dz. Ustaw R. P. Nr 65, poz. 593). Zachodzi wskutek tego konieczność ustawicznej korespondencji i pouczania zainteresowanych o ustawowym trybie postępowania.

2. Zdarza się często, że Kuratoria Okręgów Szkolnych, albo nie wnikając w treść otrzymanych od szkół zamówień, kierują je do Mennicy bez dokonania potrzebnych poprawek tekstu pieczęci, albo też udzielają zainteresowanym szkołom „zezwoleń” na zamówienie pieczęci w Mennicy Państwowej, przy czym zamówienia szkół zatrzymują u siebie, zaś kopie wydanych „zezwoleń” przesyłają pod adresem Mennicy. Taki tryb postępowania jest wyraźnie sprzeczny z powołanymi wyżej przepisami prawnymi.

3. W chwili obecnej znajduje się w magazynie Mennicy Państwowej około 100 sztuk pieczęci szkolnych wykonanych na podstawie otrzymanych zamówień, które to pieczęcie nie zostały wykupione przez odnośne szkoły bądź to z braku kredytów na ten cel, bądź to z powodu likwidacji szkół, bądź to z różnych innych — niezależnych od Mennicy przyczyn. Tego rodzaju niekończące się wypadki przynoszą poważne straty materialne Mennicy Państwowej.

Dla uniknięcia na przyszłość wypadków wymienionych pod 3., Mennica Państwowa wykonywać będzie pieczęcie dla szkół na następujących warunkach:

a) dokładnie i czytelnie sporządzone zamówienia — z podaniem dokładnego adresu zamawiającego — kierowane będą do Mennicy Państwowej tylko przez władze szkolne II instancji,

b) należności za zamawiane pieczęcie regulowane będą równocześnie z wysyłką zamówienia według obowiązującego cennika; w razie zmiany cennika, ewentualna różnica in plus zostanie pobrana przez zaliczenie pocztowe, a różnica in minus zostanie przekazana zamawiającemu,

c) do poszczególnych zamówień dołączone będą odpisy dowodów wpłaty należności, bądź stwierdzenie w treści zamówienia, że należność została przekazana.

Jako należność rozumie się: cena pieczęci według załączonego cennika plus koszty opakowania i przesyłki pocztowej, które dla paczek zawierających od jednej do trzech pieczęci wynoszą obecnie od 120 do 180 zł.

Należności od zamówienia należy wpłacać na konto czekowe w PKO Nr I-54026 lub przekazem pocztowym pod adresem: Mennica Państwowa, Warszawa-Praga, ul. Markowska 18, tel. 4121, a na odcinkach przekazów wskazywać wyraźnie: nazwę szkoły, imię i nazwisko oraz dokładny adres wpłacającego, tudzież tytuł wpłaty.

Ministerstwo Oświaty zwraca szczególną uwagę na stosowanie przy zamówieniach warunków wymienionych w punktach a)—c), jako gwarantujących właściwe i sprawne wykonanie, przypominając równocześnie, iż w myśl rozporządzenia Ministra W. R. i O. P. z dnia 2 listopada 1931 r. (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr 11, poz. 127) wydanego na podstawie cytowanego na wstępie rozporządzenia Prezydenta R. P. — b e z p o ś r e d n i o m o g ą z a m a w i a ć pieczęcie w Mennicy Państwowej Ministerstwo Oświaty oraz władze, urzędy, zakłady i instytucje bezpośrednio mu podległe (Kuratoria, Szkoły Akademickie i wyższe, Archiwa itp.). Inne urzędy, zakłady, szkoły i instytucje szkolne zaopatrują się w pieczęcie urzędowe przez swe władze bezpośrednio

przełożone, które przed przekazaniem zamówienia Mennicy ustalają treść napisu w otoku, podają w miarę konieczności adres odbiorcy oraz wskazują, kto i kiedy dokonał wpłaty należności na mające się wykonać pieczęcie (pkt. c).

Poniżej podaje się obowiązujący cennik Mennicy Państwowej Nr 3. (Dn. 18. III. 1948 r. Nr I A-22512/47).

MENNICA PAŃSTWOWA
Warszawa-Praga,
ul. Markowska 18. tel. 4121
PKO I-54026.

Cennik Nr 3
wyrobów typowych produkowanych w Mennicy Państwowej
ważny od dnia 16 czerwca 1947 r.

Warunki wykonania zamówień

W zakres produkcji Mennicy Państwowej poza wybijaniem monet wchodzi wyrób następujących grup przedmiotów:

wyrób pieczęci urzędowych dla władz, urzędów, instytucji i przedsiębiorstw państwowych;

wyrób przedmiotów służących do zabezpieczeń urzędowych (kamienie do plombownic, znaczki probiercze, cechowniki stalowe, stemple do wypalania na drzewie itp.);

wyrób tablic metalowych z napisami oznaczającymi nazwy władz, urzędów, zakładów, instytucji i przedsiębiorstw państwowych.

Jako pieczęcie urzędowe rozumie się pieczęcie objęte Rozp. Prez. R. P. z 13. XII. 1927 r. (Dz. U. R. P. Nr 115, poz. 980) oraz Rozp. z dnia 20. VI. 1928 r. (Dz. U. R. P. Nr 65, poz. 593).

W myśl okólnika Prezesa Rady Ministrów z dnia 25 września 1946 r. Nr 40 pieczęcie urzędowe mogą być wyrabiane jedynie przez Mennicę Państwową.

Zamówienia na wykonanie pieczęci urzędowych dokonywać mogą w myśl powołanych przepisów tylko władze naczelne oraz władze, urzędy i instytucje podległe bezpośrednio władzom naczelnym (władze II instancji).

Dla uniknięcia powtarzających się ciągle nieporozumień co do właściwości władz uprawnionych do zamawiania pieczęci, a także dla przyśpieszenia terminów wykonania pieczęci, wszystkie zainteresowane władze naczelne oraz władze i instytucje bezpośrednio podległe władzom naczelnym proszone są o ścisłe zachowanie trybu ustawowego postępowania przy zamawianiu pieczęci i o sporządzanie zamówień w dwóch egzemplarzach, przy czym zaleca się dokonywanie zamówień zbiorowych z powiatów lub okręgów na pieczęcie o podobnym brzmieniu tekstów (szkoły, zarządy gminne, urzędy stanu cywilnego itp.).

Przedmioty służące do dokonywania zabezpieczeń i cech urzędowych wykonywane są jedynie na zamówienie właściwych władz.

Na żądanie władz sądowych i prokuratorskich Mennica Państwowa przeprowadza ekspertyzy i wydaje orzeczenia co do autentyczności pieczęci oraz wymienionych wyżej przedmiotów kontrolnych.

Mennica Państwowa przyjmuje ponadto zamówienia i wykonuje w swych warsztatach w skali masowej wszelkiego rodzaju przedmioty artystyczno-grawerskie, przedmioty tłoczone w metalu i przedmioty artystyczno-odlewnicze (medale, żetony, znaczki, plakiety itd.).

Odrębnym działem produkcji Mennicy Państwowej jest wyrób wszelkiego rodzaju stempli kauczukowych.

Ceny wykonania przedmiotów typowych objęte są cennikiem i obowiązują od daty jego ważności.

Ceny wykonania wszelkich innych przedmiotów — do indywidualnego omówienia ustnie lub w drodze korespondencyjnej.

O ile nie umówiono inaczej, rachunki za wykonane zamówienia płatne w kasie Mennicy przy odbiorze zamówienia.

We wszystkich innych wypadkach należności z rachunków Mennicy płatne są najpóźniej w ciągu 14 dni, licząc od daty ich wystawienia — wpłatą lub przelewem na konto czekowe PKO Nr I-54026 ze wskazaniem numeru naszego rachunku, o co Dyrekcja Mennicy uprzejmie prosi swoich zleceniodawców.

Wysyłkę zamówień zamiejscowych uskutecznia się zasadniczo za pobraniem pocztowym z doliczeniem kosztów opakowania i portoriów.

Otrzymane zamówienia Mennica wykonuje w kolejności ich wpływu, a przeciętny termin wykonania drobnych zamówień waha się w granicach od 10 do 30 dni. Jednakże z powodu sporadycznych wypadków wpływu masowych zamówień Mennica nie przyjmuje odpowiedzialności za zwłokę, o ile ścisłe dotrzymanie terminu nie zostało umówione przy przyjęciu zamówienia.

Stemple kauczukowe wykonuje się w ciągu dwóch do siedmiu dni.

Mennica Państwowa, mając wieloletnie doświadczenie w dziedzinie produkcji przedmiotów wyżej określonych i dysponując wysoko kwalifikowanym personelem, przyjmuje odpowiedzialność za ścisłość i poziom technicznego wykonania zamówień zgodnie z treścią zlecenia lub złożonych rysunków.

W stosunkach prywatno-prawnych właściwymi do rozstrzygania sporów są sądy powszechne w m. st. Warszawie.

Dyrekcja Mennicy Państwowej

L. p.	NAZWA PRZEDMIOTU	Zł
1.	Pieczęć do tuszu ręczna, okrągła z godłem państwowym, tekst dwuwierszowy na otoku o średnicy 46, 39 i 36 mm .	1600
1a.	Pieczęć jak wyżej o średnicy 20 mm .	1550
2.	Pieczęć do tuszu ręczna, okrągła z godłem państwowym, tekst jednowierszowy na otoku o średnicy 46, 39 i 36 mm .	1000
3.	Pieczęć do tuszu ręczna, okrągła z godłem państwowym, o średnicy 20 mm (do	

legitymacyj, czeków itp.) 830
4. Pieczęć okrągła do laku z godłem państwowym o średnicy 30 mm . . . 400
5. Pieczęć do tuszu ręczna listowa, prostokątna, owalna lub ośmiokątna z godłem państwowym o wymiarach: 45×36 mm, 40×32 mm i 35×28 mm 1220
6. Pieczęć do tuszu ręczna, owalna lub ośmiokątna z godłem państw. o wymiarach 25×20 mm 1000
7. Pieczęć do laku z godłem państwowym owalna o wymiarze 34×24 mm . . 440
8. Datownik stalowy 3570
9. Kamienie do plombownic płaskie, za parę 430
10. Kamienie do plombownic z odciskiem wklęsłym, za parę 560
11. Kamienie do plombownic z „kołnierzem", za parę 980
12. Klisze stalowe dla PMT dwustronne . 2500
13. Klisze stalowe dla PMT jednostr. . 1350
14. Pierścień stalowy dla PMT 900
15. Rdzeń do lakownicy dla PMS . . . 450
16. Stempel do wypalania na drzewie z godłem państwowym 650
17. Cechownik stalowy z godłem państwowym do cechowania metalu 1600
18. Pieczęcie suche do tłoczenia w papierze z godłem państwowym bez względu na tekst, za parę 1800
19. Praska dwuramienna do tłoczenia suchych pieczęci 7500
20. Facsimile wykonane w metalu (zależnie od rodzaju podpisu) . . . zł 600 do 2400
21. Uchwyt metalowy (skrzydełkowy) do pieczęci kieszonkowych (prócz normalnej ceny pieczęci) 500
22. Futerał aluminiowy do pieczęci kieszonkowych 420
23. Stemple kauczukowe (wymiary normalne) za wiersz 60
24. Tablica metalowa z nazwą instytucji, wymiar do 15 dcm² (typ A) 1750
25. Tablica metalowa z nazwą instytucji, wymiar od 16 dcm² do 22 dcm² (typ B) 2180
26. Tablica metalowa z nazwą instytucji, wymiar powyżej 22 dcm² (typ C) . . 2900

Poz. 157.

KOMUNIKAT

w sprawie dodatków rodzinnych i zasiłków rodzinnych.

1. W ślad za pismem okólnym z dnia 12 lutego 1948 r. Nr I Pers-2851/48 w sprawie zasiłków rodzinnych i składek ubezpieczenia rodzinnego Ministerstwo Oświaty pismem z dnia 4. III. 1948 r. Nr I Pers-4520/48 podało do wiadomości i stosowania zawarte w piśmie okólnym Ministerstwa Skarbu z dnia 24 lutego 1948 r. Nr D. III. 1899/2/48 następujące zarządzenia Ministra Skarbu:

II. Pracownikom ryczałtowym, pobierającym wynagrodzenie zgodnie z zarządzeniem Ministerstwa Skarbu z dnia 21 października 1947 r. Nr D. III. 8495/2/47, o ile do ryczałtu wliczono dodatki rodzinne, winny być ryczałty odpowiednio obniżone, w zamian za otrzymywane obecnie poza wynagrodzeniem zasiłki rodzinne.

W zasadzie nie wymaga to formalnej zmiany umowy służbowej.

III. Zgodnie z § 42 a rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 19 grudnia 1933 r. (Dz. U. R. P. Nr 102, poz. 781) w brzmieniu noweli z dnia 13 czerwca 1946 r. (Dz. U., poz. 179) dodatki rodzinne przysługują funkcjonariuszom państwowym na dzieci uczęszczające do szkół bez względu na wiek, podczas gdy w myśl przepisów o ubezpieczeniu rodzinnym, zasiłki rodzinne przysługują na dzieci uczęszczające do szkół średnich do ukończenia 21 roku życia, zaś na dzieci uczęszczające do szkół wyższych do ukończenia 24 roku życia. Na dzieci uczęszczające do szkół w wieku ponad te granice przyznaje się nadal dodatek rodzinny w dotychczasowym charakterze i w wysokości 200 zł miesięcznie.

IV. Treść przedostatniego ustępu zarządzenia Ministerstwa Skarbu z dnia 31 stycznia 1948 r. Nr D. III. 858/2/48 zmienia się, jak następuje:

„Analogiczne zasady dotyczące asygnowania i wypłaty zasiłków rodzinnych mają zastosowanie do pracowników płatnych z kredytów rzeczowych i specjalnych z tym, że rozliczenie pracodawców z ubezpieczalniami społecznymi następuje bezpośrednio i że władzom ubezpieczalni przesyłane są prócz „zestawienia" również drugie egzemplarze „szczegółowego wykazu" listy wypłat".

2. W związku z powyższym Min. Oświaty wyjaśniło, że zarządzenie Ministerstwa Skarbu z dnia 21 października 1947 r. Nr D.III. 8495/2/47 dotyczy pracowników administracyjnych i zostało podane do wiadomości pismem okólnym Min. Oświaty z dnia 24 stycznia 1948 r. Nr I Pers-21219/47. O ile przy ustalaniu wysokości wynagrodzenia pracownika ryczałtowego brano pod uwagę dodatek rodzinny, ryczałt należy obniżyć o tę kwotę, która była wliczona do ryczałtu jako równoważnik dodatku rodzinnego funkcjonariuszów państwowych.

Przepisy prawne ustanawiające dodatek rodzinny do uposażenia funkcjonariuszów państwowych nie zostały uchylone, natomiast uległy zawieszeniu uprawnienia funkcjonariusza do dodatku rodzinnego na tych członków rodziny, na których przysługuje mu zasiłek rodzinny na mocy dekretu z dnia 28 października 1947 r. o ubezpieczeniu rodzinnym (Dz. U. R. P. Nr 66, poz. 414). Ponieważ na dzieci w wieku ponad 21 lat uczęszczające do szkoły średniej oraz dzieci w wieku ponad 24 lata uczęszczające do szkoły wyższej funkcjonariusz nie ma uprawnień do zasiłku rodzinnego, przeto należy mu wypłacać dodatek rodzinny w myśl postanowień § 42, a rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 19 grudnia

1933 r. (Dz. U. R. P. Nr 102, poz. 781) w brzmieniu nadanym rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 13 czerwca 1946 r. (Dz. U. R. P. Nr 28. poz. 179) oraz rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 20 grudnia 1947 r. (Dz. U. R. P. Nr 3/1948, poz. 17).

Wymienione wyżej w p. IV zarządzenie Ministerstwa Skarbu z dnia 31 stycznia 1948 r. Nr D. III. 858/2/48 dotyczy ubezpieczenia rodzinnego i zostało podane do wiadomości przy piśmie okólnym Ministerstwa Oświaty z dnia 12 lutego 1948 roku Nr I Pers-2851/48 w sprawie zasiłków rodzinnych i składek ubezpieczenia rodzinnego. (Nr I Pers-4520/48).

Poz. 158.

KOMUNIKAT

w sprawie zniżek godzin nauczania dla nauczycieli

W związku z wątpliwościami, jakie powstały przy stosowaniu wytycznych zawartych w okólniku Ministerstwa Oświaty z dnia 8 września 1947 roku Nr 35, w sprawie zniżek godzin nauczania dla nauczycieli, Ministerstwo Oświaty pismem z dnia 8 marca 1948 r. Nr I Pers-25456/47 wyjaśniło, że dotychczasowe zniżki godzin, przewidziane w obowiązujących rozporządzeniach i zarządzeniach Ministra Oświaty, powinny być nadal stosowane.

Zgodnie z powyższym należy stwierdzić, że np. przewidziane w rozporządzeniach Ministra W. R. i O. P. z dnia 10. VIII. 1937 r. (B. P. 18267/37, Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. nr 10, poz. 316), oraz z dnia 8.IV. 1947 r. (Nr I Pers-4105/47, Dz. Urz. Min. Oświaty Nr 5, poz. 95), zniżki godzin dla instruktorów, kierowników ognisk metodycznych i na inne cele, w tych rozporządzeniach przewidziane obowiązują nadal.

Dotyczy to również instruktorów spółdzielni uczniowskich i wychowania spółdzielczego, których zniżki uregulowano instrukcją z dnia 17. I. 1946 r. (Nr III-117/46, Dz. Urz. Min. Oświaty nr 1, poz. 12).

Zniżka godzin nauczania dla instruktorów spółdzielczych w odniesieniu do nauczycieli wszystkich typów szkół może wynosić nie mniej niż 10 godzin i nie więcej niż dwie trzecie obowiązującego wymiaru godzin nauczania tygodniowo.

Wysokość udzielanych zniżek godzin powinna być uzależniona od ilości szkół i młodzieży w szkołach w danym powiecie.

Ministerstwo dodało, że celem okólnika Ministerstwa było skasowanie masowego udzielania przez Kuratoria zniżek godzin, które nie znajdowały uzasadnienia w obowiązujących przepisach prawnych; np. Kuratoria udzielały zniżek w celu: objęcia kierownictwa kinofikacji, p. o. wójta, prac w powiatowej radzie, zw. zaw., prowadzenia internatu, celem umożliwienia pełnienia obowiązków zastępstwa dyrektora itp.

(Nr I Pers-25456/48).

Poz. 159.

KOMUNIKAT

w sprawie Akcji Zbiórki Złomu

Centrala Złomu, po przeprowadzeniu jesiennej kampani zbiórki złomu, która w czasie od 15 października do 20 listopada 1947 r. dała w sumie: złomu żelaza i druzgu żeliwnego 21 260 ton, złomu metali kolorowych 1 225 ton, w czym udział młodzieży szkolnej wyraża się cyfrą 2 543 ton (11,4 %), przystąpiła obecnie do zorganizowania Stałej Społecznej Akcji Zbiórki Złomu, co pozwoli w większej niż dotychczas mierzę na planowanie i usprawnienie dostawy złomu do fabryk i hut.

Doceniając duże znaczenie powyższej akcji, która racjonalnie przeprowadzona pozwoli państwu naszemu zaoszczędzić dewizy, wydatkowane dotąd na import złomu do Polski, Ministerstwo pismem z dnia 22 marca 1948 r. Nr VI W-762/48 zaleciło w dalszym ciągu organizowanie udziału młodzieży szkolnej w przprowadzanej akcji. Dla lepszego zorientowania młodzieży w sensie i znaczeniu akcji zbiórki złomu, zaleciło przeprowadzenie w szkole, zwłaszcza na lekcjach nauki o Polsce i świecie współczesnym lub geografii, pogadanek, omawiających wartość złomu jako surowca i zastosowanie złomu w naszej gospodarce.

Dla usprawnienia przeprowadzanej przez młodzież akcji i ścisłego jej skoordynowania z pracą Komitetów Społecznych przy Radach Narodowych, wskazane jest, aby do Komitetów tych weszli przedstawiciele Kuratoriów i kierownictw szkół. (Nr VI W-762/48).

Poz. 160.

KOMUNIKAT

w sprawie ułatwienia uczenia się uczniom szkół dla dorosłych

Ministerstwo, biorąc pod uwagę trudne warunki pracy umysłowej (przede wszystkim ze względów mieszkaniowych) uczniów szkół dla dorosłych, poleciło Kuratoriom pismem z dnia 13. III. 1948 r. Nr V KD-318/48 umożliwienie uczniom, zwłaszcza V i VI semestru, pracy samokształceniowej, przygotowywania się do lekcyj i egzaminów, opracowywania referatów, przez udostępnienie im jednej z sal szkolnych również poza godzinami zajęć szkolnych oraz w dni wolne od nauki (niedziele i święta).

Kierownictwo ew. nadzór (opiekę) nad grupą uczących się sprawować winien w zasadzie jeden z nauczycieli lub delegat samorządu szkolnego.

W razie objęcia dodatkowych czynności przez nauczycieli (poradnictwo, pomoc w nauce, kierowanie pracą grupy) — Ministerstwo zezwoliło na opłacanie tych czynności w państwowych szkołach powszechnych i średnich dla dorosłych, jako godzin n a d l i c z b o w y c h z dz. X, § 1, poz. 3 w wymiarze n i e w y ż s z y m jednak niż 4 godziny tygodniowo dla szkoły wg ustalonych norm

wynagrodzenia za godziny nadliczbowe i w ramach przyznanych Kuratorium kredytów.

(Nr V KD-318/48).

Poz. 161.

KOMUNIKAT

w sprawie egzaminu ukończenia szkoły średniej dla dorosłych

Celem ostatecznego uregulowania sprawy zdawania egzaminu ukończenia trzyletniej szkoły średniej dla dorosłych przez uczniów, którzy nie osiągnęli właściwego wieku, Ministerstwo pismem z dnia 2. III. 1948 r. Nr V KD-307/48 ustaliło, co następuje:

1. Uczniom, którzy nie ukończyli 21 roku życia i których różnica wieku wynosi w bieżącym roku szkolnym więcej niż pięć miesięcy (1 semestr), zezwala się w dalszym ciągu na zdawanie egzaminu ukończenia trzyletniej szkoły średniej dla dorosłych według regulaminu wprowadzonego zarządzeniem z dnia 11. XII. 1947 r. Nr V KD-1784/47 (Dz. Urz. Min. Oświaty Nr 13, poz. 311)— najpóźniej jednak w terminie letnim roku szkolnego 1947/48.

2. Wszyscy inni uczniowie poniżej ustalonej granicy wieku winni być z początkiem roku szkolnego 1948/49 przesunięci do klas rocznych dla młodzieży pracującej zawodowo względnie klas semestralnych dla młodzieży opóźnionej wiekiem.

W wypadku niemożności zorganizowania tych klas mogą Kuratoria udzielać indywidualnie zezwolenia pracującym zawodowo młodocianym na korzystanie przez nich z nauki w szkołach średnich dla dorosłych, jednak tylko jako hospitantom, obowiązanym do zdawania egzaminu ukończenia szkoły średniej dla dorosłych w charakterze eksternistów według regulaminu wprowadzonego zarządzeniem z dnia 25. II. 1939 r.

Wytyczne powyższe podyktowane są intencją umożliwienia osobom, które dawniej zostały do szkoły przyjęte, ukończenia jej w najbliższym okresie czasu, młodocianym zaś — umożliwienia pobierania systematycznej całorocznej nauki w szkołach organizowanych specjalnie dla młodzieży pracującej zawodowo.

O powyższym zechcą Kuratoria bezzwłocznie zawiadomić wszystkie Dyrekcje szkół średnich ogólnokształcących dla dorosłych.

(Nr V KD-307/48).

Poz. 162.

KOMUNIKAT

w sprawie nabywania blankietów legitymacji służbowych

Ministerstwo Oświaty podało do wiadomości pismem z dnia 26. IV. 1948 r. Nr I. Pers-8757/48, iż wpłaty za legitymacje służbowe do sumy 50 000 złotych wpłacać należy na konto Centrali Druków — PKO Warszawa I-4502, powyżej 50 000 złotych na konto Centrali Druków — BGK Warszawa P. 20a/16. (Nr I Pers-8757/48)

Poz. 163.

KOMUNIKAT

w sprawie likwidacji referatów zaopatrzenia nauczycieli

W związku z pismem okólnym Ministerstwa Oświaty z dn. 20 kwietnia 1948 r. I. Plan-7426/48, polecającym likwidację dotychczasowych referatów zaopatrzenia nauczycieli, Ministerstwo Oświaty pismem z dnia 22 kwietnia 1948 r. I. Pers-8008/48, zarządziło odwołanie z dniem 15 maja 1948 r. do właściwych szkół wszystkich tych nauczycieli, którzy zostali przydzieleni do pełnienia czynności referentów zaopatrzenia nauczycieli w Kuratorium i w poszczególnych Inspektoratach Szkolnych, lub którzy korzystają obecnie z urlopów płatnych, udzielonych im w celu umożliwienia pełnienia wspomnianych czynności.

Urzędnicy administracyjni, którzy zostali zaangażowani na stanowiska referentów zaopatrzenia nauczycieli, winni być również odwołani od pełnienia tych czynności i jednocześnie przydzieleni do pracy w innym dziale służby. Gdyby zaś w innym dziale służby nie było dla nich wolnych miejsc, należy rozwiązać z nimi stosunek służbowy z zachowaniem warunków i terminów, przewidzianych w odnośnych przepisach służbowych.

Kuratoria Okręgów Szkolnych mają nadesłać w terminie do dnia 1 czerwca br. sprawozdanie o wykonaniu tego zarządzenia.

(Nr I. Pers-8008/48).

Poz. 164.

KOMUNIKAT

w sprawie egzaminów końcowych w szkołach zawodowych

1. Ministerstwo Oświaty wyjaśniło pismem z dnia 4 maja 1948 r. Nr III OK-2251/48, że w bieżącym roku szkolnym nie będzie egzaminów szkolnych końcowych w gimnazjach zawodowych i publicznych średnich szkołach zawodowych. Świadectwa ukończenia szkoły otrzymują absolwenci na podstawie ocen rocznych.

2. Egzaminy czeladnicze zdają absolwenci gimnazjów przemysłowych zgodnie z obowiązującymi przepisami przed Komisjami Egzaminacyjnymi (z udziałem delegatów Izb Rzemieślniczych), powołanymi przez Kuratoria Okręgów Szkolnych.

3. Wobec tego, że nie wszystkie wnioski Kuratoriów Okręgów Szkolnych o nadanie prywatnym szkołom zawodowym uprawnień szkół państwowych zostały dotąd załatwione, a to wobec trudności powojennych szkół i w związku z tym konieczności skrupulatnego zbadania funkcjonowania tych szkół, co z konieczności pociąga za sobą zwłokę w załatwieniu niektórych wniosków Kuratoriów — Ministerstwo Oświaty mając na względzie dobro młodzieży uczęszczającej do niepaństwowych liceów zawodowych, upoważniło Obywateli Kuratorów Okręgów Szkolnych do decydowania w roku szkolnym 1947/48 we własnym

zakresie działania o tym, czy w podległych im prywatnych liceach zawodowych, które nie posiadają uprawnień szkół państwowych, egzaminy końcowe mają być przeprowadzone według przepisów, odnoszących się do egzaminów końcowych w liceach państwowych, czy też według regulaminu egzaminu dojrzałości dla eksternów w liceach zawodowych. Przy rozpatrywaniu tych spraw należy mieć na uwadze całokształt okoliczności związanych z funkcjonowaniem danej szkoły.

4. Ministerstwo Oświaty nadmieniło, że zdającego egzamin dojrzałości w liceach zawodowych obowiązuje egzamin ustny z nauki o Polsce i świecie współczesnym.

5. W sprawie udziału czynnika społecznego w Komisjach Egzaminacyjnych obowiązuje nadal treść pisma Ministerstwa Oświaty z dnia 13. V. 1947 r. Nr II Śr-2416/47 (Dz. Urz. Min. Oświaty Nr 6, poz. 143).

6. W sprawie opłat za egzaminy oraz wynagrodzenia członków państwowych komisji egzaminacyjnych w szkołach zawodowych obowiązuje punkt 5 pisma Ministerstwa Oświaty z dnia 12. V. 1947 r. Nr III OK-2205/47.

7. W sprawie opłat za egzaminy wstępne w szkołach zawodowych obowiązuje pismo Ministerstwa Oświaty z dnia 25. VI. 1947 r. Nr III OK-2644/47. (Nr III OK-2251/48).

Poz. 165.

KOMUNIKAT

w sprawie praktyk nauczycieli szkół zawodowych

Jak wykazały spostrzeżenia poczynione w czasie wizytowania szkół zawodowych, niektórzy nauczyciele szkół zawodowych wykazują niedostateczną znajomość współczesnego życia gospodarczego. Wyraża się to w przestarzałej i nieraz nieaktualnej tematyce omawianych z młodzieżą zagadnień gospodarczych i braku wiadomości o nowoczesnych zdobyczach technicznych i organizacyjnych.

Głębokie przemiany, jakie zaszły i nadal zachodzą w strukturze gospodarczej kraju i stały rozwój gospodarstwa uspołecznionego w postaci rozbudowy przedsiębiorstw państwowych, samorządowych i spółdzielczych, wymagają uwzględnienia w kształceniu zawodowym zachodzących zmian społecznych, technicznych i organizacyjnych.

Celem zaznajomienia się z tymi zmianami nauczyciele przedmiotów zawodowych powinni odbywać krótkie praktyki w odpowiednich przedsiębiorstwach uspołecznionych oraz w instytucjach gospodarczych i urzędach.

Kuratoria Okręgów Szkolnych powinny zachęcać nauczycieli szkół zawodowych do odbywania wspomnianych praktyk, przy czym najwłaściwszym do tego celu jest okres wakacyjny. W niektórych przypadkach, np. gdy nauka w szkole odbywa się w godzinach, gdy praktyka może być odbywana w godzinach popołudniowych, albo gdy mogą być za praktykującego nauczyciela zorganizowane odpowiednie zastępstwa w szkole, praktyka może odbywać się w ciągu roku szkolnego. Urlopowanie nauczyciela w ciągu roku szkolnego dla celów praktyki wymaga zgody Ministerstwa Oświaty.

Ministerstwo przyjęło zasadę, że praktyką w sektorach uspołecznionych winien wykazać się każdy nauczyciel przedmiotów zawodowych, przy czym na sektor państwowy powinien być położony nacisk odpowiedni do znaczenia tego działu gospodarczego. Realizacja wysuniętej zasady musi być rozłożona na dłuższy okres czasu i winna opierać się na dobrowolnej inicjatywie nauczycieli, wynikającej ze zrozumienia zagadnienia.

Miejsce praktyki powinni wyszukiwać sobie i pozyskiwać sami nauczycele, wykorzystując swoje kontakty z życiem gospodarczym. Dyrekcje szkół i Kuratoria powinny inicjatywie nauczycieli udzielić jak najdalej idącego poparcia. Kuratoria powinny w tych sprawach wejść w kontakt z terytorialnymi Okręgowymi Komisjami Związków Zawodowych, ze Zjednoczeniami i Centralnymi Zarządami Przemysłu Państwowego oraz z Okręgowymi Zarządami Organizacji Spółdzielczych. W razie napotkania trudności w uzyskaniu odpowiedniej praktyki, należy o tych trudnościach informować Ministerstwo Oświaty. Poszczególni nauczyciele mogą również, w razie niemożliwości uzyskania praktyki, kierować do Ministerstwa Oświaty drogą służbową prośby o przydział praktyk, wskazując rodzaj potrzebnej praktyki i pożądany okres jej odbycia. Zgłoszenia na okres wakacyjny 1948 roku powinny wpłynąć do Ministerstwa Oświaty najpóźniej do dnia 10 maja br.

Odbycie praktyki winno być zanotowane w aktach personalnych. Z odbytej praktyki nauczyciele winni złożyć w Dyrekcji Szkoły zwięzłe sprawozdanie pisemne. Doświadczenia i spostrzeżenia z praktyk należy wzajemnie wymieniać na posiedzeniach Rad Pedagogicznych i na konferencjach rejonowych.

Należy dążyć do pozyskania płatnych praktyk nauczycielskich, przy czym wysokość wynagrodzenia powinna pokrywać koszty utrzymania w miejscu praktyki.

Kuratoria, współdziałając w organizacji praktyk nauczycielskich, winny komunikować Ministerstwu swoje doświadczenia, a to celem ich późniejszego wykorzystania dla udoskonalenia akcji. (Nr III OK-2034/48).

Poz. 166.

KOMUNIKAT

w sprawie sprzedaży i naklejania znaczków Towarzystwa Burs i Stypendiów na świadectwach szkolnych

Przychylając się do prośby Zarządu Głównego Towarzystwa Burs i Stypendiów R. P. Minister Oświaty pismem z dnia 20. IV. 1948 r. Nr II Śr-458/48 zezwolił na sprzedaż w szkołach i naklejanie na świadectwach szkolnych znaczków

T. B. S. w cenie 10 i 20 złotych pod warunkiem, że nabywanie znaczków przez uczniów będzie zupełnie dobrowolne.

Fundusz uzyskany ze sprzedaży tych znaczków przeznaczony ma być wyłącznie na stypendia dla niezamożnej młodzieży. Sprzedaż znaczków powinna odbywać się dwa razy w ciągu roku szkolnego, a mianowicie przy wydawaniu świadectw półrocznych i rocznych.

Jednocześnie Minister Oświaty wezwał podległe urzędy i szkoły do przyjścia z pomocą Towarzystwu Burs i Stypendiów R. P. w rozprowadzaniu i sprzedaży znaczków oraz przy przekazywaniu zebranych pieniędzy." (Nr II Śr-458/48).

Poz. 167.

KOMUNIKAT

w sprawie udzielania urlopów dla dokończenia nauki w szkole

W związku z zapytaniami uczniów, kształcących się w szkołach dla dorosłych, dotyczącymi udzielania urlopów zwłaszcza przed egzaminami dojrzałości przez zakłady pracy, Ministerstwo Oświaty pismem z dnia 26 kwietnia 1948 r. nr V KD 601/48 zwróciło uwagę na okólnik nr 33 Prezesa Rady Ministrów z dnia 10 września 1946 r. nr O. III.-27/6 w sprawie zasad udzielania urlopów pracowniczych (Dz. Urz. Min.Ośw. z 1946 r. Nr 11, poz. 353).

Okólnik ten z rozdz. II, p. 1a przewiduje poza urlopem wypoczynkowym udzielanie urlopów płatnych również „celem dokończenia nauki w szkole".

Dyrekcje szkół winny ułatwić uczniom wnoszenie odpowiednich podań do ich władz przełożonych m. in. przez wydawanie odpowiednich zaświadczeń i opinii o postępach osiąganych w szkole, terminach egzaminów itd.

(Nr V KD-601/48).

Poz. 168.

KOMUNIKAT

w sprawie przyjmowania do liceum uczniów szkół dla dorosłych

W związku z określeniem przez Ministerstwo granicy wieku w szkołach średnich ogólnokształcących dla dorosłych (Dz. Urz. Nr 2 z r. 1947, poz. 41) część młodzieży z tych szkół musi przejść do normalnych szkół średnich ogólnokształcących ze względu na nieodpowiedni wiek.

Ponieważ podstawowym warunkiem przyjęcia kandydata do liceum ogólnokształcącego jest posiadanie małej matury (Dz. Urz. Min. WR i OP Nr 3 z r. 1937, poz. 59), jedno z Kuratoriów zapytało, czy zaświadczenie z ukończenia czwartego semestru szkoły dla dorosłych w przypadkach, o których mowa wyżej, może być uznane za równoważne z małą maturą. W związku z tym Ministerstwo Oświaty pismem z dnia 24. V. 1948 r. Nr II Śr-1508/48 wyjaśniło, że zaświadczenie takie nie może być uznane za równoważne z małą maturą, niemniej jednak może być podstawą do przyjęcia do liceum po zdaniu — w trakcie pracy szkolnej najpóźniej jednak w ciągu I półrocza uzupełniających egzaminów. Egzaminy te składają się z części piśmiennej i ustnej, przy czym do egzaminu ustnego nie może być dopuszczony kandydat, który otrzymał oceny niedostateczne z dwu przedmiotów. Na wydziale humanistycznym egzamin piśmienny obejmuje język polski i język obcy nowożytny lub język łaciński (do wyboru), egzamin ustny obejmuje: język polski i historię; na wydziale matematyczno - fizycznym i przyrodniczym egzamin piśmienny obejmuje: język polski i matematykę, egzamin ustny: język polski i fizykę lub chemię. Do przeprowadzenia powyższych egzaminów Kuratoria upoważniają dyrekcje państwowych szkół średnich ogólnokształcących.

(Nr II Śr-1508/48).

Poz. 169.

INSTRUKCJA

w sprawie stwierdzania w dyplomie na nauczyciela szkół średnich zdania egzaminu z nauki o Polsce i świecie współczesnym

W związku ze zgłoszonymi zapytaniami ze strony poszczególnych Komisji Egzaminów Państwowych na Nauczycieli Szkół Średnich w sprawie stwierdzenia zdania egzaminu dodatkowego z nauki o Polsce i świecie współczesnym w dyplomie na nauczyciela szkół średnich, Ministerstwo Oświaty pismem z dnia 5 czerwca 1948 r. Nr II Śr-2875/48 ustaliło, że w dyplomie na nauczyciela szkół średnich ogólnokształcących i zakładów kształcenia nauczycieli, określonym rozporządzeniem z dnia 9 października 1924 r. (Dz. Urz. Min. WR i OP nr 18, poz. 185) ustęp pierwszy należy zakończyć słowami: „i zdał(a) egzamin dodatkowy z nauki o Polsce i świecie współczesnym, ustanowiony rozporządzeniem Ministra Oświaty z dnia 7 lutego 1948 r. (Dz. Urz. Min.Ośw. Nr 2, poz. 25)".

(Nr II Śr-2875/48).

Poz. 170.

RUCH SŁUŻBOWY

nauczycieli szkół podstawowych

Do obcego Okręgu

1. Klimek Władysław, naucz. publ. szk. powsz. w Wierzbowiskach, p. Końskie, przeniesiony do Ściborzyc — Kuratorium Okr. Szk. Śląskiego z dn. 3. IX. 1945 r. Nr 14690/48.

2. Popiel Pelagia, naucz. publ. szk. powsz. w Łodzi, przeniesiona do Karpacza — Kuratorium Okręgu Szkolnego Wrocławskiego, z dn. 15. IX. 1945 r. Nr 14688/48.

3. Bujacz Stefan, naucz. publ. szkoły powsz. w Dęgowicach, pow. Radomsko, przeniesiony do Wronin —

Kuratorium Okręgu Szkolnego Szczecińskiego z dniem 1 XII. 1946 r. Nr 17393/48.

4 Stępniewicz Marian, naucz. publ. szk. powsz. w Królowej Woli, pow rawski, do Olsztyna — Kuratorium Okr. Szk. Śląskiego z dniem 1. VIII. 1948 r. Nr 17394/48.

5. Gębala Bogumił, naucz. publ. szk. powsz. w Grodzisku, pow Końskie, przeniesiony do Pruszkowa — Kuratorium Okręgu Szk. Śląskiego z dniem 1. IX. 1948 r. Nr 17815/48.

6. Wesołowska Jadwiga, naucz. publ. szk. powsz. w Łodzi do Poznania z dniem 1. IX. 1948 r. Nr 18385/48.

7. Rajpold Lucyna, naucz. publ. szk. powsz. w Domiechowicach, pow. Piotrkowski, przeniesiona do Kołobrzegu — Kuratorium Okr. Szk. Szczecińskiego z dn. 1. IX. 1948 r. Nr 18557/48.

8. Malicka Stanisława, naucz. publ. szk. powsz. w Dłutowie, pow. Łaski, przeniesiona do Piotrkówek — Kuratorium Okr: Szk. Lubelskiego z dniem 1. VII. 1948 r. 19346/48.

9. Banaś Helena, naucz. publ. szk. powsz. w Głuchowie, pow. Skierniewice, do Czechowic Kuratorium Okr. Szk. Warszawskiego z dniem 1. IX. 1948 r. Nr 19925/48.

10. Banaś Michał, naucz. publ. szk. powsz. w Głuchowie, pow. Skierniewice, do Czechowic — Kuratorium Okr. Szk. Warszawskiego z dniem 1. IX. 1948 r. Nr 19926/48.

11. Kwiatkowska Jadwiga, naucz. publ. szk. powsz. w Łodzi, przeniesiona do Krakowa z dniem 1. IX. 1948 r. Nr 21598/48.

12. Kędzierski Eugeniusz, naucz. publ. szk. powsz. w Zacywilkach, pow. Skierniewice do Bydgoszczy — Kuratorium Okr. Szk. Pomorskiego z dniem 1. IX. 1948 r. Nr 21699/48.

13. Doruchowska Maria, naucz. publ. szk. powsz. w Łęczycy do Szczecina z dn. 1. IX. 1948 r. Nr 16430/48.

14. Marcowa Alfonsa, naucz. publ. szk. powsz. w Mariampolu, pow. Łęczycki, do Mokre Lutole — Kuratorium Okr. Szk. Poznańskiego z dniem 1. IX. 1948 r. Nr 19054/48.

Do naszego Okręgu

1. Psarski Józef, naucz. publ. szk. powsz. w Silnie — Kuratorium Okr. Szk. Pomorskiego, do Turowej Woli, pow. Skierniewice z dniem 1. IX. 1948 r. Nr 16328/48.

2. Litwińska Kazimiera, naucz. publ. szk. powsz. w Bielsku — Kuratorium Okręgu Szk. Warszawskiego do Rusinowa, pow. Opoczno z dniem 1. IX. 1948 r. Nr 17739/48.

3. Śnieżko Zdzisława, naucz. publ. szk. powsz. w Górkach — Kuratorium Okr. Szk. Lubelskiego, do Panaszewa, pow. Łęczycki z dniem 1. IX. 1948 r. Nr 19445/48.

4. Cieszkowska Jadwiga, naucz. publ. szk. powsz. w Chwalborzycach — Kuratorium Okręgu Szk. Poznańskiego do Gieczna, pow. Łęczycki z dniem 1. IX. 1948 r. Nr 20596/48.

5. Firlit Zofia, naucz. publ. szkoły powsz. w Jasiennej — Kuratorium Okr. Szk. Krakowskiego do Oraczewa, pow. Sieradzki z dniem 1. IX. 1948 r. Nr 18781/48.

6. Szubka Maria, naucz. publ. szk. powsz. w Kobylinie — Kuratorium Okręgu Szk. Warszawskiego do Orątka, pow. Kutno z dniem 1. IX. 1948 r. Nr 19351/48.

7. Garboś Piotr, naucz. publ. szk. powsz. w Klukowie, pow. Kartuski do Korabiewic, pow. Skierniewice z dniem 1. IX. 1948 r. Nr 18937/48.

8. Grabowska Zofia, naucz. publ. szk. powsz. w Mokobodach — Kuratorium Okr. Szk. Lub. do Pabianic — O. D. z dniem 1. IX. 1948 r. Nr 14902/48.

9. Trybowa Wacława, naucz. publ. szk. powsz. w Drobiu — Kuratorium Okręgu Szk. Warszawskiego, do Żychlina, pow. Kutno z dn. 1. IX. 1948 r. Nr 18044/48.

10. Wieloch Zofia, naucz publ. szk. powsz. w Koszalinie — Kuratorium Okręgu Szk. Szczecińskiego do Widzewa, pow. Radomsko z dniem 1. IX. 1948 r. Nr 17001/48.

11. Urfałowa Teodozja, naucz. publ. szk. powsz. w Gościu — Kuratorium Okręgu Szk. Szczecińskiego do Zadzimia, pow. Sieradzki z dniem 1. IX. 1948 r. Nr 18778/48.

W naszym Okręgu z powiatu do powiatu

1. Zajda Janina, naucz. publ. szk. powsz. w Leśmierzu, pow. Łęczycki do Pabianic, pow. Łaski z dniem 1. IX. 1948 r. Nr 16914/48.

2. Lutoborski Edmund, naucz. publ. szk. powsz. w Piotrkowie, do Gorzkowic z dniem 1. IX. 1948 r. Nr 19442/48.

3. Stańczykowska Irena, naucz. publ. szk. powsz. w Babsku, pow. Rawski, do szkoły powszechnej Nr 124 w Łodzi z dniem 1. IX. 1948 r. Nr 21056/48.

4. Knapik Stanisława, naucz. publ. szk. powsz. w Piotrkowie, do Rękoraju, pow. Piotrków z dniem 1. IX. 1948 r 19065/48 — przeniesiona z urzędu.

Przeniesieni z urzędu

1. Zwierzak Andrzej, p. o. kier. publ. szk. powsz. Nr 155 w Łodzi do szkoły powsz. Nr 103 w Łodzi z dn. 1. VIII. 1948 r. Nr 16987/48.

2. Smal Jerzy, naucz. publ. szk. powsz. Nr 71 w Łodzi, do szkoły powszechnej Nr 155 w Łodzi z dniem 1. VIII. 1948 r. 17140/48.

3. Różalski Piotr, kier. publ. szk. powsz. Nr 103 w Łodzi, do szkoły powszechnej Nr 22 w Łodzi z dniem 1. VIII. 1948 r. 17138/48.

4. Dymkowska Stefania, kier. publ. szk. powsz. Nr 22 w Łodzi, do szkoły powszechnej Nr 71 w Łodzi z dniem 1. VIII. 1948 r. Nr 17139/48.

Mianowania

1. Bercza Zofia, abs. P.L.P. dla Dorosłych w Łodzi, naucz. publ. szk. powsz. w Pniowie, pow. skierniewicki, mianowana z dniem 1. VIII. 1948 r. Nr 19066/48.

2. Maluszyńska Anna, naucz. publ. szk. powsz. w Brodach, pow. Wieluń, mianowana z dniem 1. VIII. 1948 r. 19069/48.

3. Matyjek Czesław, naucz. publ. szk. powsz. w Dmosinie, pow. brzeziński, mianowany z dniem 1. IX. 1948 r. Nr 19076/48.

4. Bilski Wiesław, naucz. publ. szk. powsz. w Siemkowicach, pow. wieluński, mianowany z dniem 1. VII 1948 r. Nr 18670/48.

5. Dulas Pelagia, naucz. publ. szk. powsz. w Konopnicach, pow. wieluński, mianowana z dniem 1. VIII. 1948 r. Nr 18681/48.

6. Wierzba Michalina, naucz. publ. szk. powsz. w Osieku, pow. wieluński, mianowana z dniem 1. VIII. VII. 1948 r. Nr 18682/48.

7. Woźniakowski Wacław, naucz. publ. szk. powsz. w Ostrówku, pow. wieluński, mianowany z dniem 1. VIII. 1948 r. Nr 18683/48.

8. Mikołajczyk Izabela, naucz. publ. szk. powsz. w Toporowie, pow. wieluński, mianowana z dniem 1. VIII. 1948 r. Nr 18684/48.

9. Klobut Urszula, naucz. publ. szk. powsz. w Załeczach Małych, pow. wieluński, mianowana z dniem 1. VIII. 1948 r. 18685/48.

10. Wiluś Cecylia, naucz. publ. szk. powsz. w Popielinie, pow. wieluński, mianowana z dniem 1. VIII. 1948 r. Nr 18686/48.

11. Merdalska Stefania, naucz. publ. szk. powsz. w Dzietrznikach, pow. wieluński, mianowana z dniem 1.VIII. 1948 r. Nr 18687/48.

12. Zychla Janina, naucz. publ. szk. powsz. w Czarnożyłach, pow. wieluński, mianowana z dniem 1. VIII. 1948 r. Nr 18688/48.

13. Ciesielski Edward, naucz. publ. szk. powsz. w Otoku, pow. wieluński, mianowany z dniem 1. VIII. 1948 r. Nr 18689/48.

14. Szarwaryn Irena, naucz. publ. szk. powsz. w Glinie Obrow, pow: wieluński, mianowana z dniem 1. VIII. 1948 r. Nr 18690/48.

15. Biernacka Eugenia, naucz. publ. szk. powsz. w Kuszynie, pow. wieluński, mianowana z dniem 1. VIII. 1948 r. Nr 18691/48.

16. Wieczorek Ignacy, naucz. publ. szk. powsz. w Trębaczewie, pow. wieluński, mianowany z dniem 1. VIII. 1948 r. Nr 18692/48.

17. Pardak Stefania, naucz. publ. szk. powsz. w Chorzewie, pow. wieluński, mianowana z dniem 1. VIII. 1918 r. Nr 18693/48.

18. Zysiek Edward, naucz. publ. szk. powsz. w Chojnach, pow. wieluński, mianowany z dniem 1. VIII. 1948 r. Nr 18694/48.

19. Czapnik Jan, naucz. publ. szk. powsz. w Lipnikach, pow. wieluński, mianowany z dniem 1. VIII. 1948 r. Nr 18695/48.

20. Czyż Krystyna, naucz. publ. szk. powsz. w Skomlinie, pow. wieluński, mianowana z dniem 1. VIII. 1948 r. Nr 18705/48.

21. Klimkiewicz Aleksander, kier. instr. Pow. O. D: w Łęczycy, mianowany podinspektorem szk. w Łęczycy z dniem 15. VII. 1948 r. Nr 18853/48.

(Min. Ośw. I. Pers-7354/48).

22. Fajndt Henryk, naucz. w Grabowie, pow. łęczycki, mianowany podinspektorem szk. do spraw O. i K. D. w Łęczycy pismem Min. Oświaty Nr I. Pers-10658/48.

23. Krakowiak Maria, naucz. O. D. w Łodzi — Uniwersytet Lud. w Brusie, mianowana z dniem 1. IX. 1948 r. Nr 14645/48.

24. Pawłowski Czesław, naucz. w Sędziejowicach, pow. łaski, mianowany z dn. 1. IX. 1948 r. Nr 19694/48.

25. Chwalewski Ewaryst, naucz. w Kucinach, pow. łódzki, mianowany z dniem 1. IX. 1948 r. Nr 20847/48.

26. Chwalewska Maria, naucz. w Kucinach, pow. łódzki, mianowana z dniem 1. IX. 1948 r. Nr 20848/48.

27. Taczanowski Piotr, naucz. w Żelaznej, pow. Skierniewice, mianowany z dniem 1. IX. 1948 r. Nr 19703/48.

Zwolnieni na własną prośbę

1. Dudowa Halina, naucz. O. D., szk. Nr 1 w Łodzi, zwolniona z dniem 31. VII. 1948 r. Nr 18760/48.

2. Stępniewska Zofia, naucz. szk. powsz. Nr 106 w Łodzi, zwolniona z dn. 31. VIII. 1948 r. Nr 17336/48.

3. Wódka Leon, naucz. w Dobieszkach, pow. brzeziński, zwolniony z dniem 31. VIII. 1948 r. Nr 18800/48.

4. Wawrzynowski Władysław, naucz. w Bukowcu, pow. łódzki, zwolniony z dniem 31. VIII. 1948 r. Nr 19867/48.

Zmarli

1. Leszewska Eugenia, naucz. szk. powsz. Nr 161 w Łodzi, zmarła 18. VII. 1948 r. Nr 18760/48.

Rozwiązanie stosunku służbowego

1. Sokołowski Jan, naucz. szk. powsz. w Stanisławowie Nowym, pow. Łódzki, rozwiązany stosunek służbowy z dniem 31. VIII. 1947 r. Nr 398/48.

RUCH SŁUŻBOWY
naucz. szkół średnich ogólnokształcących

1. Musiałowicz Tadeusz, naucz. Państw. Gimnazjum i Liceum w Puszczy Mariańskiej, przeniesiony do publicznej szkoły powszechnej Nr 194 w Warszawie z dn. 31. I. 1948 r. Nr O. P. 15604/48.

2. Adamus Maria, naucz. VII Państw. Gimnazjum i Liceum w Łodzi, przeniesiona do IV Państw. Gimnazjum i Liceum w Łodzi z dniem 1. IX. 1948 r. Nr O. Pers-13138/48.

3. Trombska-Bieniecka Maria, naucz. Państw. Gimnazjum i Liceum w Lututowie, przeniesiona do Państw. Gimn. i Lic. w Puszczy Mariańskiej z dniem 1. IX. 1948 r. Nr O. Pers-16938/48.

4. Kunowska Domosława, naucz. Państw. Gimn. i Liceum w Rawie Mazowieckiej, przeniesiona do Państ. Gimn. i Lic. w Bodzemynie z dniem 1. IX. 1947 r. Nr O. Pers-18085/48.

5. Rzutkowski Wojciech, naucz. Państw. Gimnazjum i Liceum w Wieluniu, mianowany z dniem 1. II. 1945 r. Nr O. 15001/48.

6. Waśkiewicz Czesław, naucz. Państw. Gimnazjum i Liceum w Opocznie, mianowany z dniem 1. IX. 1948 r. Nr O. Pers-20500/48.

7. Preissowa Irena, naucz. II Państw. Gimn. i Lic. w Pabianicach, przeniesiona do Państw. Gimn. i Lic. w Pabianicach z dn. 1. IX. 1948 r. Nr O. Pers-20281/48.

8. Kusionowicz Anna, naucz. XVII Państw. Gimnazjum i Liceum w Łodzi, przeniesiona do Państw. Gimnazjum i Liceum w Zduńskiej Woli z dniem 1. IX. 1948 r. Nr O. Pers-17824/48.

9. Kusionowicz Władysław, naucz. XVII Państw. Gimnazjum i Liceum w Łodzi, przeniesiony do Państw. Gimnazjum i Liceum w Zduńskiej Woli z dniem 1. IX. 1948 r. Nr O. Pers-17824/48.

10. Maszkiewicz Franciszek, naucz. Państw. Gimnazjum i Liceum w Sieradzu, przeniesiony do Kura-

torium Okręgu Szkolnego Wrocławskiego z dniem 1. IX. 1948 r. Nr O. Pers-20326/48.

11. Dr Pazurkiewicz Stanisław, naucz. XXII Państwowego Gimn. i Lic. w Łodzi, przeniesiony do XVII Państw. Gimn. i Lic. w Łodzi z dniem 1. IX. 1948 r. Nr O. P. 17029/48.

12. Rychter Izabela, naucz. XXII Państw. Gimn. i Lic. w Łodzi, przeniesiona do VIII Państw Gimnazjum i Liceum w Łodzi z dniem 1. IX. 1948 r. Nr O. Pers-20616/48.

13. Galarowicz Wanda, naucz. IX Państw. Gimn. i Liceum w Łodzi, przeniesiona do XVI Państw. Gimn. i Lic. w Łodzi z dniem 1. IX. 1948 r. Nr O. P. 20815/48.

14. Żeleszkiewicz Zofia, naucz. VIII Państw. Gimn. i Liceum w Łodzi, mianowana z dniem 1. IX. 1948 r. Nr O. Pers-20672/48.

15. Szewczyk Tadeusz, naucz. X Państw. Gimnazjum i Liceum w Łodzi, przeniesiony do XVI Państw. Gimn. i Lic. w Łodzi z dniem 1. IX. 1948 r. Nr O. Pers-16483/48.

16. Tokarska Jadwiga, naucz. II Państw. Gimnazjum i Liceum w Łodzi, przeniesiona do VII Państw. Gimn. i Lic. w Łodzi z dniem 1. IX. 1948 r. Nr O. Pers-21349/48.

17. Kalinowska Zofia, naucz. VII Państw. Gimnaz. i Liceum w Łodzi z dniem 1. IX. 1948 r. Nr O. Pers-12321/48.

18. Rutkowska Eugenia, naucz. IX Państw Gimn. i Liceum w Łodzi, przeniesiona do VII Państw. Gimn. i Liceum w Łodzi z dniem 1. IX. 1948 r. Nr O. Pers-20358/48.

RUCH SŁUŻBOWY
nauczycieli szkół zawodowych

1. Siwińska Wanda, naucz. Państw. Liceum Ped. w Kutnie, mianowana naucz. Publ. Śr. Szkoły Zawod. w Krośniewicach. z dniem 1. IX. 1948 r. Nr O. Pers-20359/48.

2. Sztuka Jan, naucz. Publ. Szkoły Podstawowej w Brzezinach, gm. Praszka, pow. wieluński, mianowany naucz. Publ. Śr. Szkoły Zawod. w Pabianicach z dniem 1. IX. 1948 r. Nr O. Pers.19454/48.

3. Rychter Marian, kontr. naucz. Publ. Śr. Szkoły Zawod. w Pabianicach etat. IX gr. Nr O. Pers-21901/48 z dn. 1. IX. 1948 r.

4. Skubisz Józef, naucz. Publ. Szkoły Podstaw. Nr 5 w Radomsku, mianowany naucz. Publ. Śr. Szkoły Zawod. w Radomsku etat VII z dniem 1. IX. 1948 r. Nr O. Pers-16104/48.

5. Ocioszyński Lucjan, naucz. Publ. Szkoły Podst. w Skierniewicach, mianowany naucz. Publ. Śr. Szkoły Zawod. w Skierniewicach z dn. 1. IX. 1948 r. Nr O. Pers-19877/48.

6. Afanasiew Mikołaj, naucz. szkł powsz. Nr 108 w Łodzi, mianowany naucz. Publ. Śr. Szkoły Handl. Żeńskiej w Łodzi z dniem 1. IX. 1948 r. Nr O. Pers-16928/48.

7. Cieślik Franciszek, naucz. publ. szkoły powsz. Nr 11 w Łodzi, mianowany naucz. Publ. Śr. Szkoły Kraw. w Łodzi z dniem 1. IX. 1948 r. Nr 21079/48.

8. Lenarciński Bronisław, naucz. i p. o. dyr. Publ. Śr. Szkoły w Koniecpolu, pow. radomszczańskiego, przeniesiony na własną prośbę na równorzędne stanowisko do Brzeźnicy, pow. radomszczańskiego z dniem 1. IX. 1948 r. Nr 19356/48.

RUCH SŁUŻBOWY
w zakładach kształcenia nauczycieli

1. Religa Eugeniusz, naucz. Państw. Lic. Ped. w Skierniewicach, przeniesiony dekretem z dnia 1. VII. 1948 r. Nr 14999/48 do Państw. Liceum Pedag. w Zgierzu.

2. Szymańska Waleria, naucz. Państw. Liceum Ped. w Kutnie, dekretem z dnia 1. VII. 1948 r. Nr 15238/48 do Państw. Liceum Ped. w Zduńskiej Woli.

3. Wójcicki Ignacy, naucz. Państw. Kursu Przygotowawczego do W.S.P. Łódź, dekretem z dnia 1. VII. 1948 r. Nr 15687/48, do Państw. Liceum Ped. w Łodzi.

4. Wasilewski Adolf, naucz. Państw. Liceum Ped. w Kutnie, dekretem z dnia 1. IX. 1948 r. Nr 12086/48, do szkoły powszechnej we Wrześni, Kuratorium Poznańskie.

5. Różycki Feliks, naucz. Państw. Kursu Przygotowawczego do W.S.P. Łódź, dekretem z dnia 1. VII. 1948 r. Nr 14993/48 do Państw. Liceum Ped. w Łodzi.

6. Guzewski Leon, naucz. Państw. Liceum Pedag. w Skierniewicach, dekretem z dnia 1. VII. 1948 r. Nr 16378/48, do Państw. Liceum Pedagogicznego w Zgierzu.

7. Jaklicz Henryka, naucz. Państw. Kursu Przygotowawczego do W.S.P. Łódź, dekretem z dnia 1. VII. 1948 r. Nr 16383/48, do Seminarium dla Wychowawczyń Przedszkoli Łódź.

8. Michalska Wanda, naucz. Państw. Kursu Przygotowawczego do W.S.P. Łódź, dekretem z dnia 1. VII. 1948 r. Nr 16377/48, do Seminarium dla Wychowawczyń Przedszkoli Łódź.

9. Gercz Józef, naucz. Państw. Kursu Przygotowawczego do W.S.P. Łódź, dekretem z dnia 1. VII. 1948 r. Nr 16384/48, do Państw. Liceum Pedag. w Łodzi.

10. Sokołowska Zofia, naucz. Państw. Kursu Przygotowawczego do W.S.P. Łódź, dekretem z dnia 1. VII 1948 r. Nr 16376/48, do Seminarium dla Wychowawczyń Przedszkoli Łódź.

11. Artykiewicz Stefan, naucz. Państw. Kursu Przygotowawczego do W.S.P. Łódź, dekretem z dnia 1. VII. 1948 r. Nr 16947/48 do Państw. Liceum Pedagogicznego w Łodzi.

12. Pychyński Jan, naucz. Państw. Liceum Pedag. w Kutnie, dekretem z dnia 1. VII. 1948 r. Nr 17765/48, do Państw. Liceum Pedagogicznego w Łęczycy.

13. Anszatalnis Wanda, naucz. Państw Liceum Ped. w Zgierzu, dekretem z dnia 1. VII. 1948 r. Nr 16286/48, do Biblioteki w Warszawie.

14 Duniewicz Mieczysław, naucz. Państw Liceum Pedag. w Skierniewicach, dekretem z dnia 1. VII. 1948 r. Nr 19102/48, do Państw. Liceum Ped. w Łowiczu.

15. Dobiński Karol, naucz. Państw. Liceum Pedag. w Kutnie, dekretem z dnia 1. VII. 1948 r. Nr 19735/48, do Państw Liceum Ped. w Łowiczu.

16. Piskorz Aleksander, naucz. Państw. Liceum Ped. w Kutnie, dekretem z dnia 1. IX. 1948 r. Nr 19035/48, do Państw. Liceum Ped. w Koninie — Kuratorium Poznańskie.

17. Bartecki Jan, naucz. Państw. Liceum Pedag. w Łodzi, dekretem z dnia 1. IX. 1948 r. Nr 20082/48,

do Państw. Liceum Ped. w Warszawie — Kuratorium Warszawskie.

18. Kociejowski Władysław, naucz. Państw. Liceum Ped w Skierniewicach, dekretem z dnia 1. VII. 1948 r. Nr 18445/48, do Państw. Liceum Ped. w Łowiczu.

19 Marchand Maria, naucz. Państw. Liceum Ped. w Skierniewicach, dekretem z dnia 1. VII. 1948 r. Nr. 20981/48, do Państw. Liceum Ped. w Zgierzu.

20. Skrzypkowa Lucyna, naucz. Państw. Liceum Ped w Kutnie. dekretem z dnia 1. IX. 1948 r. Nr 19036/48, do szkoły powszechnej w Kępnie — Kuratorium Poznańskie.

RUCH SŁUŻBOWY
nauczycieli Oświaty i Kultury Dorosłych

1. Dr Siegiel Stanisław, naucz. II Państw. Gimn. i Liceum dla Dorosłych w Łodzi, mianowany z dniem 1 IX. 1948 r. Nr O. Pers-17012/48.

2. Zbylut Edmund, naucz. I Państw. Gimnazjum i Liceum dla Dorosłych w Łodzi, zwolniony na własną prośbę z dniem 31. VIII. 1948 r. Nr O. P. 20480/48.

3. Palewska Zofia, naucz. I Państw. Gimn. i Liceum dla Dorosłych w Łodzi, przeniesiona do II Państw. Gimnazjum i Liceum dla Dorosłych w Łodzi, z dniem 1. IX. 1948 r. Nr 20322/48.

4. Świerczewski Henryk, naucz. XVI Państw. Gimnazjum i Liceum w Łodzi, przeniesiony do I Państw. Gimn. i Liceum dla Dorosłych w Łodzi, z dniem 1. IX. 1948 r. Nr O. P. 21355/48.

RUCH SŁUŻBOWY
w administracji szkolnej

1. Pobocha Stefan, kier. publ. szkoły powsz. w Kozeninie, mianowany prow. pod nsp. szk. do spraw Oświaty i Kultury Dorosłych na obwód opoczyński, z siedzibą w Opocznie, z dniem 15 czerwca 1948 r., pismem Ministerstwa Oświaty, z dn. 20. VI. 1948 r. Nr I. Pers-8837/48.

2. Krakowski Kazimierz, prow. Nacz. Wydz. VI w Kuratorium, przeniesiony na własną prośbę na stanowisko naucz. publ. szkoły powszechnej Nr 42 w Łodzi, pismo Ministerstwa Oświaty z dnia 3. VII. 1948 r. Nr I. Pers-10655/48.

3 Fietkiewicz Henryk, kier. publ. szkoły powsz. w Micinie, p. o. instr. Oświaty Dorosłych, mianowany podinsp. szk. do spraw Oświaty i Kultury Dorosłych na obwód kutnowski, z siedzibą w Kutnie, pismo Ministerstwa Oświaty z dnia 30. VI. 1948 r. Nr I. Pers-8835/48.

Poz. 171.

PAŃSTWOWE SZKOŁY ZAWODOWE W OKR. SZK. ŁÓDZKIM.

Państwowe szkoły przemysłowe

Państwowa Szkoła Techniczno - Przemysłowa, Łódź, Żeromskiego 115:

1. Państwowe Liceum Mechaniczne I stopnia.
2. Państwowe Gimnazjum Mechaniczne.
3. Państwowe Liceum Mechaniczne.
4. Państwowe Liceum Elektryczne I stopnia.
5. Państwowe Gimnazjum Elektryczne.
6. Państwowe Liceum Elektryczne.
7. Państwowe Liceum Tkackie I stopnia.
8. Państwowe Gimnazjum Tkackie.
9. Państwowe Liceum Farbiarskie I stopnia.
10. Państwowe Gimnazjum Farbiarskie
11. Państwowe Liceum Dziewiarskie I stopnia.
12. Państwowe Gimnazjum Dziewiarskie.
13. Państwowe Liceum Przędzalnicze I stopnia.
14. Państwowe Gimnazjum Przędzalnicze
15. Państwowe Liceum Włókiennicze I stopnia.
16. Państwowe Liceum Włókiennicze.
17. Państwowe Liceum Chemiczne.

Państwowe Szkoły Budownictwa Lądowego, Łódź, Legionów 15a:

18. Państwowe 4-letnie Liceum Budowlane.
19. Państwowe Liceum Budowlane.
20. Państwowe Liceum Budowlane dla Dorosłych.
21. Państwowe 4-letnie Liceum Foto-Techniczne.
22. Państwowe Gimnazjum Fotograficzne.
23. Państwowe 4-letnie Liceum Miernicze, Piotrkowska 114.

Państwowa Szkoła Przemysłowa Żeńska, Łódź, Wólczańska 23:

24. Państwowe Liceum Przem. Odzież. (kier. bieliźn. I stopnia).
25. Państwowe Gimnazjum Bieliźniarskie.
26. Państwowe Liceum Koronkarskie I stopnia.
27. Państwowe Gimnazjum Koronkarskie.
28. Państwowe Liceum Przem. Skórzanego I stopnia.
29. Państwowe Gimnazjum Galanterii Skórzanej.
30. Państwowe 4-letnie Liceum Tkactwa Ręcznego.
31. Państwowe 2-letnie Liceum Galanterii Metalowej.

Państwowa Szkoła Przemysłowo-Handlowa Żeńska, Łódź, Nowotki 46:

32. Państwowe Liceum Przem. Odzież. kier. kraw. I stopnia.
33. Państwowe Gimnazjum Krawieckie.
34. Państwowe Liceum Dziewiarskie I stopnia.
35. Państwowe Gimnazjum Dziewiarskie.
36. Państwowe Liceum Przem. Odzieżowego.
37. Państwowe Liceum Przem Odzieżowego, kier. bieliźn.
38. Państwowe Liceum Techniki Dentystycznej, Łódź, Piotrkowska 114.
39. Państwowe Liceum dla Drogistów, Łódź, Nowotki 105.
40. Państwowe Liceum Mechaniczne I stopnia, Końskie, Dworcowa 41.
41. Państwowe Gimnazjum Mechaniczne, Końskie, Dworcowa 41.
42. Państwowe Liceum Mechaniczne, Końskie, Dworcowa 41.
43. Państwowe Liceum Mechaniczne I stopnia, Kutno—Azory.
44. Państwowe Gimnazjum Mechaniczne, Kutno—Azory.
45. Państwowe Liceum Przem. Odzież. kier. kraw. I stopnia, Kutno, Lelewela 7.
46. Państwowe Gimnazjum Krawieckie, Kutno, Lelewela 7.

Państwowa Szkoła Przemysłowa Męska, Łowicz, Zduńska 41:

47. Państwowe Liceum Mechaniczne I stopnia.
48. Państwowe Gimnazjum Mechaniczne.
49. Państwowe Liceum Elektryczne I stopnia.
50. Państwowe Gimnazjum Elektryczne.
51. Państwowe Liceum Tkactwa Mechanicznego I st., Ozorków, 11 Listopada 13.
52. Państwowe Gimnazjum Tkactwa Mechanicznego Ozorków, 11 listopada 13.
53. Państwowe Liceum Farbiarsko-Wykończ. I st., Ozorków, 11 Listopada 13.
54. Państwowe Liceum Ceramiczne, Opoczno.
55. Państwowe Liceum Mechaniczne I stopnia, Piotrków, Bujnowska 1.
56 Państwowe Gimnazjum Mechaniczne, Piotrków, Bujnowska 1.
57. Państwowe Liceum Elektryczne I stopnia, Piotrków, Bujnowska 1.
58. Państwowe Gimnazjum Elektryczne Piotrków, Bujnowska 1.
59. Państwowe Liceum Mechaniczne, Piotrków, Bujnowska 1.
60. Państwowe Liceum Przem. Odzież I stopnia, Piotrków, Bujnowska 1.
61. Państwowe Liceum Mechaniczne I stopnia, Pabianice, Piotra Skargi 71.
62. Państwowe Gimnazjum Mechaniczne, Pabianice, Piotra Skargi 71.
63. Państwowe Liceum Mechaniczne, Pabianice, Piotra Skargi 71.
64. Państwowe Liceum Przem. Odzież. kier. kraw. I stopnia, Radomsko, Fabianiego 5
65. Państwowe Gimnazjum Krawieckie, Radomsko, Fabianiego 5.
66. Państwowe Liceum Przem. Drzewnego I stopnia, Radomsko, Fabianiego 5.
67. Państwowe Liceum Mechaniczne I stopnia, Skierniewice, Bielańska 51.
68. Państwowe Gimnazjum Mechaniczne, Skierniewice, Bielańska 51.
69. Państwowe Liceum Mechaniczne, Skierniewice, Bielańska 51.
70. Państwowe Liceum Przem. Odzież. kier. kraw. I stopnia, Skierniewice, Sienkiewicza. 14
71. Państwowe Gimnazjum Krawieckie, Skierniewice, Sienkiewicza 14.

Państwowa Szkoła Techniczno-Przemysłowa, Zduńska Wola, Zielona 5:

72. Państwowe Liceum Mechaniczne I stopnia.
73. Państwowe Gimnazjum Mechaniczne.
74. Państwowe Liceum Mechaniczne.
75. Państwowe Liceum Tkactwa Mechanicznego I st.

Państwowe Szkoły Gospodarcze.

76. Państwowe 4-letnie Liceum Przem. Gastronomicznego, Łódź, Kilińskiego 63.
77. Państwowe Gimnazjum Gospodarcze, Łódź, Kilińskiego 63.
78. Państwowe Liceum Gospodarcze, Łódź, Kilińskiego 63.
79. Państwowe 4-letnie Liceum Przem. Gastronomicznego, Kutno Lelewela 7.
80. Państwowe Gimnazjum Gospodarcze, Kutno, Lelewela 7.
81. Państwowe 4-letnie Liceum Przem. Gastronomicznego, Poddębice, Narutowicza.
82. Państwowe Gimnazjum Gospodarcze, Poddębice, Sienkiewicza.
83. Państwowe 4-letnie Liceum Przem. Gastronomicznego, Mariówka-Opocz.
84. Państwowe Gimnazjum Gospodarcze, Mariówka-Opocz.
85. Państwowe 4-letnie Liceum Przem. Gospodniego, Skierniewice.
86. Państwowe 2-letnie Liceum Gospodarcze, Skierniewice.
87. Państwowe Zakłady Kształc. Społ.-Gospodarczego, Spała.
88. Państwowe Liceum Gospodarstwa Wiejskiego I st., Dąbrowa-Zd., gm. Zduny.
89. Państwowe Liceum Gospodarstwa Wiejskiego, I st., Dąbrowa-Zd., gm. Zduny.
90. Państwowa Średnia Szkoła Rolnicza (eksperymentalna), Dąbrowa-Zd., gm. Zduny.

Państwowe Szkoły Handlowe.

91. Państwowe Liceum Administr.-Handl. I stopnia, Łódź, Księży Młyn 13.
92. Państwowe Gimnazjum Handlowe, Łódź, Księży Młyn 13.
93. Państwowe Liceum Handlowe, Łódź, Księży Młyn 13.
94. Państwowe Liceum Administracyjne, Łódź, Księży Młyn 13.
95. Państwowe Liceum Admin.-Handlowe I stopnia, Łódź, Kopernika 41.
96. Państwowe Gimnazjum Handlowe, Łódź, Kopernika 41.
97. Państwowe Liceum Handlowe, Łódź, Kopernika 41.
98. Państwowe Liceum Admin.-Handlowe I stopnia, Łódź, Nowotki 16.
99. Państwowe Gimnazjum Spółdzielcze, Łódź, Nowotki 16.
100. Państwowe Liceum Spółdzielcze, Łódź, Nowotki 16.
101. Państwowe Liceum Admin.-Handlowe I stopnia, Łódź, Piotrkowska 125.
102. Państwowe Gimnazjum Administracyjne, Łódź, Piotrkowska 125.
103. Państwowe Liceum Admin.-Handlowe I stopnia, Głowno, Cegielniana 22.
104. Państwowe Gimnazjum Handlowe, Głowno, Cegielniana 22.
105. Państwowe Liceum Admin.-Handlowe I stopnia, Końskie, Piotrkowska 60.
106. Państwowe Gimnazjum Handlowe, Końskie, Piotrkowska 60.
107. Państwowe Liceum Spółdzielcze, Końskie, Piotrkowska 60.
108. Państwowe Liceum Admin.-Handlowe I stopnia, Kutno, Lelewela 8.
109. Państwowe Gimnazjum Handlowe, Kutno, Lelewela 8.

110. Państwowe Liceum Administracyjne, Kutno, Lelewela 8.
111. Państwowe Liceum Admin.-Handlowe I stopnia Łowicz, Stalina 22.
112. Państwowe Gimnazjum Handlowe, Łowicz, Stalina 22.
113. Państwowe Liceum Handlowe, Łowicz, Stalina 22.
114. Państwowe Liceum Admin.-Handlowe I stopnia, Łęczyca.
115. Państwowe Gimnazjum Handlowe, Łęczyca.
116. Państwowe Liceum Admin.-Handlowe I stopnia. Lututów, pow. Wieluń.
117. Państwowe Gimnazjum Spółdzielcze, Lututów, pow. Wieluń.
118. Państwowe Liceum Admin.-Handlowe I stopnia, Malina k. Kutna.
119. Państwowe Gimnazjum Spółdzielcze, Malina k. Kutna.
120. Państwowe Liceum Admin.-Handlowe I stopnia, Pabianice, Pułaskiego 32.
121. Państwowe Gimnazjum Handlowe, Pabianice, Pułaskiego 32.
122. Państwowe Liceum Handlowe, Pabianice, Pułaskiego 32.
123. Państwowe Liceum Admin.-Handlowe I stopnia, Piotrków, Słowackiego 7.
124. Państwowe Gimnazjum Spółdzielcze, Piotrków, Słowackiego 7.
125. Państwowe Liceum Spółdzielcze, Piotrków, Słowackiego 7.
126. Państwowe Liceum Admin.-Handlowe I stopnia, Piotrków, Pasaż Rudowskiego.
127. Państwowe Gimnazjum Handlowe, Piotrków, Pasaż Rudowskiego.
128. Państwowe Liceum Handlowe, Piotrków, Pasaż Rudowskiego.
129. Państwowe Liceum Admin.-Handlowe I stopnia, Skierniewice, Lelewela 16.
130. Państwowe Gimnazjum Handlowe, Skierniewice, Lelewela 16.
131. Państwowe Liceum Administracyjne, Skierniewice, Lelewela 16.
132. Państwowe Liceum Admin.-Handlowe I stopnia, Sieradz.
133. Państwowe Gimnazjum Handlowe, Sieradz.
134. Państwowe Liceum Handlowe, Sieradz.
135. Państwowe Liceum Admin.-Handlowe I stopnia, Tomaszów Maz., Antoniego 29.
136. Państwowe Gimnazjum Handlowe, Tomaszów Maz., Antoniego 29.
137. Państwowe Liceum Handlowe, Tomaszów Maz., Antoniego 29.
138. Państwowe Liceum Admin.-Handlowe I stopnia, Radomsko, Reymonta 26.
139. Państwowe Gimnazjum Handlowe, Radomsko, Reymonta 26.
140. Państwowe Liceum Administracyjne, Radomsko, Reymonta 26.
141. Państwowe Liceum Admin.-Handlowe I stopnia, Wieluń, Królewska 5.
142. Państwowe Gimnazjum Handlowe, Wieluń, Królewska 5.
143. Państwowe Liceum Handlowe, Wieluń, Królewska 5.
144. Państwowe Liceum Admin.-Handlowe I stopnia, Zgierz, Długa 49.
145. Państwowe Gimnazjum Handlowe, Zgierz, Długa 49.
146. Państwowe Liceum Handlowe, Zgierz, Długa 49.

Szkoły prywatne, posiadające uprawnienia szkół państwowych.

1. Gimnazjum Krawieckie Tow. „Przezorność", Łódź, Lokatorska 12.
2. Liceum Przemysłu Odzieżowego, Łódź, Lokatorska 12.
3. Gimnazjum Krawieckie „Nauka i praca", Piotrków, Piłsudskiego 45.
4. Gimnazjum Dziewiarskie „Nauka i praca", Piotrków, Piłsudskiego 45.
5. Miejskie Koed. Gimnazjum Handlowe, Łódź, Lipowa 16.
6. Miejskie Koed. Liceum Administracyjne, Łódź, Lipowa 16.
7. Państwowe Gimnazjum Handlowe, Łódź, Tuszyńska 31.

Szkoły prywatne, nie posiadające uprawnień szkół państwowych.

1. Gimnazjum Mechaniczne Męskie O.O. Salezjanów, Łódź, Wodna 34.
2. Szkoła Przyspos. Kraw. Stow. Op. nad Dziewcz., Łódź, Kalinowa 36.
3. Gimnazjum Kraw. Żeńskie S.S. Salezjanek, Łódź, Franciszkańska 85.
4. 2-letnia Średnia Szkoła Rzem. Bud. Zakł. Dosk. Rzem., Łódź, Łąkowa 4.
5. 2-letnia Średnia Szkoła Mistrzów Bud. dla Dor. Zw. Zaw., Łódź, Czerwona 8.
6. Gimnazjum Krawieckie Tow. „Caritas", Końskie, Łazienna 2.
7. 3-letnie Gimn. Kraw.-Bieliźn. Mariówka, pow. Opoczno.
8. Liceum Przemysłu Odzieżowego, Skierniewice, Sienkiewicza 14.
9. Szkoła Przyspos. Handl. I stopnia ZNP, Praszka, pow. Wieluń.
10. Gimn. Handlowe im. St. Staszica, Przysucha, pow. Opoczno.

Publiczne Średnie Szkoły Zawodowe.

1. Publiczna Średnia Szkoła Zawodowa Nr 1, Łódź, Kilińskiego 109.
2. Publiczna Średnia Szkoła Zawodowa Nr 3, Łódź, Kilińskiego 109.
3. Publiczna Średnia Szkoła Krawiecka, Łódź, Nowotki 46.
4. Publiczna Średnia Szkoła Handlowa, Łódź, Południowa 8.
5. Publiczna Średnia Szkoła Zawodowa Nr 2, Łódź, Rybna 15.

6. Publ'czna Średnia Szkoła Zawodowa Nr 4, Łódź, Rybna 15.
7. Publiczna Średnia Szkoła Handlowa, Łódź, Księży Młyn 13.
8. Publiczna Średnia Szkoła Zawodowa, Aleksandrów.
9. Publiczna Średnia Szkoła Zawodowa, Bolimów, pow. Łowicki.
10. Publiczna Średn:a Szkoła Zawodowa, Bełchatów, pow. Piotrków.
11. Publiczna Średnia Szkoła Zawodowa, Brzeziny, pow. Brzeziński.
12. Publiczna Średnia Szkoła Zawodowa, Drzewica, pow. Opoczyński.
13. Publ czna Średnia Szkoła Zawodowa, Głowno, Rynek 17.
14. Publiczna Średnia Szkoła Zawodowa, Konstantynów.
15. Publiczna Średnia Szkoła Zawodowa, Końskie, Małachowskiego 4.
16. Publiczna Średnia Szkoła Zawodowa, Kutno.
17. Publiczna Średnia Szkoła Zawodowa, Krośniew'ce, Kłodawska 15.
18. Publiczna Średnia Szkoła Zawodowa, Kamieńsk.
19. Publiczna Średnia Szkoła Zawodowa, Koniecpol.
20. Publiczna Średnia Szkoła Zawodowa, Koluszki.
21. Publiczna Średn:a Szkoła Zawodowa, Łask.
22. Publiczna Średnia Szkoła Zawodowa,, Łowicz, Zduńska 41.
23. Publiczna Średnia Szkoła Zawodowa, Łęczyca.
24. Publiczna Średnia Szkoła Zawodowa, Nowe Miasto n/Pilicą.
25. Publiczna Średnia Szkoła Handlowa, Ozorków, Kościuszki 27.
26. Publiczna Średnia Szkoła Tkactwa Mechan., Ozorków, Kościuszki 27.
27. Publiczna Średnia Szkoła Zawodowa, Opoczno, Inowłodzka.
28. Publiczna Średn:a Szkoła Zawodowa, Pabianice, Czerw. Armii 6.
29. Publiczna Średnia Szkoła Zawodowa, Przedbórz.
30. Publiczna Średnia Szkoła Zawodowa, Piątek.
31. Publiczna Średnia Szkoła Zawodowa, Przysucha.
32. Publiczna Średnia Szkoła Zawodowa, Piotrków, Piłsudskiego 37.
33. Publ'czna Średnia Szkoła Odzieżowa, Piotrków, Piłsud:kiego 37.
34. Publiczna Średnia Szkoła Zawodowa, Praszka.
35. Publ czna Średnia Szkoła Zawodowa, Poddębice.
36. Publiczna Średnia Szkoła Zawodowa, Rokiciny.
37. Publiczna Średnia Szkoła Zawodowa, Rawa-Maz.
38. Publiczna Średnia Szkoła Zawdoowa, Radomsko, Mickiewicza 5.
39. Publiczna Średnia Szkoła Krawiecka, Radomsko, Fabianiego 5.
40. Publiczna Średnia Szkoła Zawodowa, Ruda Pabianicka.
41. Publ czna Średnia Szkoła Zawodowa, Sulejów, Szkolna 2.
42. Publiczna Średnia Szkoła Zawodowa, Sieradz.
43. Publiczna Średnia Szkoła Zawodowa, Skierniewice, Senatorska 10.
44. Publiczna Średnia Szkoła Zawodowa, Stryków.
45. Publiczna Średnia Szkoła Zawodowa, Tuszyn.
46. Publiczna Średnia Szkoła Zawodowa, Tomaszów Maz., Tkacka 11.
47. Publiczna Średnia Szkoła Zawodowa, Wieluń, 18 Stycznia 24.
48. Publiczna Średnia Szkoła Zawodowa, Wieruszów.
49. Publiczna Średnia Szkoła Zawodowa, Zgierz.
50. Publiczna Średnia Szkoła Zawodowa, Zelów.
51. Publiczna Średnia Szkoła Zawodowa, Zduńska Wola, Szkolna 1.

Prywatne publiczne średnie szkoły zawodowe.

52. Prywatna Średnia Szkoła Zawodowa, Łódź, Targowa 76.
53. Prywatna Średnia Szkoła Gospodarcza, Łódź, Sienkiewicza 60.
54. Prywatna Średnia Szkoła Przem. Poligr. Centr. Zarządu Państw. Zakł. Przem. Graficznego, Łódź, Sporna 72.
55. Prywatna Średnia Szkoła Handl. Izby Przem.-Handlowej, Łódź, Tad. Kościuszki 4.

W nowym roku szkolnym 1948/49 zostały zorganizowane publiczne średnie szkoły zawodowe w następujących ośrodkach tut. Okręgu Szkolnego.

1. Publiczna Średnia Szkoła Zawodowa w Białej-Rawskiej.
2. Publiczna Średnia Szkoła Zawodowa w Ujeździe
3. Publiczna Średnia Szkoła Zawodowa w Moszczenicy.
4. Publiczna Średnia Szkoła Zawodowa w Brzeźnicy.
5. Publiczna Średnia Szkoła Zawodowa w Karsznicach.
6. Publiczna Średnia Szkoła Zawodowa w Szadku.
7. Publiczna Średnia Szkoła Zawodowa w Szczercowie.
8. Publiczna Średnia Szkoła Zawodowa w Lututowie.
9. Publiczna Średnia Szkoła Zawodowa w Jeżowie.
10. Publiczna Średnia Szkoła Zawodowa w Warcie
11. Publiczna Średnia Szkoła Zawodowa w Rogowie
12. Publ:czna Średnia Szkoła Zawodowa w Widawie

SZKOLNICTWO PODSTAWOWE W OKR. SZK. ŁÓDZKIM.

Publiczne Szkoły Podstawowe (unitarne) 11-latki

Szkoły stopnia licealnego 8—11.

1. Łódź, I Państw. (Męska), Więckowskiego 41, dyr. Halicz Benedykt.
2. Łódź, II Państw. (Męska), Targowa 63, dyr. Filutowicz Norbert.
3. Łódź, VII Państw. (Żeńska), Kościuszki 71, dyr. Woźniakowska Stefania.
4. Łódź, VIII Państw. Inter. (Męska), Nowotki 105, dyr. Cyganowski Józef.
5. Łódź, XI Państw. (Koedukacyjna), Sporna 73, dyr. Kowalski Zenon.
6. Łódź, XIV Państw. (Żeńska), Wólczańska 55, dyr. Jamrozowa Antonina.
7. Łódź, XX Państw. Internat. (Koedukacyjna), Letnikowa 14, dyr. Boniecki Leon.
8. Łódź, I Miejska (Męska), Sienkiewicza 46, dyr. Woźniakowski Mieczysław.

Szkoły stopnia podstawowego i licealnego — pełne 1—11 (koedukacyjne).

9. Łódź, III Państw., Łęczycka 23, dyr. Świetliczko Stanisław.
10. Łódź, IV Państw., Nowotki 16, dyr. dr Peliński Stanisław.
11. Łódź, V Państw. Internat. Wólczańska 121/123, dyr. Radwański Jan.
12. Łódź, IX Państw., Przyszkole 42, dyr. Szyburski Stefan.
13. Łódź, X Państw., Armii Czerwonej 41, dyr. Sobociński Dionizy.
14. Łódź, XII Państw., Mackiewicza 9, dyr. Łaciak Władysław.
15. Łódź, XV Państw., Drewnowska 88, dyr. Kappes Aleksander.
16. Łódź, XVI Państw., Narutowicza 58, dyr. Czapczyński Tadeusz.
17. Łódź, VI Państw., Podmiejska 21, dyr. Michalski Zygmunt.
18. Łódź, RTPD, Jaracza 26, dyr. Stankiewicz Ignacy.

Szkoły stopnia licealnego dla młodzieży pracującej 8—11 (koedukacyjne).

19. Łódź, XIII Państw., Targowa 63, dyr. Dobrowolski Kazimierz.
20. Łódź, XII Państw., Więckowskiego 41, dyr. Pogorzelski Stefan.
21. Łódź, XIX Państw., Sporna 73, dyr. Wernik Zygmunt

Szkoły stopnia podstawowego i licealnego — rozwojowe 1—9 (koedukacyjne).

22. Łódź, XVIII Państw., Wspólna 5/7, dyr. Braun Jan.
23. Łódź, 1—9 RTPD, Limanowskiego 124, dyr. Rynkowski Józef.

Szkoły stopnia licealnego 8—11.

1. Pow. łódzki, Aleksandrów, państw., dyr. vacat.
2. Pow. brzeziński, Koluszki, państw., dyr. Dulemba Leopold.
3. Pow: brzeziński, Tomaszów Mazow., państw., dyr. Sosnowski Zdzisław.
4. Pow. konecki, Końskie, państw., dyr. Smolnicki Stanisław.
5. Pow. łaski, Łask, państw., dyr. Ładyński Zenon.
6. Pow. łęczycki, Poddębice, państw., dyr. Szczygielski Wacław.
7. Pow. łowicki, Łowicz, państw., Zbudniewek Jan.
8. Pow. łowicki, Dąbrowa Zduńska, państw., dyr. Jędrzejczyk Karol.
9. Pow. łowicki, Głowno, państw., dyr. Żurawska Janina.
10. Pow. opoczyński, Opoczno, państw., dyr. Kowalski Stanisław.
11. Pow. opoczyński, Mariówka opoczyń., Społecz., dyr. Krotochwil Zofia.
12. Pow. piotrkowski, I. Piotrków, Internat Państw., dyr. Budzanowski Teofil.
13. Pow. piotrkowski, II. Piotrków, państw., Kołodziejski Wacław.
14. Pow. radomszczański, I Radomsko, państw., dyr. Kułak Bronisław.
15. Pow. radomszczański, Kobiele Wielkie, samorządowa, dyr. Słowiński Jan.
16. Pow. rawski, Rawa Mazowiecka, państw., dyr. Karczmarczyk Jan.
17. Pow. rawski, Nowe Miasto, państw., dyr. Zieliński Mieczysław.
18. Pow. skierniewicki, Skierniewice I, Internat, Skupiński Zenon.
19. Pow. skierniewicki, Skierniewice II, Internat, dyr. Twarowska.
20. Pow. wieluński, Wieluń, Internat, dyr. Jankowski Aleksander.
21. Pow. sieradzki, Zduńska Wola, państw., dyr. Bartkowski Edward.

Szkoły stopnia podstawowego i licealnego — pełne 1—11.

22. Pow. brzeziński, Brzeziny, państw., dyr. Zientara Stefan.
23. Pow. łódzki, Zgierz, państw., dyr. Dzwonkowski Wiesław.
24. Pow. łaski, Pabianice I, państw., dyr. Witkowski Witold.
25. Pow. łaski, Pabianice II, państw., dyr. Salska Helena.
26. Pow. łęczycki, Łęczyca, państw., dyr. Wrzask Jakub.
27. Pow. kutnowski, Kutno, Internat, państw., dyr. Rączka Andrzej.
28. Pow. kutnowski, Żychlin, państw., dyr. Śliwiński Wiktor.
29. Pow. radomszczański, Radomsko II, państw., dyr. Kirkiewicz Mikołaj.
30. Pow. sieradzki, Sieradz, Internat, państw., dyr. Rutkowski Jan.
31. Pow. skierniewicki, Godzianów, państw., dyr. Groszyński Kazimierz.

32. Pow. skierniewicki, Puszcza Mariańska, państw., dyr. Kozłowski Stanisław.

Szkoły stopnia podstawowego i licealnego — rozwojowe.

33. Pow. brzeziński, Tomaszów Mazowiecki, 1—9, państw., dyr. Stańczyk Józef.
34. Pow. konecki, Przedbórz, 1—10, państw., dyr. Karolewski Karol.
35. Pow. piotrkowski, Bełchatów, 1—9, państw., dyr. Miller Stanisław.
36. Pow. sieradzki, Złoczew, 1—8, państw., dyr: Bartczak Władysław.
37. Pow. wieluński, Wieruszów, 1—9, samorz., dyr. Dybek Roman.

Projektowane rozwojowe 1948/49.

1. Gorzkowice, pow. piotrkowski, vacat.
2. Pajęczno, pow. radomszczański, vacat.

Zakłady kształcenia nauczycieli w roku szk. 1948/49.

a) Na terenie m. Łodzi.

1. Państwowe Liceum Pedagogiczne.
2. Państwowe Licealne Kursy Pedagogiczne dla dorosłych.
3. Państwowy Kurs Nauczycielski.
4. Państwowe Liceum dla Wychowawczyń Przedszkoli.
5. Państwowe Seminarium dla Wychowawczyń Przedszkoli.
6. Państwowy Wyższy Kurs Nauczycielski.

b) Na terenie Okręgu Szkolnego z wyłączeniem m. Łodzi.

1. Końskie — Państwowe Liceum Pedagogiczne.
2. Lipiny — Państwowe Liceum Pedagogiczne — klasy starsze.
3. Łęczyca — Państwowe Liceum Pedagogiczne.
4. Łęczyca — Państw. Komisja Rejonowa Kształcenia Czynnych Niekwalifikowanych Nauczycieli Szkół Powszechnych.
5. Łowicz — Państwowe Liceum Pedagogiczne.
6. Łowicz — Państwowe Licealne Kursy Pedagogiczne dla Dorosłych.
7. Łowicz — Komisja Rejonowa Kształcąca Czynnych Niekwalifikowanych Nauczycieli Szkół Powsz.
8. Piotrków — Państwowe Liceum Pedagogiczne.
9. Piotrków — Państwowa Komisja Rejonowa Kształcąca Czynnych Niekwalifikowanych Nauczycieli Szkół Powszechnych.
10. Tomaszów Maz. — Państwowe Liceum Pedagogiczne.
11. Tomaszów Maz. — Państwowy Dwuletni Kurs Przygotowawczy do Zawodu Naucz. (zbiorczy).
12. Tomaszów Maz. — Państwowe Liceum dla Wychowawczyń Przedszkoli.
13. Tomaszów Maz. — Państwowa Komisja Rejonowa Kształcenia Czynnych Niekwalifikowanych Nauczycieli Szkół Powszechnych.
14. Wieluń — Państwowe Liceum Pedagogiczne.
15. Wieluń — Państwowa Komisja Rejonowa Kształcenia Czynnych Niekwalifikowanych Nauczycieli Szkół Powszechnych.
16. Zduńska Wola — Państwowe Liceum Pedagogiczne.
17. Zgierz — Państwowe Liceum Pedagogiczne.
18. Zgierz — Państwowe Liceum Wychowawców Domów Dziecka.
19. Zgierz — Państwowa Komisja Rejonowa Kształcenia Czynnych Niekwalifikowanych Nauczycieli Szkół Powszechnych.
20. Zgierz — Państwowa Szkoła Ćwiczeń przy Liceum Pedagogicznym.

Szkolnictwo dla dorosłych.

Gimnazja i Licea oraz Kursy Gimnazjalne.

1. I Państwowe Gimnazjum i Liceum dla Dorosłych — Łódź, ul. Składowa 15.
2. II Państwowe Gimnazjum i Liceum dla Dorosłych — Łódź ul Piramowicza 6.
3. I Miejskie Gimnazjum i Liceum dla Dorosłych — Łódź, ul. Armii Ludowej 41.
4. II Miejskie Gimnazjum i Liceum dla Dorosłych — Łódź, ul. Żeromskiego 36.
5. Prywatne Gimnazjum i Liceum przy WSGW — Łódź, ul. Nowotki 16.
6. Kursy Gimnazjalne i Lic. dla Oficerów — Łódź, ul. Żeromskiego 10.
7. Kursy Gimnazjalne dla UBP — Łódź, ul. 19 Stycznia 1.
8. Kursy Gimnazjalne dla M. O. w Tomaszowie Maz., ul. Armii Czerwonej 12.
9. Kursy Gimnazjalne dla M.O. i U.B. w Końskich, ul. Warszawska 17.
10. Kursy Gimnazjalne dla Dorosłych przy Państwowym Gimnazjum i Liceum Pedagogicznym w Kutnie, ul. Kochanowskiego.
11. Kursy Gimnazjalne dla Dorosłych w Żychlinie, pow. Kutno — ul. Kościuszki 13.
12. Kursy Gimnazjalne dla Dorosłych przy Państwowym Gimnazjum i Liceum w Łasku, ul. Piłsudskiego 28.
13. Sam. Kursy Gimnazjalne dla Dorosłych w Zelowie, ul. Kilińskiego 34 (pow. łaski).
14. Sam. Gimnazjum i Liceum dla Dorosłych w Ozorkowie, ul. Środnia 30 (pow łęczycki).
15. Kursy Gimnazjalne i Lic. TUR w Łowiczu, ul. Stanisławskiego 31.
16. Kursy Gimnazjalne dla Dorosłych w Piotrkowie przy I Państwowym Gimnazjum i Liceum Męskim.
17. Kursy Gimnazjalne dla Dorosłych w Wolborzu (pow. piotrkowski).
18. Kursy Gimnazjalne dla Dorosłych w Opocznie, ul. Szewska 2.
19. Kursy Gimnazjalne i Lic. dla Dorosłych w Radomsku, ul. Staszica 1.
20. Kursy Gimnazjalne i Lic. dla Ofic. Łączności w Sieradzu.
21. Kursy Gimnazjalne dla Dorosłych TUR w Zduńskiej Woli — ul. Piłsudskiego 61.
22. Sam. Gimnazjum dla Dorołych w Brzeźniu, pow. sieradzki, p-ta Brzeźno.
23. Kursy Gimnazjalne dla M.O. i U.B. przy Państwowym Gimnazjum i Liceum w Wieluniu.

24. Kursy Gimnazjalne i Lic. dla Oficerów Zgierskiego Garnizonu — Zgierz, ul. Kilińskiego 8.
25. Miejskie Kursy Gimnazjalne w Łodzi — ul. Nawrot 12.
26. Wydział Oświaty i Kultury przy Zarządzie Miejskim w Łodzi — ul. Piotrkowska 64.
27. Szkoła Pracy Społecznej w Łodzi — ul. Legionów 15a.
28. Centrum Wyszkolenia Sanitarnego — Łódź, ul. 11 Listopada 83.

Państwowe szkoły powszechne dla dorosłych.

1. Państwowa Szkoła Powszechna dla Dorosłych w Tomaszowie Mazow.
2. Państwowa Szkoła Powszechna dla Dorosłych w Kutnie.
3. Państwowa Szkoła Powszechna dla Dorosłych Nr 1 w Pabianicach (pow. łaski).
4. Państwowa Szkoła Powszechna dla Dorosłych Nr 2 w Pabianicach (pow. łaski).
5. Państwowa Szkoła Powszechna dla Dorosłych Nr 3 w Pabianicach (pow. łaski).
6. Państwowa Szkoła Powszechna dla Dorosłych w Widawie (pow. łaski).
7. Państwowa Szkoła Powszechna dla Dorosłych w Zelowie (pow. łaski).
8. Państwowa Szkoła Powszechna dla Dorosłych w Zgierzu (pow. łaski).
9. Państwowa Szkoła Powszechna dla Dorosłych w Ozorkowie (pow. łęczycki).
10. Państwowa Szkoła Powszechna dla Dorosłych w Łęczycy.
11. Państwowa Szkoła Powszechna dla Dorosłych w Wolborzu (pow. piotrkowski).
12. Państwowa Szkoła Powszechna dla Dorosłych w Piotrkowie Tryb.
13. Państwowa Szkoła Powszechna dla Dorosłych w Radomsku.
14. Państwowa Szkoła Powszechna dla Dorosłych w Kaczce (pow. rawsko-maz.).
15. Państwowa Szkoła Powszechna dla Dorosłych w Sieradzu.
16. Państwowa Szkoła Powszechna dla Dorosłych w Skierniewicach.
17. Państwowa Szkoła Powszechna dla Dorosłych w Wieluniu.

Uniwersytety Ludowe.

1. Uniwersytet Ludowy w Małkowie, pow. sieradzki, p-ta Warta.
2. Uniwersytet Ludowy w Hucie Dłutowskiej, powiat łaski, p-ta Dłutów.
3. Uniwersytet Ludowy w Boczkach, pow. łowicki.
4. Uniwersytet Ludowy w Bryskach, pow. łęczycki, p-ta Góra Św. Małgorzaty.
5. Uniwersytet Ludowy w Głuchowie, pow. skierniewicki.
6. Uniwersytet Ludowy w Brusie k. Ł., pow. łódzki.
7. Uniwersytet Ludowy w Komornikach, powiat wieluński.
8. Uniwersytet Ludowy w Suchodębiu, pow. kutnowski.
9. Uniwersytet Ludowy w Zagrodzie k. Rawy-Maz.

Poz. 172.

OGŁOSZENIE

Zagubiono legitymację Nr 7 wydaną przez Dyrekcję Szkoły na nazwisko Pawłowski Wacław, nauczyciel Państwowego Gimnazjum Mechanicznego w Kutnie.

Część nieurzędowa

Elżbieta Jackiewiczowa

WROCŁAWSKI „POEMAT PEDAGOGICZNY" SŁUŻBY POLSCE

Od 7 do 28 lipca 450 junaczek i junaków z Kuratorium Łódzkiego spędziło czas na obozie Szkolnej Młodzieży Służby Polsce. Była to olbrzymia impreza Ministerstwa Oświaty — Biura Służby Polsce. W obozie tym było 4 000 młodzieży z całej Polski i 200 osób kadry nauczycielskiej. Młodzież łódzka zdobyła pierwszą nagrodę za pracę i nagrodę przechodnią zast. dyr. Biura Służby Polsce Min. Oświaty mjra R. Jakubowskiego za najlepszą postawę ideologiczną grupy żeńskiej, ponadto szereg nagród indywidualnych.

— — — — — — — — —

„Nie umiem wypowiedzieć wam, młodzi przyjaciele, tej wielkiej radości, tego uczucia szczęścia, które ogarnia nas, kadrę i komendę, kiedy patrzymy na was, wesołych, zdrowych, młodych i wolnych — tu na polu zlotowym we Wrocławiu, nad Odrą. Przeżyliście, przetrwaliście piekło okupacji — jesteście u siebie, jesteście wolni. To zobowiązuje. Trzeba zrozumieć, że jedyną formą tej radości jest taki wkład pracy w dzieło odbudowy Polski, byśmy mogli nim zapłacić tym wszystkim, którzy przelali krew i oddali życie za to, abyśmy tych czasów dożyli. Albowiem jeśli pięknie jest umrzeć za ojczyznę, to o ileż radośniej jest móc żyć i pracować dla niej".

Mówić przez megafon radiowy z trybuny, z której niegdyś Hitler wywrzaskiwał swe zbrodnicze hasła — mówić do czterech tysięcy najmilszych młodych przyjaciół, uczennic i uczniów, junaków i junaczek Służby Polsce, mówić o pracy, pokoju, sprawiedliwości społecznej, o przyjaźni z innymi ludami wolnymi, o łączności między młodzieżą demokratyczną całego świata, o błękitnej Odrze, rzece naszej nowej historii — takie oto szczęście przypadło mi w udziale na Ogólnopolskim Obozie Szkolnej Młodzieży Służby Polsce. Jako zastępca Komendanta Głównego byłam odpowiedzialna za dział wychowania w obozie. To, że cztery tysiące dziewcząt i chłopców z całej Polski w wieku od 16 do 18 lat popisało się na pokazie reprezentacyjnym piękną gimnastyką,

wspaniałym, malowniczym tańcem ludowym, że sprawnie wykonało pomysłowy obraz „Zjednoczenia młodzieży", że osiągnęło piękne wyniki w lekkiej atletyce, pływaniu i grach sportowych, że sprężyście i harmonijnie defilowało ulicami Wrocławia — to rzucało się w oczy każdemu i zdobyło nam uznanie i sympatię publiczności. Ale w naszym obozie, pierwszym masowym obozie młodzieży szkolnej w historii pedagogiki polskiej — była to tylko część pracy, część „zewnętrzna", jeśli tak można powiedzieć. — Ważniejszą, „wewnętrzną" pracą było wychowanie młodzieży, wychowanie nowego, lepszego człowieka w nowej, lepszej, Ludowej Polsce. Wytyczne tego nowego wychowania przedyskutowaliśmy z kadrą na kursie wstępnym przed rozpoczęciem obozu i na codziennych odprawach wychowawczych w samym obozie. W moim namiocie, gdzie odbywały się te odprawy, nad wejściem wymalowane było dużymi literami: „NIE KWĘKAĆ!!!". To było właśnie pierwsze zadanie wychowawcze: nauczyć się pokonywać trudności, wyrobić w sobie hart i pogodę, i uwierzyć we własne siły, poznać własne możliwości. A warunki były trudne: namioty, sienniki cienkie (8 kg słomy) na podkładzie z kilku cegiełek i trzech deseczek, jedzenie wspaniałe, ale z menażki i bez stołu, mycie się na dworze przy rurach z sączącą się przez otwory wodą, ćwiczenia do pokazu bez względu na pogodę. W ciągu pierwszych dziesięciu dni obozu mieliśmy ciągłe deszcze i chłód, w namiotach było zimno i wilgotno; w ciągu następnych dwu tygodni upały i burze. Doskonale zorganizowana pomoc lekarska (pięciu własnych lekarzy w obozowych izbach chorych, 50 miejsc zastrzeżonych w szpitalach wrocławskich) zapobiegła ewentualnym konsekwencjom. „Chorych" było coraz mniej, z miejsc w szpitalach skorzystaliśmy zaledwie w kilku wypadkach. A charaktery krzepły. Trzeba tu podkreślić postawę kadry nauczycielskiej, która miała identyczne warunki i znosiła je dzielnie, świecąc przykładem młodzieży. Nawet „starsze panie", a były i takie na początku, pod koniec obozu miały wszystkie najwyżej po 18 lat! Taki obóz to najlepszy gabinet kosmetyczny! Tylko jeden z naszych kolegów z kadry do końca nie rozstał się z grubą, ciepłą czapą, ale to dlatego, że... był łysy.

Drugim z kolei, ale najbardziej zasadniczym zadaniem wychowawczym było wyrobienie przekonania, że w naszym ustroju nie ma miejsca na patriotyzm werbalny, że „słowami świadczyć miłość, to nie miłość". Miłość ojczyzny — uczucie tak bardzo silne w naszym narodzie, a w szczególności u naszej młodzieży — to dążenie do utrzymania i wzmocnienia naszej niepodległości. A nasza niepodległość — to przede wszystkim niezależność gospodarcza związana najściślej z ustrojem opartym o pracę. Stąd konieczność związania naszej młodzieży z realnymi zadaniami odbudowy kraju, konieczność włączenia młodzieży do pracy nad tą odbudową. Toteż w naszym obozie praca była podstawą wychowania. Junaczki i junacy musieli się nauczyć nie tylko szeregu ćwiczeń i tekstów do ognisk, ale musieli pracować fizycznie na terenie obozu (obieranie ziemniaków, utrzymanie czystości), na terenie miasteczka zlotowego i na terenie miasta (oczyszczanie ulic, placów i plantacji oraz terenów wystawowych). Młodzież organizowała przy tym współzawodnictwo, zapalała się, ofiarowywała swe wolne godziny ochotniczo. Z dumą muszę powiedzieć, że zainicjowała to właśnie od razu od początku żeńska grupa łódzka, ofiarowując Wrocławiowi swe pierwsze wolne przedpołudnie niedzielne — i pociągnęła za sobą tego dnia 1 300 junaczek i junaków innych kuratoriów. W rezultacie obóz nasz dał około 80 000 godzin pracy dla obozu, zlotu i Wrocławia, uzyskując uznanie społeczeństwa, dając naszej młodzieży poczucie własnej siły i zrozumienie własnej roli w życiu narodu.

Umieć pracować to wielka rzecz, ale trzeba wiedzieć, komu i dla jakich celów pracą swoją się służy. Stąd dalsze założenia wychowawcze: upolitycznienie i uspołecznienie naszej młodzieży. Obóz nasz był w historycznych dniach 21—23 lipca częścią obozu zlotowego młodzieży. Trzeba było całą naszą młodzież, której tylko część należała do organizacji młodzieżowych, związać z ideą zlotu, ze sprawami ruchu młodzieżowego w Polsce i na świecie, wreszcie ze sprawami ruchu robotniczego i jego scalania się u nas. Osiągnęliśmy to. W rezultacie tej akcji zdobyliśmy 832 nowych kandydatów do ZMP spośród junaczek i junaków dotąd do organizacji nie należących i zebraliśmy ponad 20 000 złotych na budowę C.D.M. Osiągnęliśmy to dzięki wielkim przeżyciom wrocławskim, ale i dzięki metodzie polegającej na tym, że od młodzieży zorganizowanej w obozie więcej wymagaliśmy, nakładaliśmy na nią cięższe, bardziej odpowiedzialne obowiązki, tylko w ten, a nie w inny sposób ją wyróżniając. Kiedy na pożegnalnym ognisku objaśniłam tę metodę postępowania słowami: „bo kto kocha młodzież, ten jej nie schlebia, ten od niej wymaga", chcąc usprawiedliwić niejako surowość naszych zarządzeń — młodzież przerwała mi rzęsistymi oklaskami, uznając widać taką metodę za słuszną. Aktyw młodzieży zorganizowanej był wielką pomocą w pracy wychowawczej. Jemu zawdzięczamy zdrową opinię w obozie, zdrowy osąd wszelkich zdarzeń czy wykroczeń. Wszystko, co młodzież w obozie przedsięwzięła, miało swój wyraźny wydźwięk polityczny: od okrzyków na defiladzie na cześć Prezydenta Bieruta, jedności, pokoju, młodzieży radzieckiej, młodzieży krajów walczących o wolność, poprzez piosenkę obozową (*Pieśń o ojczyźnie* Dynajewskiego, słowa polskie Szenwalda, *Pieśń o pracy* Szymańskiego, *Pieśń o Ziemiach Zachodnich* Raszewskiego i inne), aż do programów ognisk obozowych i wystąpień na zewnątrz. Składając kwiaty od Obozu na grobach bojowników o wolność i demokrację i na grobach żołnierzy radzieckich przemawiały dwie łodzianki: Danusia B. i Ola K., najczynniejsze nasze aktywistki. Obu trzęsły się bródki ze wzruszenia, gdy w głębokiej ciszy, nad grobami poległych — głosiły, że w imieniu młodzieży składają hołd tym,

którzy swym życiem umożliwili im radość pracy i szczęście wolności. — A nasze ogniska! Publiczność wrocławska podziwiała rewolucjonizm naszej młodzieży deklamującej Szenwalda *Armio czerwonogwiezdna* czy Laskowskiego *Wzywacie Boga* na tle monumentalnych żywych (bo z młodzieży) dekoracji układających się na wzgórzu nadodrzańskim w kształt czerwonej gwiazdy pięcioramiennej czy błękitnej Odry, czy białego orła. A wszystko to w ciszy wieczornej, w blasku olbrzymich ognisk, przeplecione pieśnią śpiewaną przez cztery tysiące młodych ust. Dotąd widzę to i słyszę, gdy myślą wrócę do niezapomnianych dni poematu wrocławskiego.

I jeszcze jedno: staczaliśmy w obozie wielki bój o nową etykę nowego człowieka. Człowieka świadomego i odpowiedzialnego, odważnego i prawdomównego. Potępiliśmy wszelką zdawkową, mieszczańską hipokryzję. Okazji było dużo. Po pierwsze obóz był koedukacyjny. Dziewczęta nie były używane do spraw mniejszej wagi, a chłopcy do ważniejszych — o nie. Ziemniaki obierali tak chłopcy jak i dziewczęta. Na warcie w nocy stali przy swoim podobozie chłopcy, przy swoim — dziewczęta. Taniec nie był uważany za zbrodnię — tylko że tak było mało na to czasu, a radosną tańcówkę na murawie po udanym pokazie reprezentacyjnym przerwała nam ulewa z piorunami. Palenie niedozwolone było tylko w namiotach, przy pracy i przy występach publicznych. Za to zachęcaliśmy młodzież do abstynencji tytoniowej ze względu na zdrowie i sport. Przy raportach karnych prawdomówność, odpowiedzialne przyznanie się do wykroczenia było zawsze okolicznością łagodzącą, mimo to „kara" w postaci umożliwienia rehabilitacji przez powierzenie dodatkowych funkcji odpowiedzialnych i kłopotliwych musiała być naturalną konsekwencją czynu. W ten sposób uniknęliśmy tonu lizusowskiej pokory i tchórzliwego kłamstwa. O samych raportach karnych, tj. indywidualnych, często parogodzinnych rozmowach z młodzieżą można by napisać tomy. Były to niezwykle ciekawe rozmowy! Utwierdziły mnie one w przekonaniu, że nasza młodzież jest wspaniała, choć często źle wychowywana. Nie, nie można ująć w felieton bogactwa doświadczeń i przeżyć pedagogicznych w naszym obozie. Można tylko wyrazić wdzięczność ludziom i dziejom, które pozwoliły dziś realizować — najgorętsze marzenia wielu, wielu nauczycieli w Polsce.

ELŻBIETA JACKIEWICZOWA

WIECZÓR ŚWIETLICOWY

poświęcony wymianie kulturalnej i pogłębieniu przyjaźni polsko-radzieckiej

1. „Pieśń o ojczyźnie" Dunajewskiego, słowa polskie Szenwalda; wykonuje solo i chór (może być tylko chór).

Nieobjęta dla ludzkiego oka,
Piękna tak jak żaden w świecie kraj
Moja ziemia — wolna i szeroka —
Z tobą żyć, dla ciebie umrzeć daj!
Od najdalszych kresów aż do Moskwy,
Od południa za polarny krąg —
Chodzi człowiek pełen czułej troski
Jak gospodarz wśród ojczystych łąk.
Niby Wołga życie wartko bieży,
Aby w przyszłość wody jasne nieść —
Wszystkie drogi na ścieżdla młodzieży,
Siwym włosom zasłużona cześć.
Nieobjęta dla . . . itd.
Wiatr wiosenny nad krainą wieje,
Nową radość niosą nowe dni —
Tak jak my nikt w świecie się nie śmieje,
Nikt nie umie kochać tak jak my.
Lecz, Ojczyzno! Oczy nasze płoną,
Pożałuje wróg zuchwałych kpin.
Miłujemy Cię jak narzeczoną,
Ochraniamy niby matkę syn.
Nieobjęta dla . . . itd.

S ł o w o ł ą c z ą c e: Tak narody radzieckie kochają swoją wielką ojczyznę. Jest to zrozumiałe dla każdego z nas, gdyż i my kochamy swój kraj ponad wszystko. Ale nie tylko miłość ojczyzny nas łączy. Narody nasze przeżyły wspólnie najstraszniejszą z wojen. Nienawiść do wspólnego wroga łączy tak jak miłość do wspólnego ideału.

Wiersz K. Simonowa: „Zabij go!", w przekładzie Tuwima (deklamacja na głosy, ostatnie 2 wiersze chóralnie).

Jeśli drogi ci jest twój dom,
W którym wzrosłeś śród miłych i bliskich,
Gdzie płynąłeś żeglując ku snom
Kołysany falami kołyski;
Jeśli drogie ci są jego ściany,
Piec i kąty, i pułap drewniany,
I podłoga pod stopą skrzypiąca,
Wydeptana przez dziada i ojca;
Jeśli kochasz ogródek z malwami,
Słonecznikiem i brzęczeniem pszczół
I przed wiekiem do ziemi wkopany
Przez pradziada, pod lipą, stół;
Jeśli nie chcesz, by przy tym stole
Zasiadł, warcząc, niemiecki złodziej,
By spustoszył twój dom, twoje pole
I gałęzie łamał w ogrodzie:

Jeśli starą swą matkę czcisz,
Tę pierś, którąś ssał niemowlęciem,
Już wyschnięta, bez mleka dziś,
Lecz przytulić się do niej — to szczęście;
Jeśli nie chcesz, by Niemiec zbir
W twojej chacie do matki skoczył

I po twarzy zmarszczonej bił
Okręciwszy kułak warkoczem;
Jeśli nie chcesz, by te same ręce,
Co w kołyskę kładły cię czule,
Teraz łóżko ściełły Niemcom
I plugawe prały koszule:

Jeśliś ojca w pamięci zachował,
Co cię brał na barana i woził,
Ojca, który w Czternastym wojował
I śmierć znalazł w karpackim wąwozie:
Jeśli serce się kraje na myśl, że
Nauczyciel twój, druh najpoczciwszy,
W szubienicznej pętli zawiśnie
Siwą głowę na piersi zwiesiwszy,
Że za wszystko, co w serce chłopięce,
Wpoił tobie i twym przyjaciołom,
Niemiec chude połamie mu ręce
I powiesi na słupie przed szkołą:

Jeśli nie chcesz, by Niemiec zbój
Zabił wiarę i mowę twej ziemi,
Grabił dom i dobytek twój —
Wszystko to, co ojczyzną zwiemy —
Wiedz, że nic jej nie uratuje,
Jeśli ty jej nie uratujesz.

Zrozumieli to i ratowali swą ojczyznę ci, którzy wspólnie z Czerwoną Armią przelewali krew od Lenino po Berlin, by wyzwolić nasze ziemie. Na polach bitew narodziło się wielkie braterstwo broni: skrzepła, pogłębiła się i rozrosła przyjaźń naszego narodu z narodami Związku Radzieckiego.

L. Szenwald: „Czerwona Armia" (deklamacja solo lub na głosy).

Armio Czerwonogwiezdna!
Pozdrawiam Ciebie, Armio Grozy, Armio Mocy!
Wybawicielko świata! Wichuro Pomocy!
Wsłuchuję się w gromowy rytm Twoich szeregów,
Wielbię upór żołnierzy i mądrość strategów,
Padam, śmiertelnym z Tobą stopiony porywem,
Z każdym zwycięstwem Twoim na nowo się zrywam.
Dla nas duma i radość, i zaszczyt, i siła
W tym, że we wspólnych bojach krew nasza zrosiła
Przedpola polskich równin, że w bombowym leju
Z jednej menażki jedli Polak i Rosjanin.
Broń przez Ciebie wręczoną, owianą błyskaniem,
Złożymy chyba w świętym jakimś mauzoleum:
I będą pokolenia tę sławną zbrojownię
Odwiedzać niby ołtarz przetrwały cudownie:
I ścierając z rzeźb działa starożytne pyły
Będą dzieci Ojczystych dziejów się uczyły.

Pieśń „Jeśli jutro na bój" D. Pokrassa, słowa polskie L. Pasternaka (chór lub solo i chór).

Jeśli jutro na bój, jeśli najdzie nas wróg,
Jeśli ciemna zagrozi nam siła —
Wszyscy jak jeden mąż staniem u kraju wrót,
Nasza wolność nad życie nam miła!
Refren: I na ziemi, w obłokach, na morzu
Zabrzmi groźny i gniewny nasz śpiew:
— Jeśli jutro na bój,
Jeśli jutro na marsz —
Dziś już gotów na każdy bądź zew!

Jeśli jutro na bój, wstaniesz już kraju mój
Od Kronsztadtu do Władywostoku,
Staniesz znów kraju mój i na wroga na bój
Pójdziesz nasza Ojczyzno szeroka!
Refren: I na ziemi... itd.

Srebrny wzbije się ptak, ruszą na dany znak
I armaty, i działa, i tanki,
Flota w czerwieni flag, i piechota — na takt
Pomkną szybkie i dzielne taczanki.
Refren: I na ziemi... itd.

Iluż żołnierzy radzieckich padło na naszych ziemiach cementując nasze braterstwo. Ostatnią tęsknotą przedśmiertną wracali do swego dalekiego kraju, a krwią sycili naszą ziemię i naszą wolność.

T. Kubiak: „Ziemio, z której nie wrócę" (deklamacja solo).

Ziemio, z której nie wrócę,
ziemio, na której zostanę,
niech w obcym dalekim mieście
wyrosnę stepowym burzanem.

Z porwanych ostatnich listów,
z przeszytego pociskiem świstka
nie odczyta nikt mego imienia,
mego obco brzmiącego nazwiska.

Na polskim dalekim bruku
zostanie futrzana papacha.
Świt ją odnajdzie pod murem,
świt będzie nad nią płakał.

A śnieg — przecież to zima —
zasypie mnie białą ciszą
jak porzuconą harmoszkę
o strzaskanych żelazem klawiszach.

Nie wymiataj z bruku szczątków
rozbitego w proch instrumentu,
nie zasypuj piachem ust i oczów,
byś je na zawsze pamiętał.

Na tom padł w kamiennym mieście,
uralską zwalił się sosną,
by słupem granicznym od wroga
moje ciało z twej ziemi wyrosło.

By stepowym burzanem kwitła
wśród ulic twych — moja ojczyzna.
Byś w mowie, której ja nie znam,
jak do brata do mnie się przyznał.

Ziemio, z której nie wrócę,
ziemio, na której poległem,
witaj i żegnaj miasto,
to za kamień z twych bruków, za cegłę

Za to, by Wiśle Wołga,
a Wisła Wołdze oddała
ostatnią kroplę swej wody,
jak ja tobie krew mego ciała...

Śpiew (cichutko z początku):

Wojny nie chce nikt z nas, chcemy bronić swych
[miast,
i stoimy wciąż z bronią u nogi,
kiedy targnie się wróg, uderzymy go wraz —
da odpowiedź mu Związek nasz drogi.
Refren: I na ziemi, w obłokach... itd.

Żołnierz radziecki padał na ziemi naszej, a żołnierz polski na ziemi radzieckiej. Wspólni to nasi bohaterowie; jednakową czcią i miłością otaczamy ich pamięć, jednakowo płaczą po nich matki.

K. A. Jaworski: „Dwie matki" (deklamacja na dwa głosy).

U brzegu Wołgi siwej, gdzie jarzębiny wian,
nad grobem szepczą iwy: tu poległ ochotnik Jan.
U brzegu Wisły modrej, gdzie zboża złoty łan
pod ciepłą piasku kołdrą czołgista spi Iwan.
W wioszczynie nadwołżańskiej staruszkę rozpacz
[rwie,
na grobie tym bezpańskim zapala świeczki dwie.
A druga matka stroi grób Wani w wonne bzy:
— Może nad Jaśkiem moim uroni też ktoś
[łzy ..
I tu i tam się żali jednakowo wiatru śpiew:
synowie dwaj przelali za wspólną sprawę krew.
(Dwa głosy razem)

Minęła wojna. Po wielkim zwycięstwie nad wrogiem przed obu naszymi narodami staje nowy wspólny cel: odbudowa kraju.

L. Pasternak: „Obrońcom Stalingradu" (deklamacja solo lub zespołowo).

Nie dlatego nazwaliście w pieśni
ziemię waszą — „ojczyzną szeroką",
że się ciągnie milami, bezkreśnie,
od Kronsztadtu do Władywostoku.
A dlatego, że tu jak najszerzej
możesz swoje rozpostrzeć ramiona.
Kiedy w płuca powietrza nabierzesz
— czujesz:wolność w nich kipi spieniona.
Nie dlatego potężny wasz Związek,
że gdy spojrzysz na mapę — to ogrom,
że w nim słońce zajść nigdy nie zdąży,
złocąc śniegi i kiście winogron.
A dlatego, że z trudem wyrastał,
że zgrabiałe wznosiły go palce,
że Wam ciężko bywało nie raz tam
ciężko żyć i budować go w walce.

Śpiew: „Pieśń o ojczyźnie" (solo, refren chóralnie):

I pomieści wszystkich nasza chata
nie skąpimy nagród ani braw;
alfabetem złotym w dziejach świata
błyszczy księga stalinowskich praw.
W jasną przyszłość droga nam, rodacy,
naszych kroków nikt nie zwróci wstecz;
u nas człowiek prawo ma do pracy,
u nas uczyć się, to ważna rzecz.
Nieobjęta dla... itd.
Tak swobodnie ludzie tutaj dyszą,
nikt bezbronny nie jest ani sam,
zawołanie dumne: „towarzyszu",
ponad wszelki tytuł milsze nam
Bo nie obce słowo to nikomu,
czy to żółty, czy to czarny brat,
dokąd pójdę, wszędzie jestem w domu
i rodzeństwa pełen cały świat.
Nieobjęta dla... itd.

W trudzie i walce odradzają się nasze kraje. Z doświadczeń Związku Radzieckiego korzystają wszystkie kraje demokratyczne, by budować nie tylko domy, miasta, fabryki, szkoły, ale by budować nowy, lepszy ustrój. Związek Radziecki jest dla nas przewodnikiem na trudnej, lecz wspaniałej drodze naszego pokolenia — drodze do socjalizmu.

W. Majakowski — z poematu „Dobrze"

Mróz trzaskający. Zima — niczego.
A bluzy się lepią od potu.
W bluzach komuniści. Ładują drzewo.
Czas: Popołudnie. Sobota.
My nie odejdziem, choć odejść możem,
i nikt do pracy nie goni.
Nasze my drzewo na naszym torze
ładujemy na nasze wagony.
Do późna dziś nam pracować potrzeba,
choć wolno odejść i zaraz nam.
Naszym towarzyszom naszego drzewa
trza: towarzysze marzną.
Roboty tej nie odrobić w mig,
nie zarobić przy niej kopiejek.
Lecz my pracujemy jak gdybyśmy
tworzyli najwspanialszą epopeję.
Ładować będziem setki pni,
by życie kręcąc kołami dni
pędziło żelaznym marszem
w naszych wagonach, w biel naszych niw,
w przemarznięte republiki nasze.
— Wujciu, co wy robicie tu,
wszyscy wujciowie duzi?
— Co? Socjalizm: swobodny trud
swobodnie zrzeszonych ludzi.

Jest w tej świadomej pracy dla swego społeczeństwa wiele radości, dumy i entuzjazmu. Młodzież radziecka nie tylko pracuje, ale i bawi się, i cieszy, i kocha — dając temu wyraz w muzyce, pieśni i tańcu. (Inscenizacja dla zespołu męskiego. Dekoracja: bariera pokładu, duża bandera, stroje marynarskie. Może być urozmaicona tańcem marynarskim).

Pieśń: „Na redzie", muz. W. Siedowa, słowa polskie K. Gruszczyńskiego:

Śpiewajmy, już noc. O świcie, gdy mgła
Okręty przysłoni i dal,
Udadzą się w rejs ścigacze i dym
Wśród czystych, rozsnuje się fal.
Bądź zdrów, rodzinny kraju!
Już statki odpływają.
I portu mi żal,

powiewa jak dal
Niebieski dziewczyny mej szal.
A zmierzch dziś'aj znów pogodny jak sen,
Więc każdy niech śpiewa za dwóch.
O morzu i mgłach, o włosach jak len
Złocistych zanuci nam druh...
Bądź zdrów... itd.
Na redzie już noc i cisza, i śpiew...
Błękitna rozlewa się mgła.
Pieszczocie tych fal nie oprze się brzeg,
Gdy dźwięczy harmonia i lka.
Bądź zdrów... itd.

Pieśń: „Kto go zrozumie“, muz. W. Zacharowa, słowa polskie R. St. Dobrowolskiego; (Inscenizacja dla zespołu żeńskiego):

O zachodzie przed mym domem
chodzi chłop ec cudnych lic,
wciąż oczyma do mnie mruga,
mruga i nie mówi nic.
I niech zgadnie druga
dlaczego on mruga? (3 razy)

Gdy przychodzę na zabawę,
śpiewa, tańczy, skacze aż.
A gdy żegnam się u furtki,
wzdycha i odwraca twarz.
I kto wie u licha
dlaczego on wzdycha? (3 razy)

Gdy go pytam, co go smuci,
nie lepiej wesoło żyć?
On mi wciąż, że stracił serce
i że tak już musi być.
I kto wytłumaczy
dlaczego je traci? (3 razy)

Wczoraj przysłał mi przez pocztę
kilka tajemn czych słów.
W ka dym wierszu same kropki,
no i bądź tu mądra znów.
I kto go odgadnie
co w myśli ma na dnie? (3 razy)

Nie chce mi się nad tym głowić.
— Na nic nie licz, dalej idź,
tylko czasem czy tak musi
z całej siły serce bić?
I niech kto odkryje,
dlaczego tak bije? (3 razy)

Dekoracja: płotek, kwitnące drzewko; stroje ludowe; można wpleść taniec).

Nie tylko miłość pragnie wzajemności. Przyjaźń jest trwała wówczas, gdy jest jednakowo szczera z obu stron. Jak narody radzieckie przyjmują nasze uczucia i czy odpłacają nam również przyjaźnią? Niech mówią do nas słowami swych poetów. Oto współczucie dla naszej niedoli:

S. P. Szczipaczow, przekład S. Pollaka (deklamacja solo):

Nieszczęście, krzywda były tu bezdenne,
Droga posępna, zdeptana przez ból,
W kraju gdzie polskie madonny kamienne
Z niemowlętami w ręku strzegły pól.
Patrzyły w przestwórz sielskich pól [rodzinnych
Gdzie się za sochą szczupłe skiby rwą,
Jedyne w Polsce matki, którym nigdy
Nieszczęście oczu nie mąciło łzą.

A oto wiara w nasze odrodzenie:

M. L. Matusowski: „Akacje Warszawy“, przekład S. Pollaka (deklamacja solo):

Kiedy akacje Warszawy wspominam,
Naraz przed wzrokiem mym wstaje, pamiętam.
Ten letni dzień i to miasto w ruinach
Milczeniem buntowniczym ogarnięte.

Czyż moja wina, że przez lata cztery
Mój wiersz jednemu obrazowi służy:
Okna bez szyb i schody bez bariery,
Piętrzące się ponad ulicą gruzy.

Gdzie bym nie poszedł, idzie za mną bliska
W chwilowej ciszy, pośród prac spokojnych
Owa słodkawa zła woń popieliska —
Tak niodłączna od pierwszych dni wojny.

Powróćmy do akacji... W ich kwitnieniu
Zmartwychpowstaje tego miasta sprawa.
W czerwcowy dzień w ich zawsze żywym [cieniu
Schronienie sobie znajduje Warszawa.

Pod wiatru tchnieniem cienkie pnie dygocą.
Choć słabe, chociaż kora ich chropawa,
Lecz tu, pomiędzy ruinami, nocą
Od drzew tych znów zaczyna się Warszawa.

Nie tylko poezja, lecz i publicystyka radziecka porusza w tonie głębokiej przyjaźni sprawę naszego kraju. Oto popularny w Polsce i znany na całym świecie pisarz Ilia Erenburg tak pisze o nas w swym artykule drukowanym w najpoważniejszym tygodniku radzieckim *Nowoje Wremia* ze stycznia 1948 r.

I. Erenburg, przekład E. Jackiewiczowej.

O Warszawie:

Wokół ruiny i księżyc. Nagle Tuwim woła: „Czyż jest na świecie miasto piękniejsze?” — I ma rację. Zrujnowana, ściślej: zdruzgotana Warszawa jest przepiękna w swoim tragizmie. Kamienice przypominają ruiny starożytnego Rzymu. Miasto nie jest martwe, mnóstwo tu ludzi — ci ludzie pracują, budują, dźwigają kamienie, niosą kwiaty, wzdychają, śmieją się. Warszawa jest piękna wielką, tragiczną pięknością.

O Wrocławiu:

Wrocław to jedno z tych miejsc, gdzie specjalnie ostro odczuwa się uzasadnienie wiary w człowieka. To miasto ożyło i stanowi jakby

koncentrat polskiej woli. Przepiękne miasto! Dla mnie Wrocław jest miastem polskim nie dlatego, że w nim zachowały się kamienie z epoki Bolesława Chrobrego czy Bolesława Krzywoustego, ale dlatego, że 250 tysięcy polskich pionierów tchnęło nowe życie w opalone, potrzaskane mury.

O Polsce i Polakach:

Wiedzieliśmy, że Polacy potrafią walczyć. Opowieści o polskiej odwadze obiegły w minionym stuleciu całą Europę. Wiedzieliśmy również, że Polacy są wysoce utalentowanym narodem, który obdarzył świat Mickiewiczem, Słowackim i Szopenem. Obecnie mamy przed sobą jeszcze jedną Polskę — Polskę pracy. Od dawna przedstawiano Polskę kolejno to z mieczem, to z lirą. Okazało się, że jej tak samo do twarzy z ciężkim młotem nowych lat.

Radośnie i ufnie spojrzymy przyszłości w oczy, gdy „przyjaźń w trwałe skojarzy spójnie" nasze sąsiedzkie narody. Możemy wierzyć, że wyjdziemy zwycięsko i z dzisiejszych zmagań z zakusami imperializmu zachodniego, gdy taka potęga jak Związek Radziecki stoi na straży naszych interesów, naszych granic zachodnich, naszego i światowego pokoju. Śmiało, młodzi, do marszu w lepsze jutro!

W. Majakowski: „Lewą marsz!", przekład A. Słonimskiego (deklamacja zespołowa).

Rozwijajcie się w marszu!
W gadaniach róbmy pauzę.
Ciszej tam mówcy!
Dzisiaj ma głos towarzysz Mauzer.
Dosyć już żyliśmy w glorii
praw, które dał Adam i Ewa:
zajeździmy kobyłę historii! —
Lewa! Lewa! Lewa!

Błękitno-bluzi, rwijcie za oceany
Zali się pancernikom na raidzie
stępiły dzioby ze stali?
Niech się brytyjski lew pręży,
niech ostrą koroną olśniewa —
komuny nikt nie zwycięży!
Lewa! Lewa! Lewa!

Za górą klęsk błyszczą zorze,
słoneczny kraj czeka nowy.
Za głód, za moru morze,
niech zadudni nasz krok milionowy!
Choć najemna otacza nas banda,
choć nas potok stalowy zalewa,
nie zadusi Sowietów Ententa!
Lewa! Lewa! Lewa!

Zali wzrok orli zgaśnie?
Czyż ulegniemy w walce?
Ciaśniej ściśnijcie światu na gardle
proletariatu palce.

Naprzód pierś podaj nagą,
niech flaga na niebo zawiewa!
Kto tam znów rusza prawą?
Lewa! Lewa! Lewa!

„Pieśń pokoju" — Hymn Światowej Federacji Młodzieży Demokratycznej, muz. Nowikowa, słowa polskie Gruszczyńskiego (śpiew chóralny).

1. Naprzód, młodzieży świata —
nas braterski połączył dziś marsz.
Groźne przeminą lata!
Hej, kto młody pójdź z nami! i walcz!
Na lądzie i na wodzie,
Na wschodzie, na zachodzie,
w marszu po szczęście, pokój i radość
zgodnie nasz dźwięczy krok.

Refren: Nie zna granic ni kordonów — pieśni [zew,
pieśni zew, pieśni zew.
Więc śpiewajmy, nie zamilknie wolny śpiew,
wolny śpiew, wolny śpiew!
Przez cały świat słowa pieśni tej,
niech niesie wiatr!
Nie zamilknie, nie ucichnie wolny śpiew,
wolny śpiew, wolny śpiew!

2. Znamy warkot granatów,
w ogniu walki byliśmy nie raz.
Przelanej krwi szkarłatem
w bitwie sojusz pisaliśmy nasz.
Każdy, kto wolność kocha,
Niechaj zasili pochód!
Szczęście narodów,
jutro świetlane —
to naszych sprawa rąk.

Refren: Nie zna granic... itd.

3. Młode uderza serce:
dość na świecie bezprawia! Już dość!
Hej tam wznieście proporce!
Naprzód młodzi! Dziś młodzież ma głos!
Znowu przeszłości mary
światu grożą pożarem.
Dalej, kto młody!
Łącz do pochodu
i wołaj: z wojną precz!

Refren: Nie zna granic... itd.

DODATEK
DO „WIECZORU ŚWIETLICOWEGO"

Informacje do zużytkowania w pogadance lub do rozplakatowania w formie napisów w świetlicach i na korytarzach szkolnych.

1. Na uniwersytetach w Moskwie, Leningradzie i Kijowie istnieją katedry polonistyki. Moskiewska polonistyka liczy stu słuchaczy.
2. Radzieccy uczeni publikują prace z działu polonistycznego: prof. Gudzij (o Skardze), prof. Ignatow (o teatrze jezuickim, o Wyspiańskim), doc. Michajłowa (rosyjska bibliogra-

fia mickiewiczowska), doc. Barag (o folklorze polskim), doc. Sowietow (o Krasickim i Trembeckim), prof. Berkow (o *Sonetach krymskich* Mickiewicza) i inni.

3. Wszechrosyjskie Tow. Teatralne ma gabinet dramaturgii polskiej. Zebrania poświęcane są prelekcjom i dyskusjom o polskiej dramaturgii. W roku bieżącym opracowano i przedyskutowano następujące tematy: Wojciech Bogusławski, *Maria Stuart* Słowackiego, przekłady komedii Fredry, *Lato w Nohant* Iwaszkiewicza, współczesna dramaturgia polska i inne.
4. W Operze Moskiewskiej wystawiono *Straszny dwór* Moniuszki. Pieśni ludowe polskie w opracowaniu kompozytorów radzieckich weszły na stałe do repertuaru radzieckich śpiewaków.
5. W roku bieżącym w rocznicę 150-lecia urodzin Adama Mickiewicza Państwowe Wydawnictwo Literackie w Moskwie wyda pięciotomowe zbiorowe wydanie dzieł naszego poety.
6. W roku 1946 Państwowe Wydawnictwo Literackie w Moskwie wydało *Wybór poezji* Adama Mickiewicza. Zawiera on przekłady 21 poetów rosyjskich i 17 poetów radzieckich.
7. Przekłady z literatury polskiej w ZSRR osiągają ogromne nakłady: Do roku 1947 ukazało się 361 wydań literatury polskiej o łącznym nakładzie 9 milionów 518 tysięcy egzemplarzy. *Przedwiośnie* Żeromskiego doczekało się 30 wydań! Książki Henryka Sienkiewicza—42 wydań w 13 językach ZSRR, Wandy Wasilewskiej — 92 wydań w 19 językach. Poza tym ruch wydawniczy obejmuje wiele nazwisk polskich autorów dawnych (Mickiewicz, Słowacki, Prus, Orzeszkowa, Konopnicka) i współczesnych (Tuwim, Broniewski. Przyboś, Jastrun).
8. Kult Szopena w ZSRR. W roku 1949 w 100-lecie śmierci ukażą się przygotowane już do druku: obszerne naukowe dzieło J. Kremlewa o twórczości Chopina, monografia J. Frenkla: *Chopin*, studium *Chopin i muzyka rosyjska* oraz przekład *Listów Chopina*.

   Radzieccy szopeniści-wirtuozi: K. Igumnow, G. Neuhaus, L. Oborin, prof. W. Sofronicki; laureaci: T. Gutman i E. Jemielianowa.
9. Audycje radiowe w języku polskim. Radio Moskiewskie: g. 16.30; 18.30; 20.00; 21.30 — na falach 19,43; 25,47; 31,45.

Pieśń o Ojczyźnie

sł. Lebiediew
tł. Szenwald
muz. Dunajewskiego

Chór

Nie o-bję-ta dla lu-dzkie-go o-ka pię-kna tak jak ża-den w świe-cie kraj mo-ja
zie-mia wo-lna i sze-ro-ka z to-bą żyć, za cie-bie u-mrzeć daj mo-ja zie-mia wol-
na i sze-ro-ka z to-bą żyć za cie-bie u-mrzeć daj Tak swo-bo-dnie lu-dzie tu-taj
dy-szą nikt bez-bro-nny nie jest a-ni sam za-wo-ła-nie du-mne to-wa-rzy-szu po-nad
wszy-stki ty-tuł mi-lsze nam Bo nie o-bce sło-wo to ni-ko-mu, czy-ś
żół-ty czy to cza-rny brat do-kąd pój-dę wszę-dzie je-stem w do-mu i ro-dzeń-stwa peł-en ca-ły świat

JEŚLI JUTRO NA BÓJ

Sł. Lebiediew-Kumacz

muz. Dm. i Dan Pokrass
tłum. Pasternak

je - śli ju - tro na bój, jeś-sli naj-dzie nas wróg je-śli cie-mna za-gro-zi nam
sił-ła wszy-scy jak je - den mąż sta-niem u kra-ju wrót, na-sza wol-ność nad ży-cie nam mi-ła. I na
zie-mi, w o-bło-kach, na mo-rzu za-grzmi gro-źny i gnie-wny nasz śpiew. Je - śli ju - tro na bój, je-śli
ju tro jest marsz dziś już go - tów na ka-żdy bądź zew. Je - śli Ju-tro na bój, jeś-li ju-tro jest marsz dziś już
go - tów na ka - zdy bądź zew.

WIECZÓR NA REDZIE

Tekst A. Czurkin słowa polskie K. Gruszczyński muz. W. Sedow

solo

śpie-waj-my, już noc. O - świ-cie, gdy mgła o - krę-ty prze-sło - ni i
dal, u - da-drą się w rejs ści - ga-cze i dym wśród czy-stych ro-zsnu-je się fal. Bądź

DUET

zdrów ro - dzi - nny kra - ju już sta - tki od-pły - wa-ją. I po-rtu mi żal. Po-
wie-wa jak dal nie - bie-ski dzie-wczy-ny mej szal.

chór

Bądź zdrów ro-dzi-nny kra-ju już
sta-tki od - pły-y - wa - ją. I por-tu mi żal, po - wie-wa jak dal nie-
bie - ski dzie-wcz-ny mej szal.

Do powtórzenia: Śpie-

Do zakończenia: szal

I kto go odgadnie.

powoli sł. Isakowski tłum. - Dobrowolski muz. Zacharow

O za - cho- dzie przed mym do - mem cho-dzi chło-piec cu-dnych lic. Wciąż o - czy - ma do mnie mru - ga mru-ga i nie mo - wi

chór

nic. I niech zga-dnie dru - ga, dla-cze-go on mru-ga, dla-cze - go on mru-ga, dla-cze-go on mru-ga

Pieśń Pokoju.

W tempie marsza

Naprzód młodzieży świata nas braterski połączył dziś marsz. Groźne przeminą lata! Hej, kto młody pójdź z nami! walcz! Na lądzie i na wodzie, na wschodzie, na zachodzie, w marszu po szczęście, pokój i radość zgodnie nasz dźwięczy krok. Nie zna granic, ni kordonów pieśni zew, pieśni zew, pieśni zew. Więc śpiewajmy nie zamilknie wolny śpiew, wolny śpiew, wolny śpiew! Przez cały świat słowa pieś - ni tej niech niesie wiatr! Nie zamilknie, nie ucichnie wolny śpiew, wolny śpiew wolny śpiew!

RECENZJE.

Nowy śpiewnik. Bardzo skromna ilość śpiewników dotychczas wydanych i zatwierdzonych do użytku w szkołach została zasilona nową pracą. Nakładem PZWS w ilości 10 tys. egz. ukazał się w pierwszych dniach czerwca zbiór *35 pieśni Stanisława Moniuszki* w opracowaniu 2-głosowym Czesława Kozietulskiego.

Jeszcze może niejeden nauczyciel śpiewu, szukający nowego materiału na uroczystość zakończenia roku szkolnego 47/48 (patrz okólnik Kuratorium nr 33) miał możność w porę wzbogacić repertuar swego chóru odpowiednio dobranymi pieśniami z tego nowego śpiewnika.

Ukazanie się nowej książki cieszy zapewne każdego nauczyciela śledzącego ruch wydawniczy w Odrodzonej Polsce, a szczególnie tego nauczyciela, który wśród ukazujących się nowości znajdzie pomoc w swej pracy zawodowej i samokształceniowej. Właśnie tym warunkom odpowiada praca Cz. Kozietulskiego.

W przedmowie autor mówi: „Pieśni moniuszkowskie przemawiają do nas głównie z estrady lub przez radio. Nie jest to jednak wyłączna droga łatwego i szybkiego ich spopularyzowania, a zasługują one na to w całej pełni".

W części wstępnej podaje autor również krótki życiorys St. Moniuszki, załączając przy tym jego podobiznę. Nie jest to bez znaczenia. Śpiewnik staje się w tym wypadku prawdziwą „pomocą naukową", albowiem razem z pieśniami młodzież poznaje ich twórcę, jako człowieka.

Jak zwykle we wszystkich pogadankach o twórcy polskiej opery czytamy i tutaj o pieśniarzu, twórcy 12 „Śpiewników domowych". Czytamy o tym w każdej monografii, ale gdzie są przykłady? Poznanie, choć części zbioru pieśni zawartych w 12 „Śpiewnikach domowych" to sprawa bardzo trudna, a w obecnych warunkach powojennych niemożliwa dla osiągnięcia, gdyż w żadnej antykwarni znaleźć tego materiału nie można. A wreszcie, gdyby to się nawet udało, to zachodzi poważna trudność w wykorzystaniu na terenie szkoły, gdyż układ z akompaniamentem fortepianu nie może być zastosowany w szkołach podstawowych, gdzie przeważnie odczuwa się brak jakiegokolwiek instrumentu, jak również nauczyciela grającego na fortepianie.

I tu właśnie widzę największą zaletę tego nowego śpiewnika Cz. Kozietulskiego, gdyż nie tylko wspomina o 12 „Śpiewnikach domowych", lecz podaje wybrane z nich melodie w układzie 2-głos., bez fortepianu, udostępniając tym samym poznanie „czaru" melodii i wprowadzenie na lekcjach śpiewu przykładu piękna i artyzmu w muzyce.

W najobszerniejszym dotychczas wydanym śpiewniku Br. Rutkowskiego „Śpiewamy piosenki" zawierającym 250 przeróżnych melodii znajdziemy również 11 pieśni moniuszkowskich, z których 5 powtarza się w śpiewniku Cz. Kozietulskiego, a mianowicie: *Pieśń poranna, Gdy słoneczko, Pieśń wieczorna.* Wybór pieśni podanych w tych dwóch śpiewnikach zatwierdzonych przez Ministerstwo Oświaty zależy od upodobania nauczyciela, biorącego jednak szczególnie pod uwagę umyzykalnienie ogólne uczniów.

Celem zorientowania w materiale repertuarowym podaję zainteresowanym nauczycielom śpiewu przegląd pieśni moniuszkowskch wybranych z 12 „Śpiewników domowych". Oto ich zestawienie:

Nr śpiewnika domowego St. Moniuszki	Ilość pieśni	Tytuł pieśni
I	3	Co to za kwiatek, Latem brzózka mała, Kukułka
II	4	Skowronek, **Pieśń wieczorna**, Niech się panie stroją w pasy, Kum i kuma
III	3	Hola ptaszki, hola zwierze! **Wesół i szczęśliwy**, Prząśniczka
IV	1	Śpiewak w obcej stronie
V	7	Postój biała gołąbeczko, Przed zachodem, Wieczorny dzwon, Pieśń dożynkowa, Wróżba znachora, Przylecieli sokołowie, Dawne czasy
VII	2	Dobranoc, Chłopek
VIII	1	Jaskółeczka
IX	5	**Pieśń o wesołości** (Gdy słoneczko), Żwawy chłopczyk, Złota rybka, Rezedka, Pieśń wielkanocna
X	6	**Chochlik**, Wiośnianka, Kędy woda kręta, Poleć ptaszku z miasta (słowa zmienione, zamiast dawnych: „Jeszcze śnieżek prószy" M. Konopnickiej), Zapomniane skrzypki moje, Pieśń dożynkowa
XI	2	Wesoła piosenka, **Pieśń wojenna**
XII	1	Kozak

Wyżej podkreślone pieśni znajdują się również w śpiewniku Br. Rutkowskiego *Śpiewamy piosenki.*

Na ostatniej stronie omawianego tu śpiewnika autor podaje w spisie stopień trudności każdej pieśni. Instrukcja taka ułatwi niewątpliwie nauczycielowi pracę przygotowawczą do rozkładu materiału repertuarowego na przyszły rok szkolny 1948/49.

Jeżeli przyjmiemy, że każdy dobry nowy śpiewnik, to jedna z konkretnych form upowszechniania kultury muzycznej, wówczas przyznamy, że zarówno autor, jak i wydawca PZWS w dużym stopniu do tego się przyczynili.

K. Kozłowski

Rok 1848 w Polsce. Wybór źródeł. Stefan Kieniewicz. Wrocław. Wyd. Zakł. Narodowego im. Ossolińskich, r. 1948.

Omawiana praca składa się ze wstępu, kalendarzyka wydarzeń krajowych, bibliografii oraz wyboru tekstów.

We wstępie omawia autor sytuację Polaków w przededniu rewolucji, charakteryzuje postawę polskich obozów politycznych, w końcu omawia odbicie ruchów 1848 roku na ziemiach polskich, oraz daje ocenę rezultatów ruchów 1818 r. Na właściwą część pracy składają się: 1) akta urzędowe, 2) publicystyka, 3) korespondencja, 4) wyjątki z pamiętników.

Podkreślić należy wartość tej pracy dla szkoły i nauczyciela. Świeżo przeżywane stulecie Wiosny Ludów wymaga specjalnego zainteresowania tą rocznicą w pracy szkolnej Właściwe oświetlenie rewolucji 1848 r. daje podstawy dla rozumienia dziejów drugiej połowy XIX wieku.

Używanie tekstów źródłowych przez nauczyciela w szkole ma podwójne znaczenie: realizowania celów naukowych i kształcenia formalnego. Pojawienie się wyżej wymienionego zbioru źródeł jest ogromną pomocą w osiągnięciu powyższych celów. Nauczyciel siebie i ucznia zbliża do omawianej epoki, ludzi i wypadków. Ucznia prowadzi się do rozumienia procesu dziejowego, kształci myślenie historyczne i wyrabia krytycyzm. Dla wszystkich tych celów omawiana praca przedstawia dwa walory. Wśród aktów urzędowych znajdują się akta charakteryzujące działalność Polaków pod zaborami i stosunek zaborcy do sprawy polskiej. Następnie szereg ciekawych wyjątków publicystycznych, najciekawsze z *Demokraty Polskiego* i z *Dziennika Stanisławowskiego.* Na szczególne wyróżnienie zasługują źródła zgrupowane w związku ze sprawą włościańską w Poznańskiem i Galicji. Dalej kilka ciekawych źródeł do spraw narodowościowych: sprawa żydowska, ukraińska i niemiecka.

Ogromną wartość dla nauczyciela i szkoły ma podana bibliografia i przypisy, w których nauczyciel znajduje krótkie dane biograficzne o działaczach tego okresu oraz informacje o kierunku politycznym cytowanych czasopism.

Kinga Szymborska.

Recenzja podręcznika: J. Radomski i dr St. Tołpa: *Botanika i życie organizmów w zespołach.*

Podręcznik jest ściśle dostosowany do programu dotychczasowych liceów przyrodniczych, może być z korzyścią zastosowany w zakładach kształcenia nauczycieli oraz w szkołach rolniczych.

W braku odpowiedniego podręcznika dla klasy IX jedenastoletniej szkoły ogólnokształcącej, podręcznik ten najbardziej odpowiada programowi tej klasy.

Treść podręcznika jest bardzo zwięzła i jasno ujęta. Rysunki i schematy są trafnie dobrane i dobrze wykonane. Bardzo udaną nowością podręcznika jest podawanie lektury pomocniczej na końcu każdego rozdziału. Wykaz lektury jest bardzo bogaty, tylko niestety wielka część tych książek jest nie do nabycia, ponieważ są wydane przed rokiem 1939.

Zagadnienia, podane do opracowania, na końcu każdego rozdziału są głęboko przemyślane i będą wielką pomocą w pracy nie tylko ucznia, ale i nauczyciela. Ułatwią one syntezę odpowiedniej partii przerobionego materiału a zarazem jego powtórzenie i utrwalenie. Książka będzie naprawdę wartościową pomocą dla ucznia, jeśli nauczyciel mu w korzystaniu z niej pomoże. Należy dobrze powtórzyć wiadomości z poprzednich kursów biologii, bo treść podręcznika bardzo zwięzła wymaga uprzedniego przygotowania, poza tym niejednokrotnie koniecznym będzie wyjaśnić pewne rysunki, schematy lub mapki.

Petri Kazimierz.

Książka dra Elidy Marii Szaroty-Blüthowej *Travail et Travailleurs de France,* podręcznik do nauki języka francuskiego dla VII klasy szkoły podstawowej, zawiera 71 lekcji, na 147 stronicach. Podręcznik ten jest zaopatrzony w gramatykę dość obszerną i słownik lekcyjny i alfabetyczny. Rozdziały poszczególne zatytułowane: 1) Vacances, heureuses vacances, 2) campagne et travaux paysans, 3) un film sur Paris, 4) Paris historique et littéraire, 5) Voyage dans le Nord.

Tematy zawarte w książce są ciekawe i aktualne, uczniowie zapoznają się z całym życiem Francji, we wszystkich jej przejawach, z Paryżem i jego zabytkami historycznymi, z Paryżem pracy, z prowincjami i ich przemysłem, z życiem robotnika i pracownika umysłowego.

Opowiadania są żywe, język jasny, barwny i dość łatwy.

Tematy jednak są zbyt obszerne, by móc całość gruntownie przerobić.

Gramatyka jest planowo rozłożona, liczne przykłady i ćwiczenia umożliwiają uczniom utrwalenie reguł gramatycznych; trudniejsze czasy z reguły mają praktyczne ćwiczenia i zastosowanie w 5 kolejnych lekcjach.

Piosenki, znajdujące się w podręczniku, są melodyjne, o żywym tempie.

Poziom książki wysoki i wymaga bardzo dobrego przygotowania w klasie VI.

Edyta Mayzlowa.

J. I. Kraszewski: *Jermoła.* Wrocław Wydawnictwo Zakładu Narodowego im. Ossolińskich. 1948 r. (str. XXXIX + 194).

W ramach Biblioteki Narodowej ukazał się nowy tom: „Jermoła“ J. I. Kraszewskiego, wydany i wstępem poprzedzony przez prof Juliana Krzyżanowskiego. Jest to jeden z obrazków wiejskich: „Historia Sawki“, „Ulana“, „Ostap Bondarczuk“, „Budnik“, „Chata za wsią“; które Kraszewski napisał między 1842 a 1860 rokiem. Prof. J. Krzyżanowski we wstępie charakteryzuje rozwijającą się w latach 1840—60 w naszej literaturze emigracyjnej, a zwłaszcza w literaturze krajowej sprawą chłopską. Z całej powstałej wówczas w tym zakresie produkcji najtrwalszą popularność zdobyło kilka powieści Kraszewskiego. Prof. Krzyżanowski podkreśla, że stało się to dzięki temu, iż Kraszewski potrafił uzgodnić stanowisko ogółu i swoje własne i ująć je w całość artystyczną. Cechował go umiarkowany konserwatyzm. Usiłował on pogodzić rozbieżności między my-

są postępową a życiem dotychczasowym. Był on zwolennikiem poglądu o doskonałości ludu, jako spadkobiercy dawnych cennych tradycji, przez szlachtę już zatraconych. Idealizował więc chłopa, opisując w swych obrazkach wysokie walory etyczne ludu, a w ujemnym świetle przedstawiając szlachtę. Nie dostrzegał jednak Kraszewski zła płynącego z samego układu stosunków społecznych, niedolę chłopów składał na administrację wiejską, jak ongiś Szymonowicz w „Żeńcach" i sądził, iż usunięcie tych urzędników wiejskich lub należyta nad nimi kontrola rozwiąże całe zagadnienie społeczne. Dlatego też, jak podkreśla prof. Krzyżanowski, powieści ludowe Kraszewskiego nie mogły zaważyć na życiu ówczesnych i przyczynić się do rozwiązania aktualnych kwestii. A mimo to książki te cieszyły się dużą poczytnością i do dziś posiadają trwałe wartości. Powieści ludowe Kraszewskiego są przede wszystkim dokumentem epoki. Jest w nich wiele ciekawych, uderzających świeżością i bezpośredniością opisów i obserwacji. Umiał je Kraszewski doskonale wyzyskać w całości budowy powieściowej i pobudzić nimi wyobraźnię czytelnika. Są tu plastyczne opisy pejzażu, osad, mieszkań ludzkich, zajmujące opisy charakteru zbiorowości chłopskiej, obyczaju i zajęć codziennych, słowem pewien egzotyzm tła, środowiska, postaci. I to interesuje dzisiejszego czytelnika, którego jednak razi hołdowanie autora modzie, sentymentalizmowi, dzięki czemu przecież zaspakajał Kraszewski wymagania czytelników sobie współczesnych. „Tym zaś — konkluduje prof. Krzyżanowski — co łączy stanowisko czytelników dawnych i dzisiejszych i co zapewnia powieściom ludowym Kraszewskiego żywotność na lata przyszłe, jest szlachetna postawa humanitarna pisarza, jego umiejętność odkrywania złota tym cenniejszego, że — jak sam to podkreśla — samorodnego, pod powłoką szarej, pospolitej, nieraz wręcz odpychającej powierzchowności. Jest to ta sama postawa, dzięki której z lat kilkadziesiąt później naturalistyczna powieść rosyjska z życia chłopskiego zdobędzie sobie uznanie czytelnika zachodniego, postawa, którą wobec chłopa zajmą również wielcy pisarze polscy na przełomie stuleci 19-go i 20-go". Wreszcie powieści ludowe Kraszewskiego są cennym dokumentem trudów i zasług naszej literatury, która budziła świadomość ogółu i torowała drogi problemom społecznym.

Dlatego też nowe wydanie „Jermoły", opatrzone świetnym wstępem prof. Krzyżanowskiego należy uznać za cenną pozycję „Biblioteki Narodowej".

J. P.

J. Baculewski, K. Budzyk, J. Pietrusiewiczowa, A. Piorunowa: *Wczoraj i dziś:*. Czytanki polskie dla gimnazjów zawodowych i ogólnokształcących. Klasa I. Wydane przez Państw. Zakłady Wydawnictw Szkolnych. Warszawa. 1948 r. Str. 544.

Program dla gimnazjów przewiduje posługiwanie się w klasie wypisami, których treść powinna być bardzo bogata i różnorodna. Obrazować bowiem one muszą życie gospodarcze, społeczne i umysłowe pewnych epok minionych przedstawiać dzieje różnorodnej pracy ludzkiej, dawać przykłady miłości, poświęcenia i pracy dla ojczyzny. A obok tego wypisy muszą zawierać odbicie życia współczesnego, a więc: pracy młodzieży i dorosłych, robotników i chłopów, uczonych, artystów, działaczy społecznych i bohaterów codziennej pracy. Wyczerpanie tych zagadnień bez pomocy wypisów jest dla nauczyciela rzeczą prawie niemożliwą z powodu braku odpowiednich i w każdej chwili dostępnych książek Jeśli nawet w większych miastach możliwość ta istnieje, to uczeń zmuszony jest wtedy na wysłuchanie i zapamiętanie treści owych czytanych na lekcji wyjątków i pozbawiony zostaje samodzielnej pracy.

Autorzy wypisów „Wczoraj i dziś" podjęli się trudu niemałego i przyznać należy, iż z zadania wywiązali się dobrze. Treść wypisów uwzględnia wszystkie postulaty programu. Wyjątki z powieści, opowiadania, obrazki, opisy, rozprawki popularno-naukowe, wiersze tworzą materiał bogaty i bardzo różnorodny pod względem treści a ponadto starannie dobrany pod względem formy literackiej Powtarzają się stale nazwiska wybitnych pisarzy czasów nowszych lub najnowszych.

Książka dzieli się na dwie części: 1-sza część obejmuje życie Polski od średniowiecza do czasów stanisławowskich, 2 część przedstawia życie współczesne W części pierwszej oddzielnie zobrazowane zostało średniowiecze w cyklu pt. „W dawnych czasach" i oddzielnie wiek XVI, XVII oraz czasy saskie w cyklu zatytułowanym „Wolność i niewola". Część druga wypisów dzieli się także na dwa cykle. Pierwszy — „Narodziny dnia dzisiejszego" obrazuje życie polskie w latach wojny i po wojnie: walkę o wolność, przemiany społeczne, życie gospodarcze Polski Ludowej. Cykl 2 osnuty na tle współczesnego życia w Polsce i na świecie podkreśla szczególnie wartość pracy ludzkiej fizycznej i umysłowej działalność uczonych, artystów, działaczy społecznych czy gospodarczych.

Wypisy zawierają ponadto szereg utworów literatury staropolskiej, jak wyjątki z dzieł Kochanowskiego, Modrzewskiego, Morsztyna, Potockiego, Paska, co stanowi cenną pomoc w pracy szkolnej. Dobór czytanek jest staranny i celowy, dostosowany do poziomu umysłowego ucznia, jego zainteresowań. Dużo jest opowiadań i obrazków, ale obok tego są opisy i rozprawki popularno-naukowe. Nie ma czytanek — wyjątków z dzieł, które by wymagały dłuższych komentarzy, przerastających poziom młodzieży i nie ma też łatwizn nie wnoszących nic nowego do wiedzy ucznia. Natomiast za mało zamieszczonych jest wierszy.

Omawiane wypisy wypełniają lukę, która była poważną przeszkodą w realizowaniu nowego programu. Staną się niewątpliwie cenną pomocą w pracy tak nauczyciela jak ucznia oraz dostarczą ciekawej i pouczającej lektury młodzieży.

J. P.

Polonistyka — czasopismo dla nauczycieli. Warszawa 1948. Zeszyt 1 i 2.

Na zlecenie Ministerstwa Oświaty przy współpracy łódzkiego oddziału Towarzystwa Literackiego im. Adama Mickiewicza podjęte zostało wydawnictwo czasopisma pt. „Polonistyka". Artykuł wstępny 1-go zeszytu podkreśla, że zbudowanie nowej demokratycznej ludowej oświaty zależne jest w ogromnej mierze od nauczyciela. „Od jego postawy życiowej, od jego horyzontów myślowych, od jego poziomu ideowo-politycznego, od jego przygotowania zawodowego zależy w znakomitym, w przeważającym stopniu efekt pracy szkoły". Ponie-

waż w pracy swej nauczyciel napotyka na wiele trudności przy realizowaniu nowych programów, czasopismo postawiło sobie za cel trudności te usuwać przez informowanie, uzupełnianie, pogłębianie i systematyzowanie wiedzy nauczyciela. „Polonistyka“ ma służyć nie tylko nauczycielom wszystkich typów szkół, ale także wszystkim oświatowcom na wszelkich placówkach oświatowo-wychowawczych. Ma stać się dla nich kierownikiem ich samokształcenia.

Takie są wstępne enuncjacje omawianego czasopisma. Ukazały się już dwa zeszyty „Polonistyki".

Treść każdego numeru uwzględnia 4 działy:

1) Artykuły i rozprawy, 2) Programy i praktyka szkolna, 3) Oceny i sprawozdania, 4) Kronika.

W dziale pierwszym zamieszczono ciekawą rozprawę Ewy Korzeniewskiej „Z zagadnień dzieła literackiego“, w której autorka charakteryzuje dwa kryteria przy badaniu utworu literackiego: koncepcje idealistyczne i marksistowską teorię literatury. Zeszyt drugi w tym dziale przynosi artykuł J. Z. Jakubowskiego „Materiały do dziejów Młodej Polski", gdzie w zwięzłym ujęciu i dużym skrócie autor rzuca ciekawe światło na tę epokę i notuje wiele faktów historyczno-kulturalnych, które pobudzić mogą w czytelniku zainteresowanie tą epoką i skłonić do indywidualnych dociekań.

Dział „Programy i praktyka szkolna“ w obu zeszytach jest najbogatszy. Zawiera on szereg prac odnoszących się czy to ogólnie do programów szkolnych jak Henryka Szypera „ Założenia nowych programów języka polskiego“, czy to związanych z realizowaniem programu w zakresie teorii i historii literatury, czy to z omawianiem utworów literackich w szkole, czy też z nauczaniem gramatyki, uwzględniając te zagadnienia dla różnych poziomów i typów szkół. Jest w tych pracach dużo ciekawych doświadczeń szkolnych i przemyśleń indywidualnych, z których wiele może wykorzystać nauczyciel w swej pracy.

W dziale „Oceny i sprawozdania“ omawiane są w sposób rzeczowy i ciekawy książki i czasopisma interesować mogące polonistę.

Wreszcie „Kronika“ notuje ciekawsze fakty związane z życiem kulturalno-polonistycznym kraju lub też zawodowym nauczycieli.

Wydane dwa zeszyty „Polonistyki" dobrze realizują swoje zamierzone cele. Czasopismo to stanie się z pewnością rzetelną pomocą w pracy nauczyciela-polonisty

J. P.

Nakładem Wydawnictwa: Dziennik Urzędowy Kuratorium Okręgu Szkolnego Łódzkiego
Adres Redakcji i Administracji: Łódź, ul. Jaracza 11, tel. 251-72, wewn. 12

Drukarnia Państwowych Zakładów Wydawnictw Szkolnych w Łodzi
269/48 — D-030081